

arkeologi

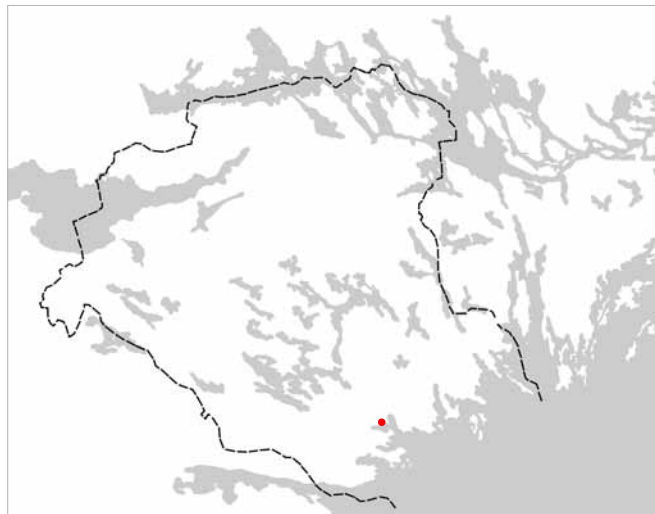
Arkeologisk utredning etapp 1

Ostlänken

Delen Stigtomtavägen (väg 608) - Sjösa

Svärta, Helgona, Nyköping, Stigtomta & Tuna socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län.

Ingeborg Svensson & Jonas Svensson-Hennius

En del av
Landstinget Sörmland

Arkeologiska meddelanden 2015:01

Arkeologisk utredning etapp 1

Ostlänken

Delen Stigtomtavägen (väg 608) - Sjösa

Svärta, Helgona, Nyköping, Stigtomta & Tuna socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län.

Ingeborg Svensson & Jonas Svensson-Hennius

med bidrag av:

*Sven-Gunnar Broström
Jan Risberg*

Sammanfattning

Sörmlands museum och SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis) har under perioden 8 september - 31 oktober år 2014 utfört en arkeologisk utredning etapp 1. Utredningen genomfördes med anledning av att Trafikverket fortsätter att planera för den nya järnvägen Ostlänken, vilken bland annat passerar Trosa och Nyköpings kommuner i Södermanlands län. Det här aktuella utredningsområdet sträcker sig mellan Stigtomtavägen (väg 608) och Sjösa.

Inom utredningsområdet finns sammanlagt 394 objekt av varierande karaktär och antikvarisk status. Av det sammanlagda antalet var 167 objekt kända sedan tidigare och 227 objekt framkom i samband med utredningen. Den största andelen utgörs av Övriga kulturhistoriska lämningar (168) följt av Möjliga fornlämningar (144), Fornlämningar (76), Förstörda lämningar (3), Undersökta och borttagna lämningar (2) och slutligen en lämning som har den antikvariska bedömningen Uppgift om.

De övriga kulturhistoriska lämningarna omfattar en variation av lämningstyper, där ett par övergripande grupper kan urskiljas. Dels de lämningar som hör ihop med skogsmiljön, dels de som kan knytas till odlingslandskapet i dalgångarna. I skogsområdena återfinns till exempel kolningsanläggningar och stenbrott och i gränzonen mellan de uppodlade dalgångarna och skogsmarken, finns spår efter tidigare lägenhetsbebyggelser (torp) och enstaka husgrunder. Lägenhetsbebyggelsen och husgrunderna kan i flera fall knytas till befintliga gårdar. I samma miljöer påträffades även röjningsrösen, spår efter stenmurar och vägar etc. De möjliga fornlämningarna utgörs till den absolut största delen av boplatsslägen. Andra exempel på möjliga fornlämningar är sedan tidigare registrerade fornlämningsliknande lämningar. Här finns en möjlighet att det istället kan röra sig om gravar i form av stensättningar. De lämningar som har bedömts som fornlämningar omfattar gravar, gravfält, boplatser samt hållristningar i form av skålgropar. Här kan även en skärvstenshög samt spår efter järnhantering i form av gruvhål och gruvområden omnämnas. De senare återfinns främst inom den nordöstra delen av utredningsområdet. De boplatser som har kunnat konstateras utgörs av förmodade stenåldersboplatser och är dels belägna inom ett kuperat skogsområde väster om Svärtaån, dels inom Stigtomtamalmen väster om Skavsta. I markberedningsfårar och i brukad åkermark påträffades här fynd i form av bland annat slagen kvarts och flinta, brända ben samt keramik.

Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.

Kart- och ritmaterial: Jonas Svensson Hennius (SAU)

Omslagsbild: Södermanlands län. Utredningssområdets geografiska läge markerat med röd punkt.

Där inget annat anges har den digitala Fastighetskartan, respektive Gröna kartan (GSD) för Södermanlands län använts som underlag.

Allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01672.

Nyköping 2015

Sörmlands museum ISSN 1402-9650

SAU ISSN 1652-9448

SAU Rapport 2015:5

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2015

© 2015 Sörmlands museum

Nyköping 2015

Beställningar kan göras hos:

Landstinget Sörmland

Kultur & utbildning Sörmland

SÖRMLANDS MUSEUM

Box 314, S-611 26 Nyköping

arkeologi@dll.se

Innehåll

Inledning 5

Bakgrund 5

Syfte & Målsättning 5

Metod & Genomförande 5

Resultattabell 7

Naturmiljö 39

Kulturmiljö 39

Resultat 41

Inledning

Antikvarisk bedömning

Öster om Nyköpingsån

Väster om Nyköpingsån

Våtmarker

Referenser 48

Administrativa uppgifter 50

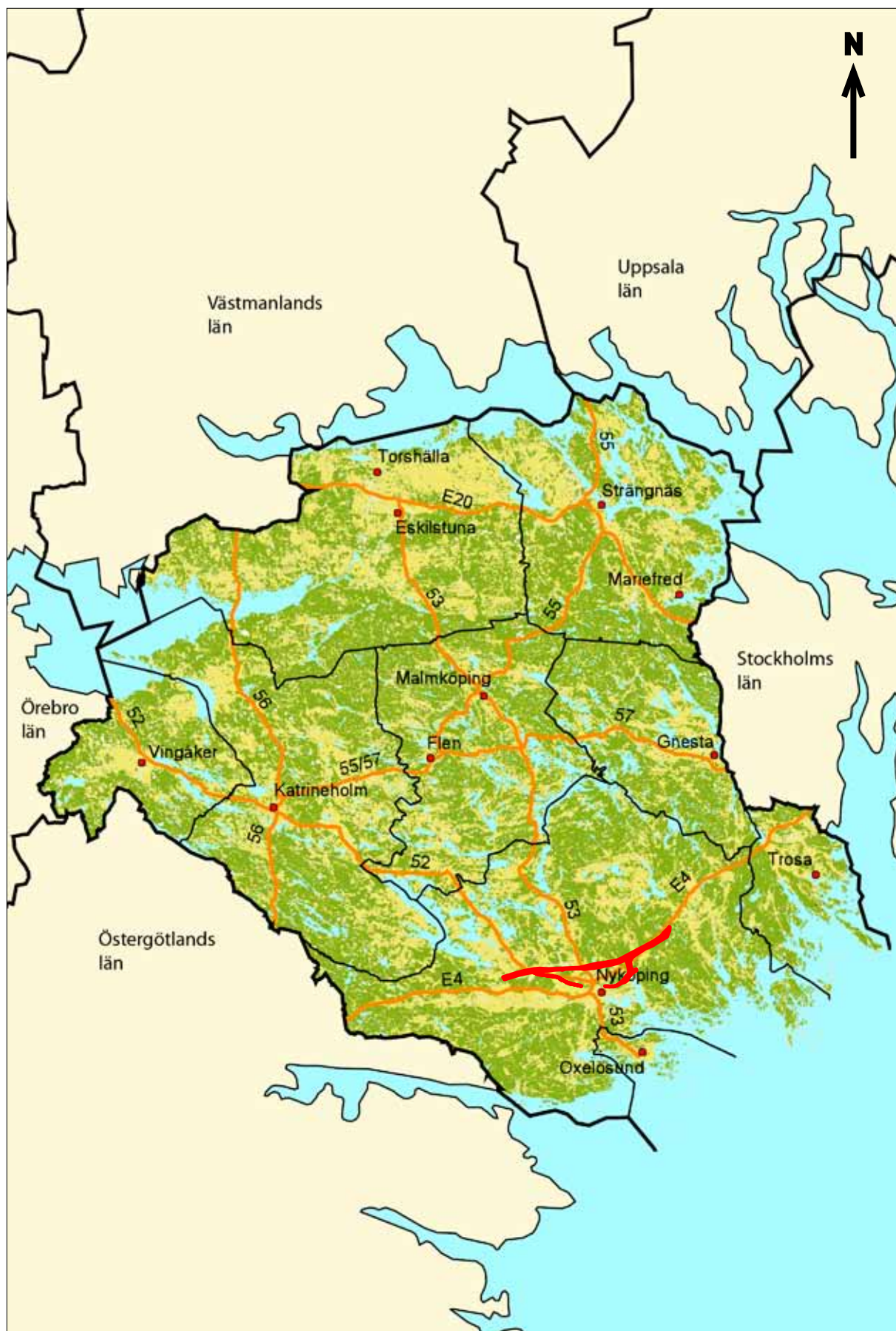
Bilagor 51

1. Objektsbeskrivningar

2. Fyndregister

3. Identifiering av lokaler för konstruktion av
strandförskjutning i södra Södermanlad

4. Inventering av hållristningar mellan Svärta
och Stigtomta. BOTARKRAPPORT 2014 - 31

Figur 1. Översiktskarta över Södermanlands län med kommuner, större orter, vägar och angränsande län. Utredningsområdets geografiska belägenhet är markerat med rött. Skala 1:800 000.

Inledning

Sörmlands museum och SAU (Societas Archaeologica Upsaliensis) har under perioden 8 september - 31 oktober år 2014 utfört en arkeologisk utredning etapp 1. Utredningen genomfördes med anledning av att Trafikverket fortsätter att planera för den nya järnvägen Ostlänken, vilken bland annat passerar Trosa och Nyköpings kommuner i Södermanlands län.

Den planerade byggnationen kräver att ny mark tas i anspråk för banområde, arbetsområde, bebyggelse samt omläggningar av tillfartsvägar och trafikplatser m. m. Det här aktuella utredningsområdet sträcker sig mellan Stigtomtavägen (väg 608) och Sjösa. Sträckan är cirka 39 kilometer lång och mellan 30 och 530 meter bred. Sammanlagt uppgår utredningsområdet till 1100 hektar (se figur 2). Länsstyrelsen bedömde att det kunde finnas lämningar, både ovan och under mark, från förhistorisk och historisk tid som ännu inte är kända. För att klargöra förekomst av fornlämningar som kan komma att beröras av arbetsföretaget fattades beslut om att en arkeologisk utredning etapp 1 skulle genomföras.

Beslut i ärendet fattades av länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kap 11 § Kulturmiljölagen (1988:950). (1st dnr: 431-2828-2014). Ansvarig för kostnaden var Trafikverket.

Den arkeologiska utredningen genomfördes som ett samarbetsprojekt mellan Sörmlands museum och SAU. Projektledare var Ingeborg Svensson, arkeolog på Sörmlands museum och från SAU deltog arkeolog Jonas Svensson Hennius som projektansvarig. I fältarbetet medverkade även arkeologerna Patrik Gustafsson (Sörmlands museum) och Kerstin Westrin (SAU). Föreliggande rapport har, utifrån en av länsstyrelsen angiven disposition, sammanställts av Ingeborg Svensson och Jonas Svensson Hennius.

Bakgrund

Ostlänken är en ny 15 mil lång dubbelspårig järnväg för snabbtåg mellan Järna och Linköping, med stationer vid Vagnhärad, Nyköping, Skavsta flygplats, Norrköping och Linköping. Förberedelsearbetet och planeringen av järnvägen har i stort sett pågått under hela 2000-talet.

De förstudier som genomfördes 2001-2003 följdes år 2004 av en järnvägsutredning med förslag på tre alternativa korridorer, vilken ställdes ut år 2008. I utredningen ingick en kulturmiljöanalys som lyfte fram landskapets karaktärsdanande grundstrukturer och presenterade värdefulla kulturmiljöer inom samtliga föreslagna alternativ. Analysen skulle möjliggöra

en samlad bedömning av konsekvenserna av en järnvägsdragning för de utpekade miljöerna. Specifika mål för varje kulturmiljö utarbetades, vilka relaterades till järnvägsdragningens påverkan på respektive miljö (Ostlänken järnvägsutredning-Kulturmiljöanalys 2006). Kulturmiljöanalysen hade föregåtts av ett kulturhistoriskt planeringsunderlag, vilket syftade till att utveckla en metod för att värdera den historiska dimensionen i landskapet, med exempel från Södermanland (Beckman-Thor, Fast, Luthander & Philipsson 2003). År 2010 fattades beslut om vilken korridor som skulle ligga till grund för fortsatt planering. I nuläget förbereder Trafikverket arbetet med järnvägsplanerna och ansökan om tillåtlighet enligt miljöbalken för banan. Resultatet av den arkeologiska utredningen etapp 1 för Ostlänken, delen Stigtomtavägen (väg 608) - Sjösa kommer att ingå som en del i det arbetet.

Syfte & Målsättning

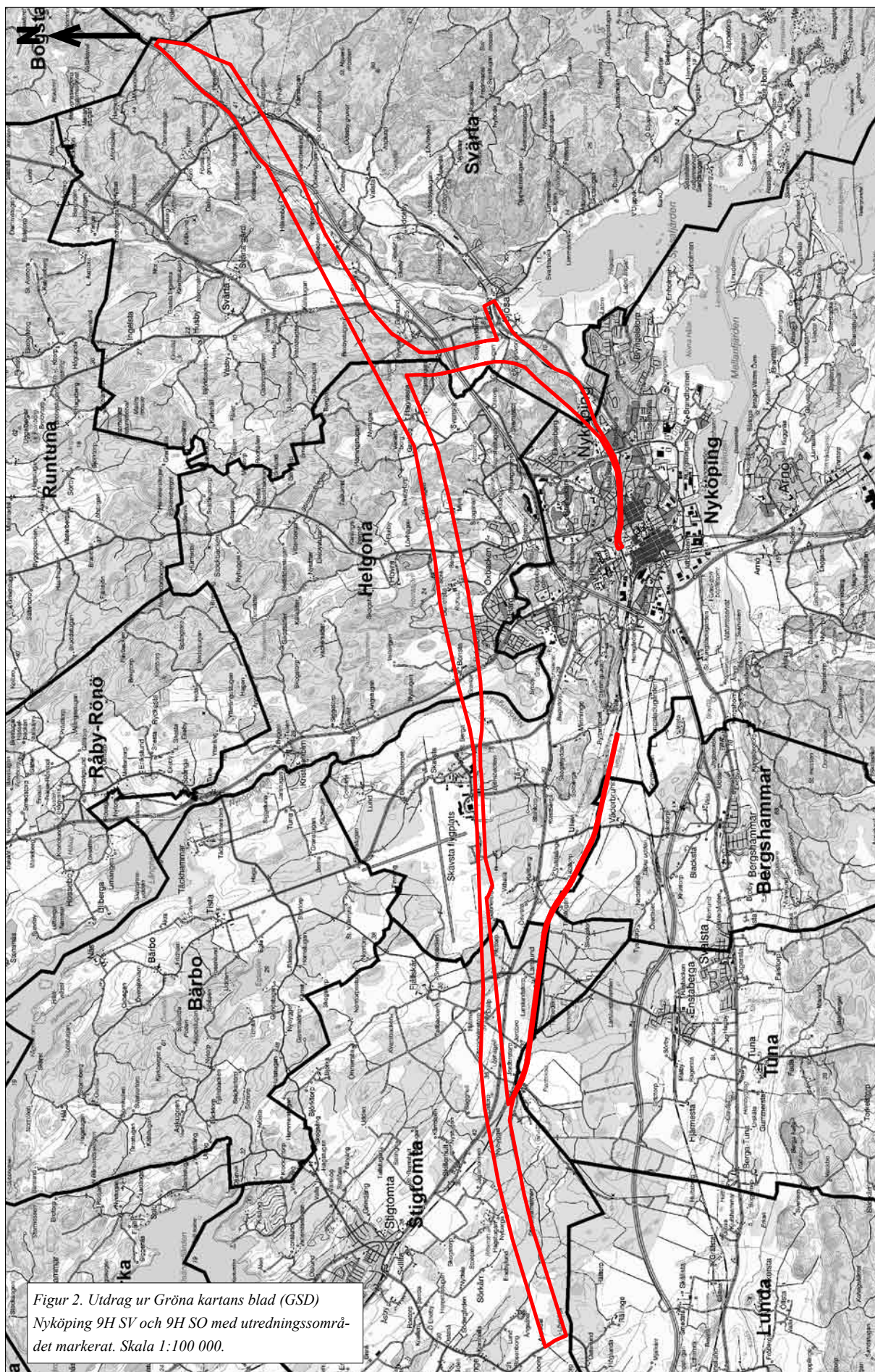
Syftet med den arkeologiska utredningen var att klargöra om fornlämningar finns inom utredningsområdet. Då arkeologisk utredning etapp 1 inte omfattar några markingrepp (utredningsgrävning), ingår samtliga lämningar, såväl fornlämningar som möjliga fornlämningar i redovisningen av resultatet.

Resultatet av utredningen ska utgöra ett underlag för länsstyrelsens vidare handläggning av ärendet och för Trafikverkets fortsatta planering av järnvägen.

Metod & Genomförande

Inledningsvis utfördes en *arkiv- och kartstudie*. I det här sammanhanget har Informationssystemet om fornminnen (FMIS) tillsammans med den digitala Fastighetskartan använts som utgångspunkt. Därutöver har litteratur samt äldre bilder och handlingar eftersökts i Historiska museets digitala samlingar (www.historiska.se/data) och i Sörmlands museums arkiv och bibliotek. Då det inom utredningsområdet finns ett antal kända gruvområden har även tillgängligt digitaliserat material, i form av gruvkartor, ingått som en del i kart- och arkivstudien (www.sgu.se/bergsstaten).

Kartmaterialet har utgjorts av digitaliserade lantmäteriakter tillgängliga via Lantmäteriets digitala kartarkiv (www.historiskakartor.lantmateriet.se/arken/s/search.html). Utgångspunkten för kartstudien har varit den äldre ekonomiska kartan från mitten av 1950-talet samt den häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900. Ytterligare kartmaterial har utgjorts av geometriska avfattningar och avmätningar samt skifteskartor från 1600- 1700- och 1800-talen. Därutöver har jordarts- och strandförskjutningskartor samt detaljerade digitala

Figur 2. Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD)
Nyköping 9H SV och 9H SO med utredningsområ-
det markerat. Skala 1:100 000.

höjddata (LiDAR) bearbetats och sammanställts i syfte att få en fördjupad bild av terrängen och potentiella lämningar inför fältarbetet. Genomgången av arkiv- och kartmaterial gjordes för att få en uppfattning om förutsättningarna för förhistorisk och historisk bebyggelse samt för att påvisa indikationer på fornlämningar i området.

Därefter utfördes en *inventering* av det aktuella utredningsområdet. Inventeringen utfördes för att klargöra förekomst av fornlämningar och möjliga fornlämningar inom det av länsstyrelsen angivna utredningsområdet. Provstick med jordsond genomfördes kontinuerligt i samband med inventeringsarbetet. Sedan tidigare registrerade lämningar kontrollerades avseende antikvarisk status. I de fall det bedömdes som nödvändigt, korrigerades lägesuppgifter och aktuell utbredning genom nya inmätningar.

Delar av den nuvarande utredningskorridoren har tidigare varit föremål för arkeologiska utredningar. Här har bland annat tidpunkten för när de genomfördes avgjort huruvida de har ingått i det nu genomförda fältarbetet eller inte. Av den anledningen har ett område väster om Hagnesta bergtäkt inte inventerats ånyo, medan ett område strax söder om Skavsta flygplats fått ingå i det nu utförda inventeringsarbetet. Den förra genomfördes år 2005 av Riksantikvarieämbetet UV-Mitt (Bondesson 2005) och den senare år 1999 av

Sörmlands museum (Hermelin 2001). Inom de delar av utredningsområdet som bedömdes ha potential för hållristningsförekomster genomfördes en specialinventering efter hållristningar av *Sven-Gunnar Broström* (BOTARK). Resultatet har inkorporerats i följande rapport, men finns också med som en egen delrapport (se bilaga 4). Våtmarker med potential för fornlämningsförekomst uppmärksammades och redovisas under *Resultat* och i *Objektsbeskrivningarna* (Bilaga 1). Därutöver har lämpliga mossar/våtmarker för eventuella geologiska borrhövtagningar i samband med en framtida arkeologisk utredning etapp 2 tagits fram av *Jan Risberg* vid Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi, Stockholms universitet (se bilaga 3).

För att bedöma antikvarisk status och för att skapa ett underlag för en relativ datering på ett antal av de konstaterade objekten, har ett urval av påträffade fynd tillvaratagits och registrerats (se bilaga 2). Samtliga påträffade fornlämningar, möjliga fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar mättes in digitalt med handburen RTK GPS och beskrevs i text. Ett representativt urval av lämningar, ytor, objekt etc. fotodokumenterades med digitalkamera.

I följande **Resultattabell** har *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.1, 2014-06-26* (RAÄ) utgjort utgångspunkt vid indelning av lämningstyp och antikvarisk bedömning.

Resultattabell

Obj. Nr	Lämningstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
1/Svärta 103:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Ettapp 2
2/Svärta 103:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Ettapp 2
3/Svärta 146:1	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ettapp 2
4/Svärta 146:2	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ettapp 2
5/Svärta 169:1	Hägnad	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
6/Svärta 170:1	Hägnad	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
7/Svärta 170:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
8/Svärta 170:3	Hägnad	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
9/Svärta 172:1	Bytomt/gårdstomt	FMIS/DMS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
10/Svärta 175:1	Gruvområde	FMIS/LMS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
11/Svärta 233:1	Borg	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Ettapp 2
12/Svärta 240:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/LMS/RAK/ Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
13/Svärta 241:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Ettapp 2
14/Svärta 303:1	Gruvområde	FMIS/SGU/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
15/Svärta 304:2	Gruvområde	FMIS/LMS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
16/Svärta 311	Brott/täkt	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
17/Svärta 350	Hållristning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
18/Svärta 353	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Ettapp 2
19/Svärta 399	Kvarn	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
20/Svärta 400	Övrigt	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
21/Svärta 401	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
22/Svärta 469	Fångstanläggning övrig	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
23/Svärta 487	Boplat	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
24/Svärta 6:1	Hög	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
25/Svärta 6:2	Hög	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
26/Svärta 6:3	Hög	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
27/Svärta 8:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Förstörd	Ingen åtgärd
28/Svärta 88:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
29/Svärta 88:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
30/Svärta 9:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Förstörd	Ingen åtgärd
31/Svärta 90:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
32/Svärta 91:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
33/Svärta 92:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
34/Svärta 92:2	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
35/Svärta 92:3	Röse	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
36/Svärta 93:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
37	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
38	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
39	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
40	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
41	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
42	Gränsmärke	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
43	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
44	Gränsmärke	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
45	Röjningsröse	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
46	Gruvområde	Inventering	Fornlämning	Tillförs nr 15/Svärta 304:2.
47	Gruvhål	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
48	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
49	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
50	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
51	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
52	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
53	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
54	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
55	Stensättning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
56	Skärvstenshö	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
57	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
58	Fångstgrop	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
59	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
60	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
61	Husgrund, historisk tid	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
62	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
63	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
64	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
65	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
66	Husgrund, historisk tid	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Tillförs nr 14/Svärta303:1
67	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
68	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
69	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
70	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
71	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
72	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
73	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
74	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
75	Hägnad	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
76	Gravfält?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
77	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
78	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
79	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
80	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
81	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
82	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
83	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
84	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
85	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
86	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
87	Brott/täkt	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
88	Gränsmärke	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
89	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
90	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
91	Gruvhål	Inventering	Fornlämning	Tillförs nr 10/Svärta 175:1
92	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
93	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
94	Röjningsröse	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
95	Gruvområde	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
96	Brott/täkt	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
97	Brott/täkt	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
98	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
99	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
100	Brott/täkt	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
101	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
102	Husgrund, historisk tid	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
103	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
104	By- gårdstomt/ boplatsläge	DMS/LMS/RAK/ Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
105	Textilindustri	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
106	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
107	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
108	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
109	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
110	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
111	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
112	Färdväg	Inventering/ RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
113	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
114	Boplat	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
115	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
116	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
117	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
118	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
119	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
120	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
121	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
122	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
123	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
124	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
125	Fyndplats	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Etapp 2
126	Fyndplats	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Etapp 2
127	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	LMS/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning

Obj. Nr	Lämningstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
128	Fyndplats	SHM	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
129	Fyndplats	SHM	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
130/Helgona 10:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
131/Helgona 100:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
132/Helgona 100:2	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
133/Helgona 104:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
134/Helgona 105:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/LMM/RAK/ Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
135/Helgona 108:1	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
136/Helgona 11:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
137/Helgona 113:1	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
138/Helgona 115:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
139/Helgona 116:1	Fornlämningsliknande lämning	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
140/Helgona 118:1	Fossil åker	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
141/Helgona 119:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
142/Helgona 125:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
143/Helgona 221	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
144/Helgona 228	Husgrund, historisk tid	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
145/Helgona 229	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
146/Helgona 230	Brott/täkt	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
147/Helgona 251	Gränsmärke	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
148/Helgona 253	Bro	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
149/Helgona 254	Vägmärke	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
150/Helgona 255	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
151/Helgona 256	Smideslämning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
152/Helgona 257	Textilindustri	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
153/Helgona 259	Husgrund, historisk tid	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
154/Helgona 260	Färdväg	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
155/Helgona 262	Smideslämning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
156/Helgona 263	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	FMIS/DMS/LMS	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
157/Helgona 290	Färdväg	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
158/Helgona 293	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
159/Helgona 296	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
160/Helgona 297	Stensättning	FMIS/Inventering	Undersökt och borttagen	Ingen åtgärd
161/Helgona 315	Boplat	FMIS/Inventering	Undersökt och borttagen	Ingen åtgärd
162/Helgona 347	Brott/täkt	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk	Ingen åtgärd
163/Helgona 362	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)r	FMIS/DMS/LMS	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
164/Helgona 45:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
165/Helgona 7:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
166/Helgona 70:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
167/Helgona 71:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
168/Helgona 71:2	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
169/Helgona 72:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
170/Helgona 74:1	Grav- och boplatsområde	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
171/Helgona 75:1	Stensättning ?	FMIS/Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
172/Helgona 76:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
173/Helgona 8:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
174/Helgona 80:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
175/Helgona 89:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
176/Helgona 89:2	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
177/Helgona 89:3	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
178/Helgona 9:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
179/Helgona 97:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
180	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
181	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
182	Husgrund, historisk tid	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
183	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
184	Gravfält?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
185	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
186	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
187	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
188	Textilindustri	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
189	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
190	Textilindustri	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
191	Stensättning?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
192	Brott/täkt	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
193	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
194	Fångstgrop	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
195	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
196	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
197	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
198	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
199	Husgrund, historisk tid	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Tillförs nr 156/ Helgona 263
200	Brunn/kalkälla	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
201	Husgrund, historisk tid	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
202	Hägnad övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
203	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
204	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
205	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
206	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
207	Gravfält?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
208	Färdväg	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
209	Hög	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
210	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
211	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
212	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
213	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
214	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
215	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
216	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
217	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
218	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
219	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
220	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
221	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
222	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
223	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
224	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
225	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
226	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
227	Färdväg	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
228	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
229	Hällristning	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
230	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
231	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	DMS/LMS/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
232	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	DMS/LMS/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
233	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	DMS/LMM/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
234	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	DMS/LMM/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
235	Bytomt/gårdstomt (bebyggd)	DMS/LMS/RAK	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt förundersökning
236/Nyköping 247:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
237/Nyköping 251:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
238/Nyköping 252:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
239/Nyköping 264:1	Färdväg	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
240/Nyköping 265:1	Husgrund, historisk tid	FMIS/RAK	Förstörd	Ingen åtgärd
241/Nyköping 39:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
242/Nyköping 40:1	Gravfält	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
243/Nyköping 56:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
244/Nyköping 56:3	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
245	Färdväg	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning.	Ingen åtgärd
246	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning.	Ingen åtgärd
247	Färdväg	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
248	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
249	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
250	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
251	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
252	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
253	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
254	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
255	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
256	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
257	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
258	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
259	Stridsvärn	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
260	Stridsvärn	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
261	Färdväg	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
262	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
263	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
264	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
265	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning.	Etapp 2
266/Stigtomta 10:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
267/Stigtomta 10:2	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
268/Stigtomta 201:1	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
269/Stigtomta 206:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
270/Stigtomta 210:1	Färdväg	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
271/Stigtomta 211:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
272/Stigtomta 212:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
273/Stigtomta 213:1	Lägenhetsbebyggelse	FMIS/RAK/Inventering	Uppgift om	Ingen åtgärd
274/Stigtomta 214:1	Lägenhetsbebyggelse	FMISRAK//Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
275/Stigtomta 215:1	Vägmärke	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
276/Stigtomta 223:1	Fyndplats	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
277/Stigtomta 242:1	Stensättning	FMIS/Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
278/Stigtomta 246	Färdväg	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
279/Stigtomta 303	Område med militära anl.	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
280/Stigtomta 304	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
281/Stigtomta 305	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
282/Stigtomta 306	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
283/Stigtomta 307	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
284/Stigtomta 308	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
285/Stigtomta 309	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
286/Stigtomta 310	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
287/Stigtomta 311	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
288/Stigtomta 312	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
289/Stigtomta 313	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
290/Stigtomta 314	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
291/Stigtomta 315	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
292/Stigtomta 316	Område med militära anläggningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
293/Stigtomta 318	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
294/Stigtomta 319	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
295/Stigtomta 320	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
296/Stigtomta 321	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
297/Stigtomta 322	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
298/Stigtomta 323	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
299/Stigtomta 324	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
300/Stigtomta 325	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
301/Stigtomta 327	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
302/Stigtomta 328	Hägnad	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
303/Stigtomta 329	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
304/Stigtomta 330	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
305/Stigtomta 331	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
306/Stigtomta 339	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
307/Stigtomta 340	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
308/Stigtomta 341	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
309/Stigtomta 343	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
310/Stigtomta 351	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
311/Stigtomta 352	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
312/Stigtomta 355	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
313/Stigtomta 358	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
314/Stigtomta 362	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
315/Stigtomta 371	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
316/Stigtomta 373	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
317/Stigtomta 374	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
318/Stigtomta 376	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
319/Stigtomta 385	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
320/Stigtomta 389	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
321/Stigtomta 392	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
322/Stigtomta 393	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
323/Stigtomta 395	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
324/Stigtomta 396	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
325/Stigtomta 398	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
326/Stigtomta 399	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
327/Stigtomta 401	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
328/Stigtomta 402	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
329/Stigtomta 403	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
330/Stigtomta 413	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
331/Stigtomta 418	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
332/Stigtomta 420	Område med skogsbrukslämningar	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
333/Stigtomta 424	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
334/Stigtomta 427	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
335/Stigtomta 521	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
336/Stigtomta 522	Kolningsanläggning	FMIS/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
337	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
338	Hägnad/vall	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
339	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
340	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
341	Stensättning?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
342	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
343	Stridsvärn	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
344	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
345	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
346	Militär anläggning övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
347	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
348	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
349	Kemisk industri	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
350	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
351	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
352	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
353	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
354	Boplat	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
355	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
356	Hägnad	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
357	Fångstgrop	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
358	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
359	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
360	Kemisk industri	Inventering	Fornlämning	Undvikes/Förundersökning
361	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
362	Stensättning?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
363	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
364	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
365	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
366	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
367	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
368	Fyndplats	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Etapp 2
369	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
370	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
371	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
372	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
373	Hägnad	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
374	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
375	Hägnad	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
376	Stensättning?	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
377	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
378	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
379	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
380	Förvaringsanläggning, övrig	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
381	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
382	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2

Obj. Nr	Lämningsstyp	Källa	Antikv. bedömning	Åtgärdsförslag
383	Brunn/kallkälla	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
384	Lägenhetsbebyggelse	RAK/Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
385	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
386	Kolningsanläggning	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Eventuellt etapp 2
387	Färdväg	Inventering	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd
388	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
389	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
390	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
391	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
392	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
393	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2
394	Boplatsläge	Inventering	Möjlig fornlämning	Etapp 2

Förkortningar

DMS - Det medeltida Sverige

FMIS - Informationssystemet om fornminnen (RAÄ)

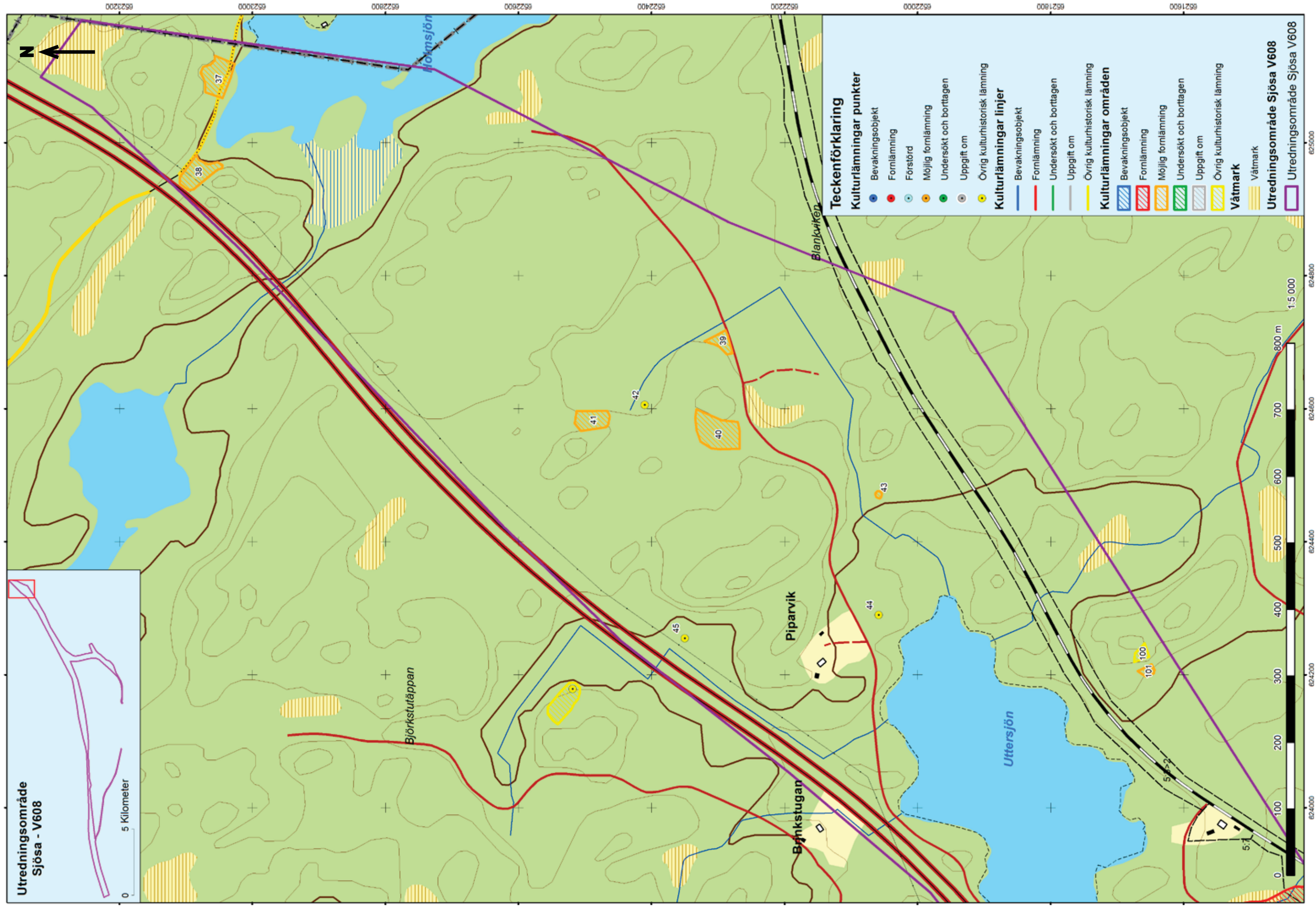
LMM - Lantmäterimyndighetens arkiv (www.lantmateriet.se/historiskakartor)

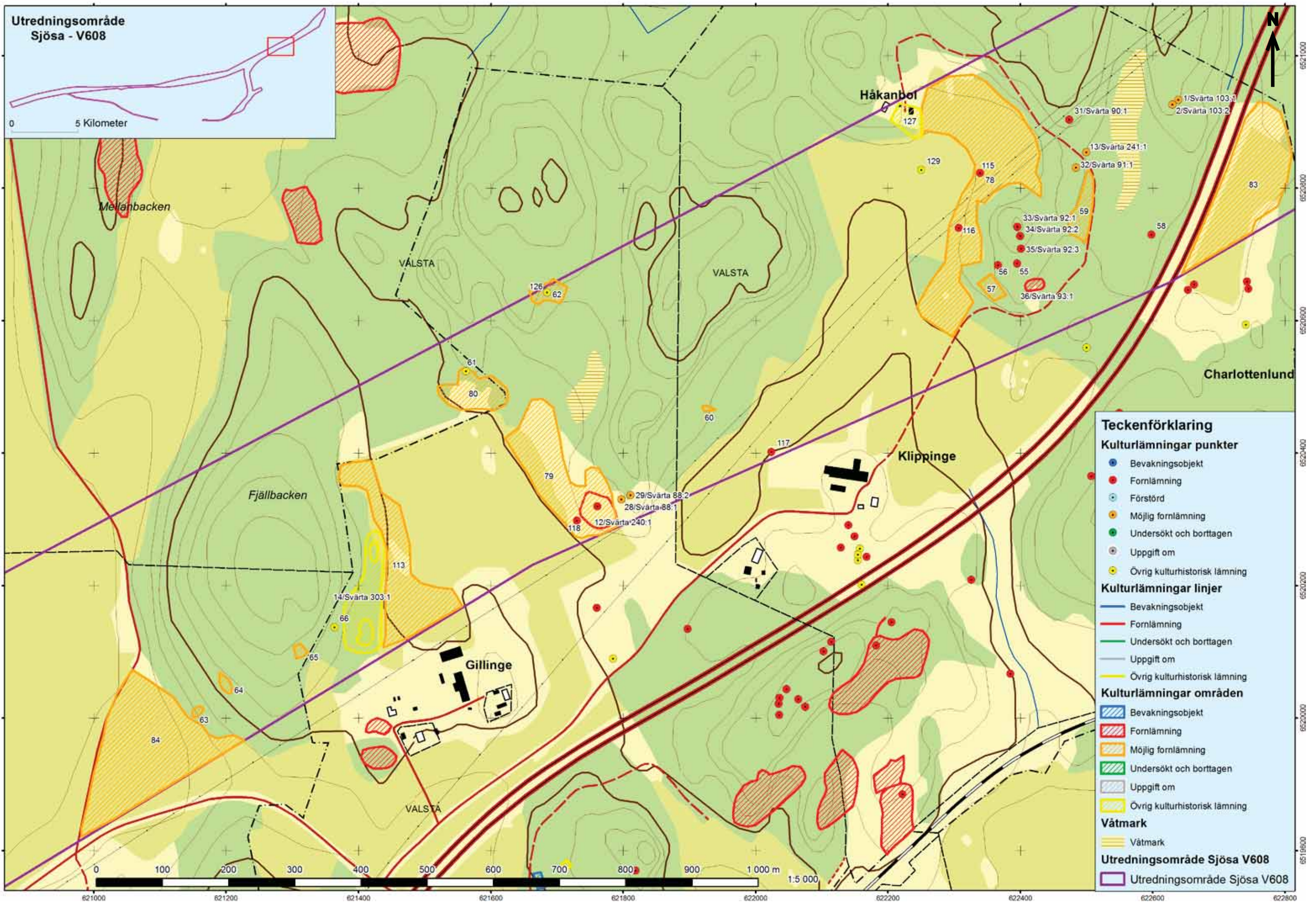
LMS - Lantmäteristyrelsens arkiv (www.lantmateriet.se/historiskakartor)

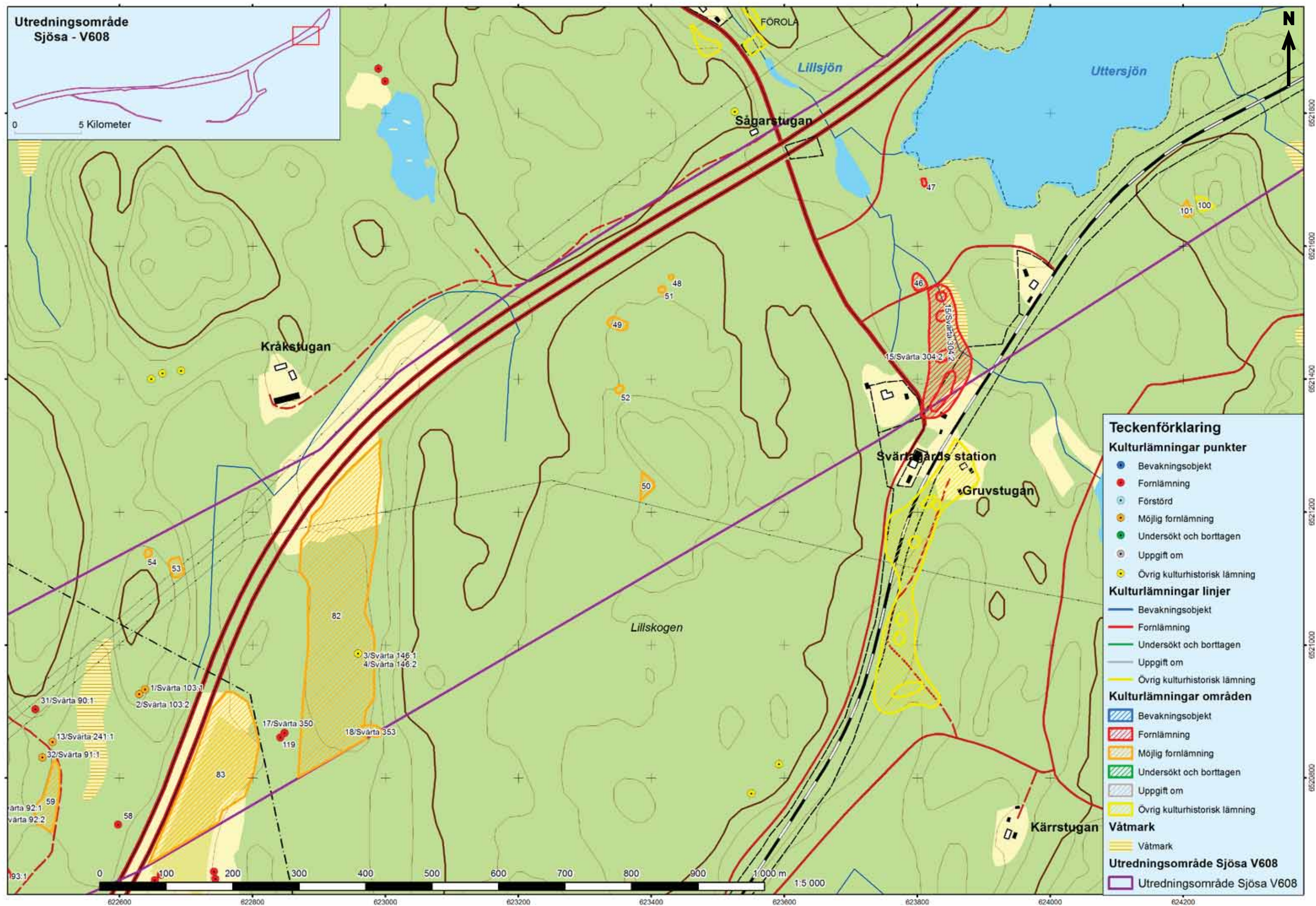
RAK - Rikets allmänna kartverks arkiv (www.lantmateriet.se/historiskakartor)

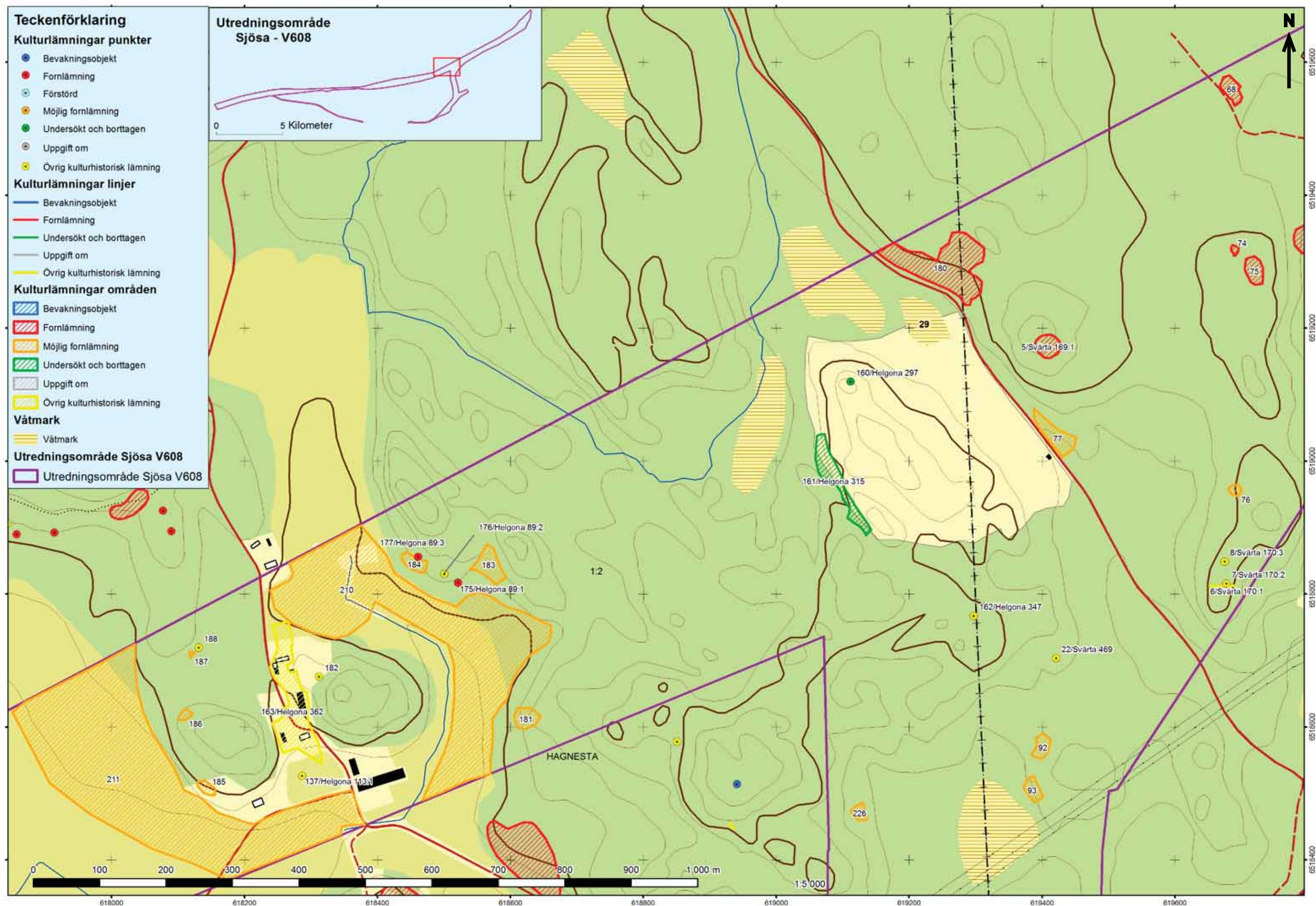
SHM - Statens historiska museum

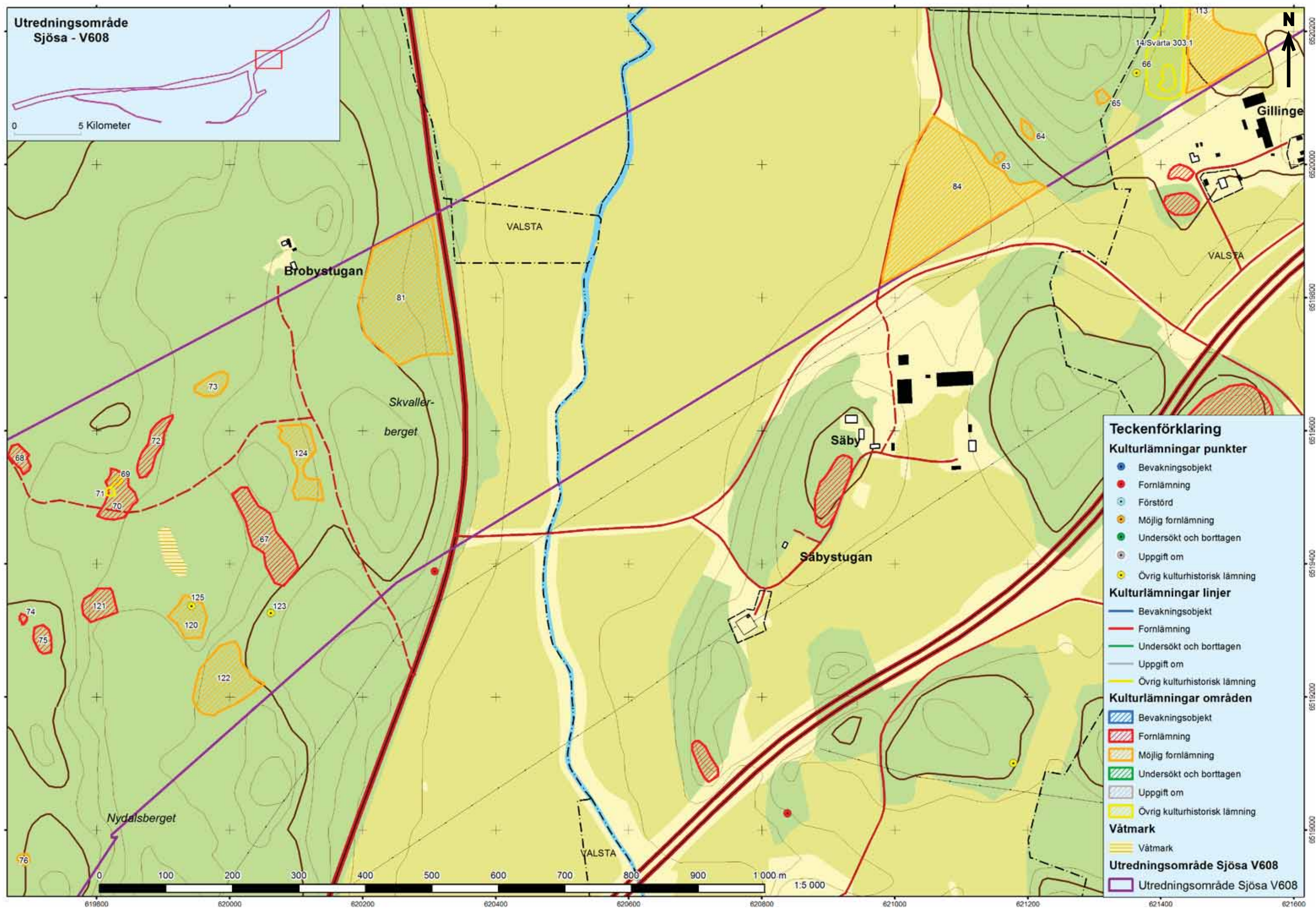
SGU - Sveriges geologiska undersökningar (www.sgu.se/gruvkartor/)

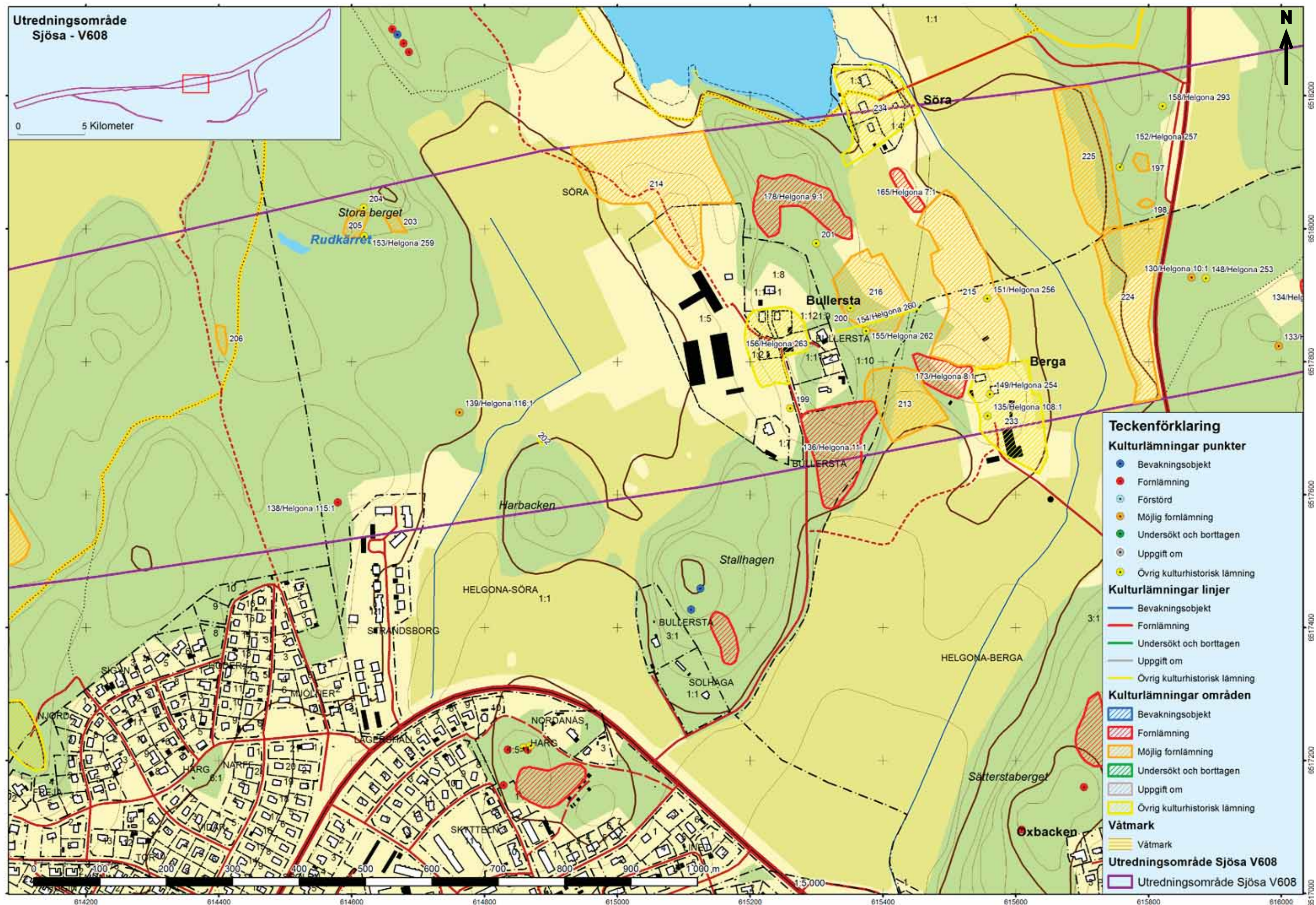

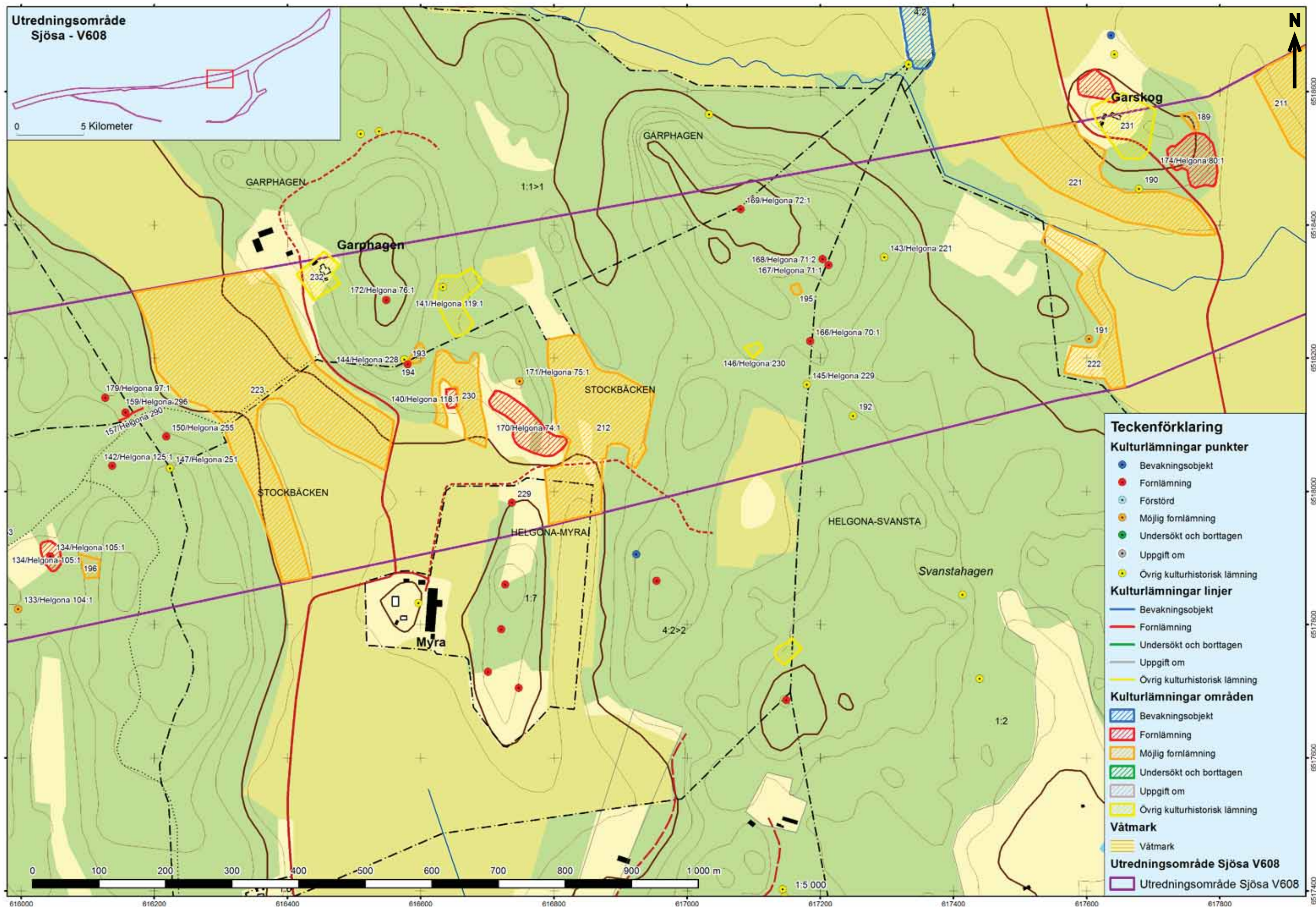

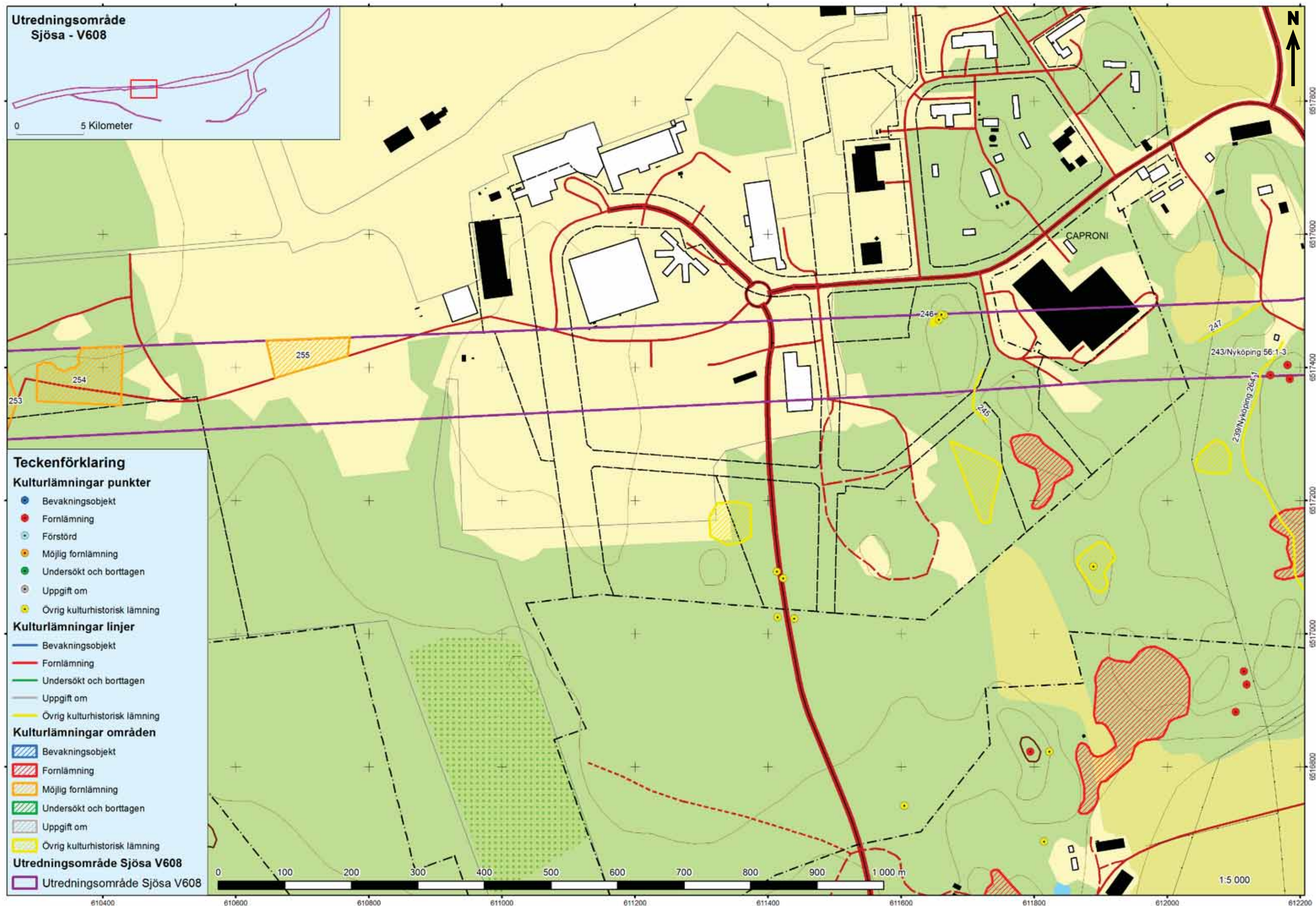

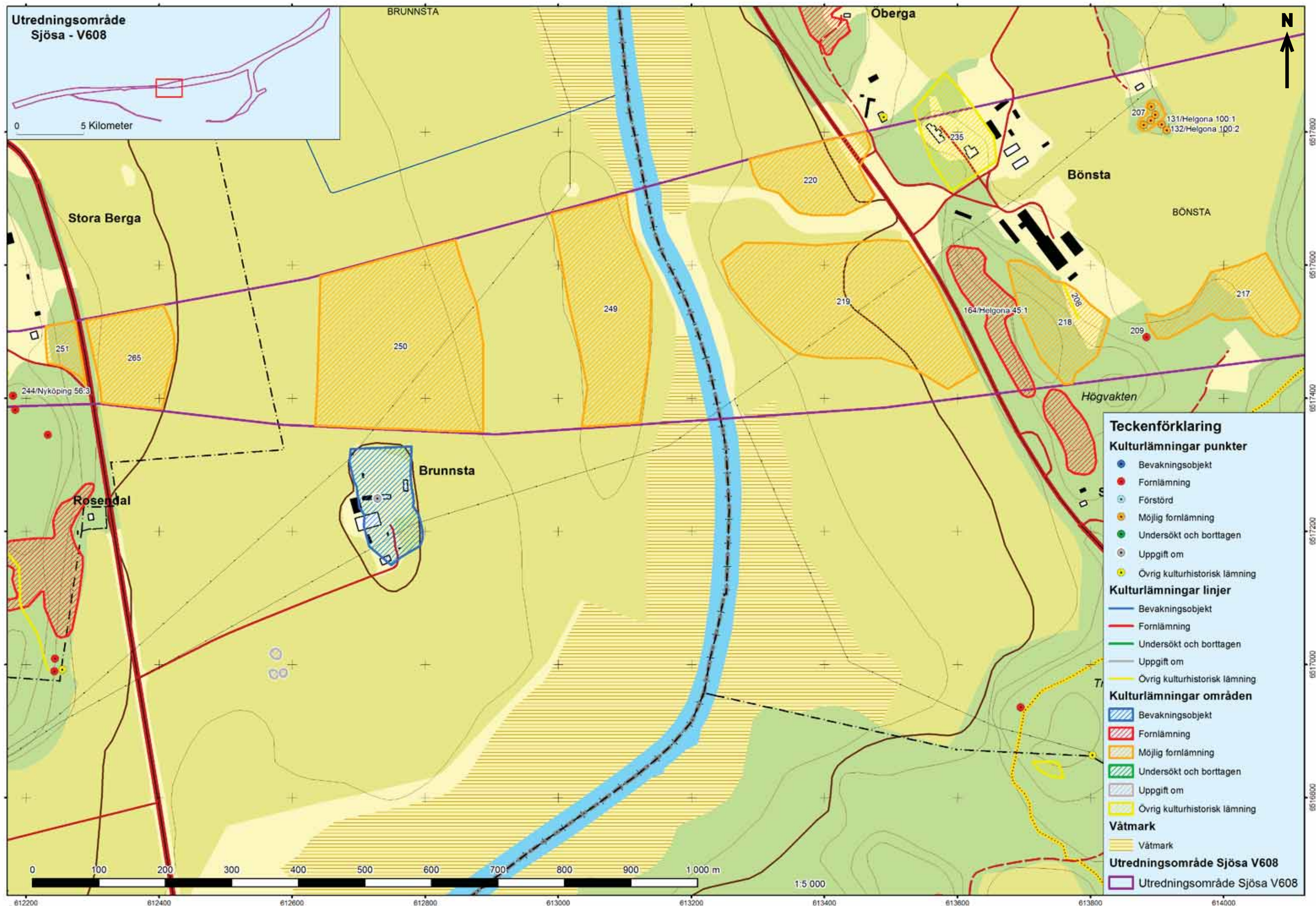

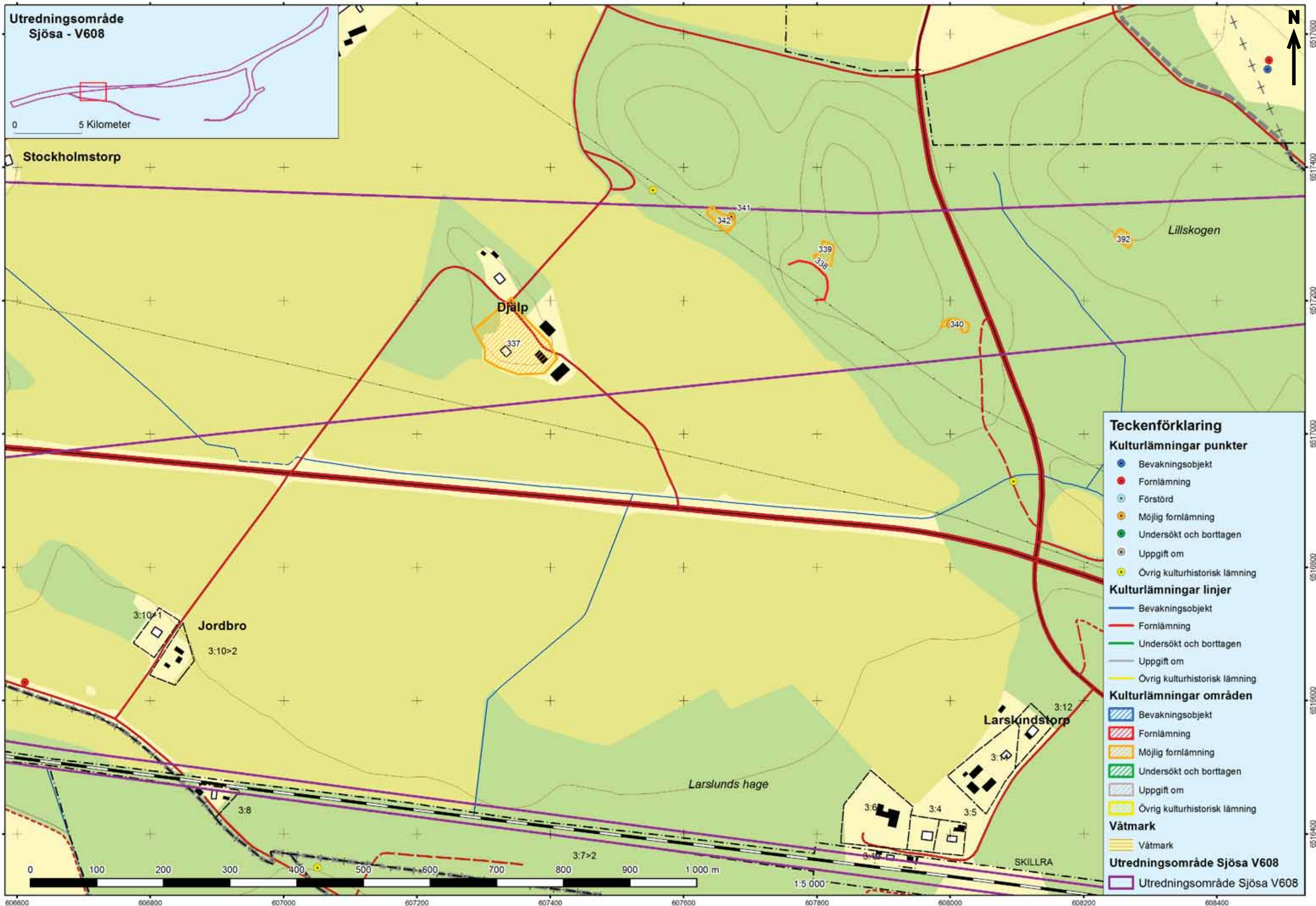

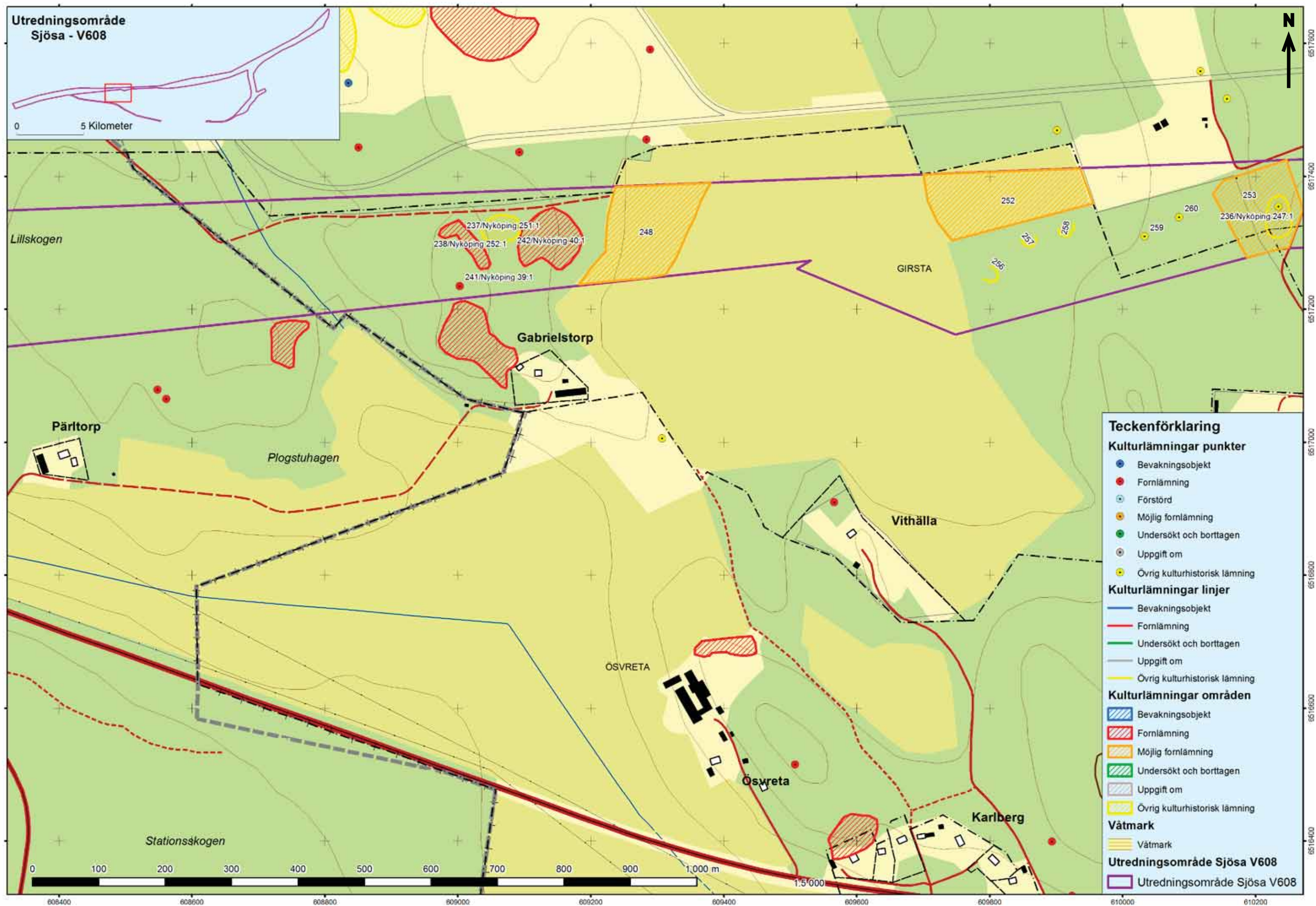

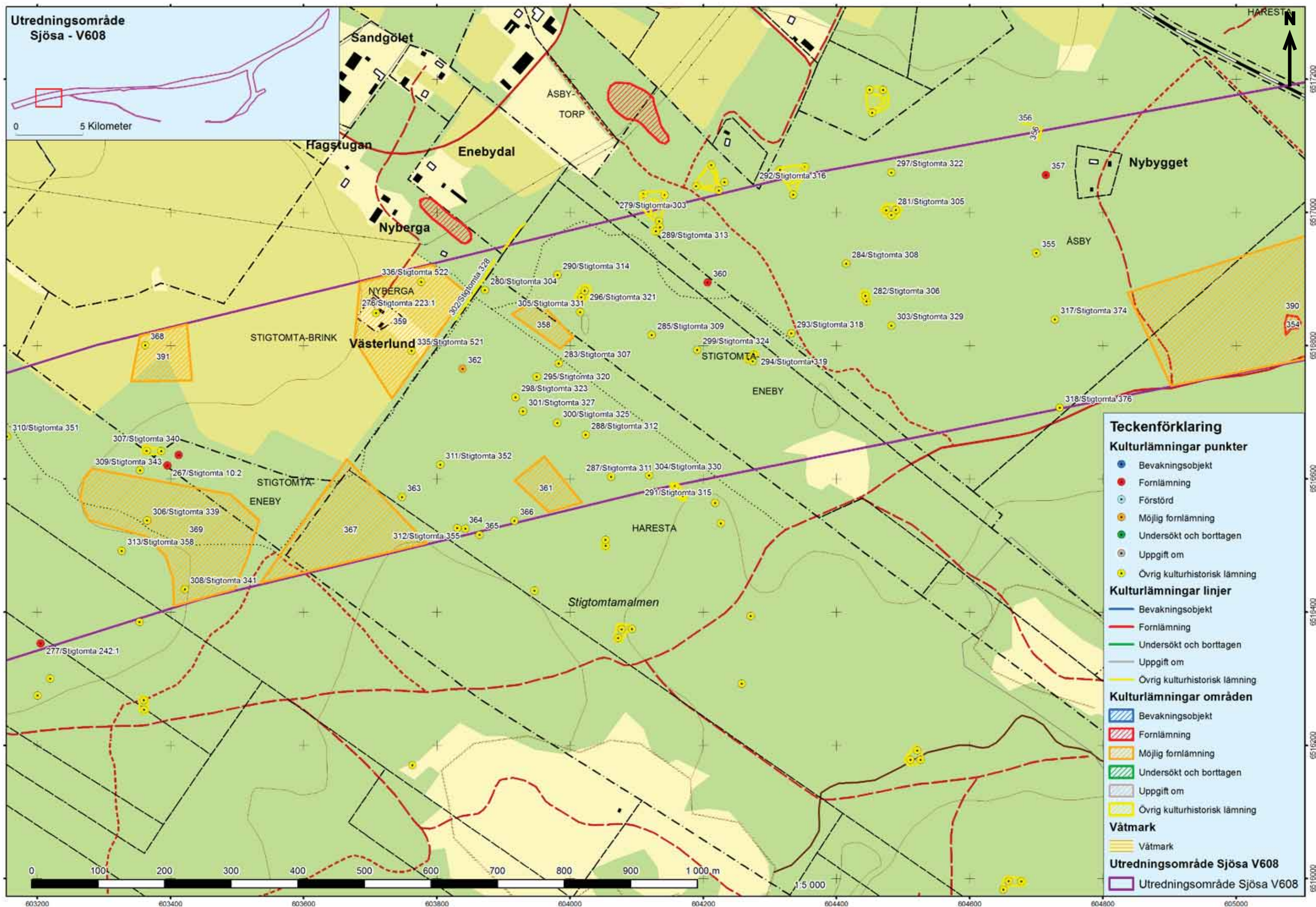

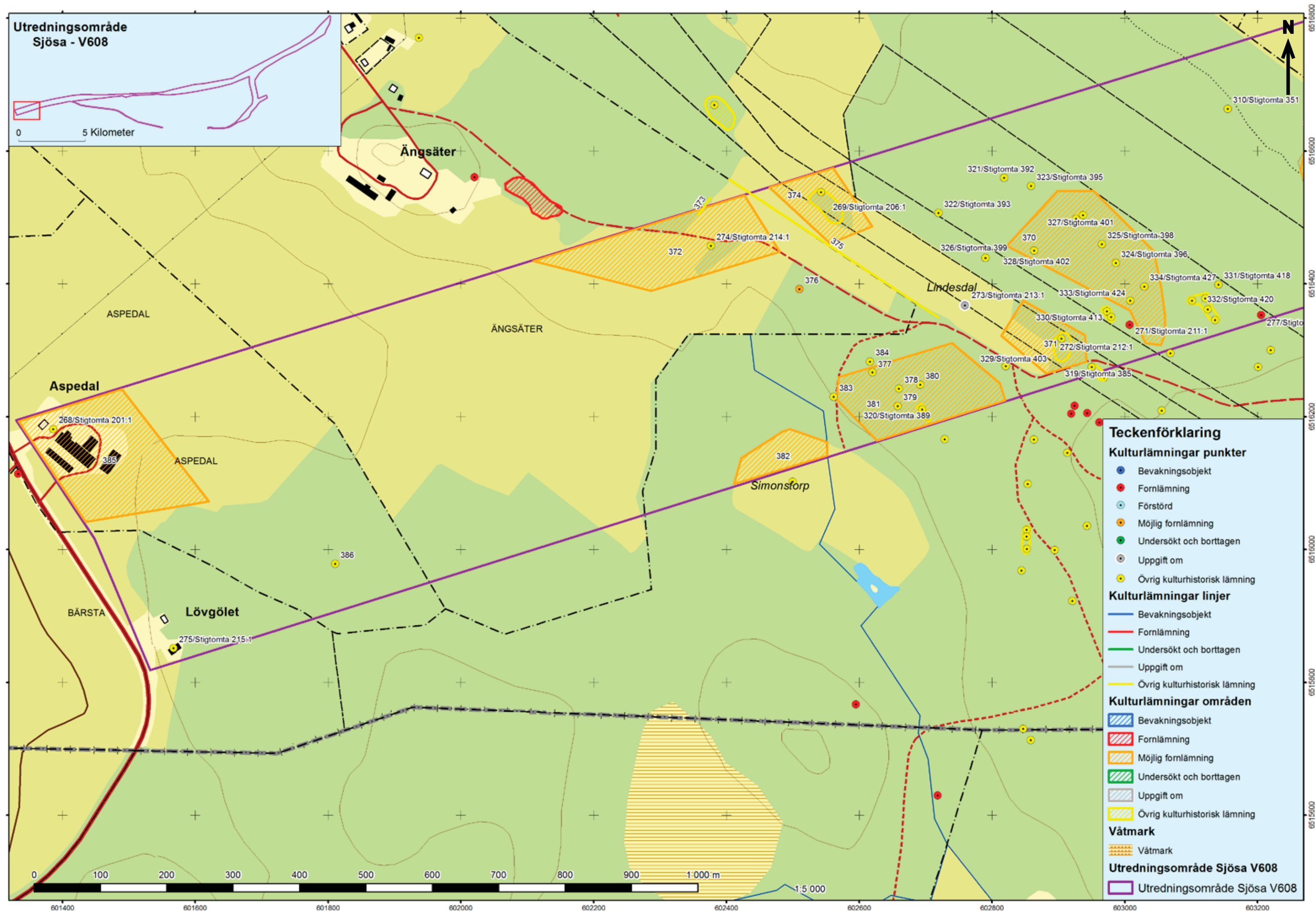

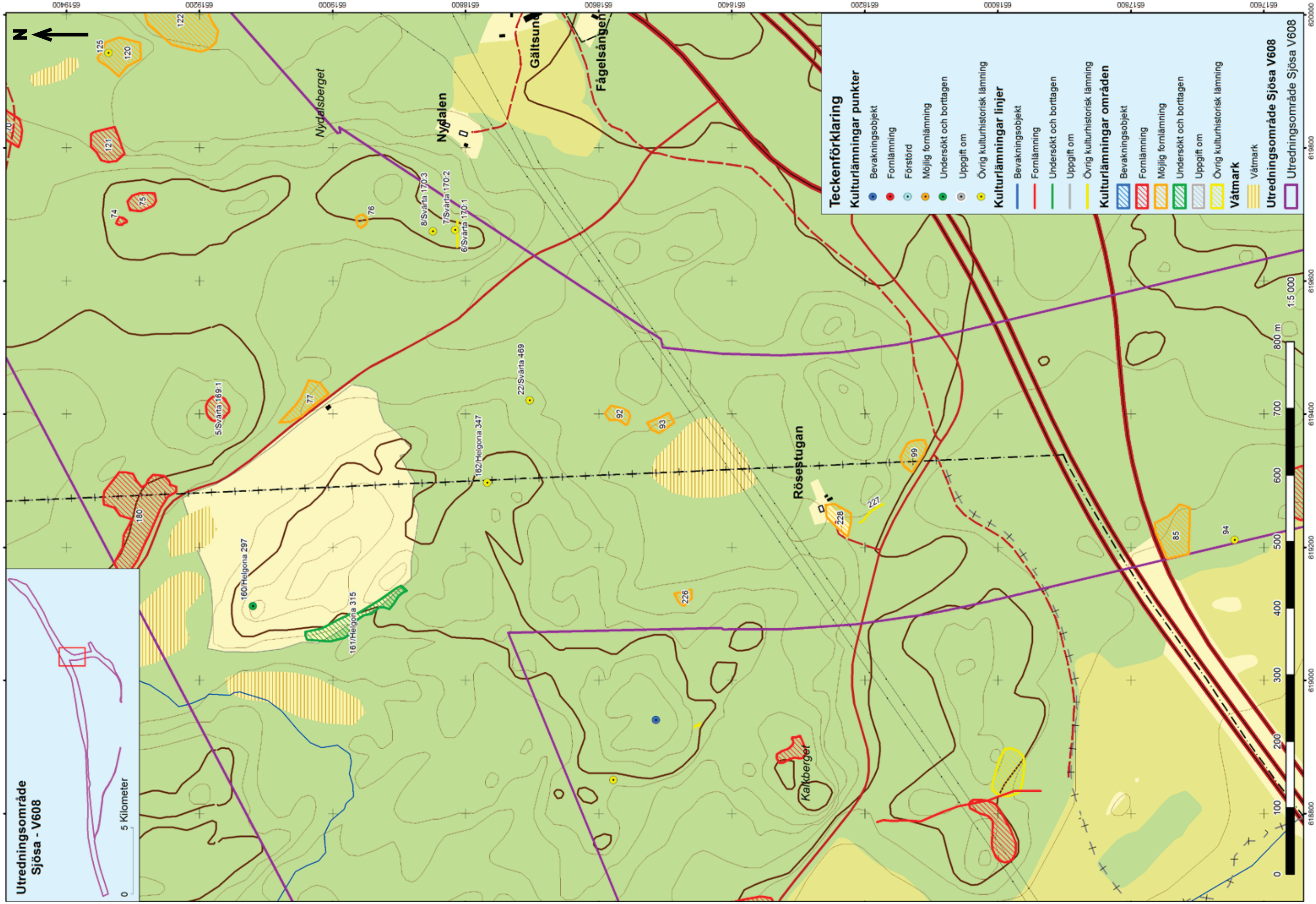

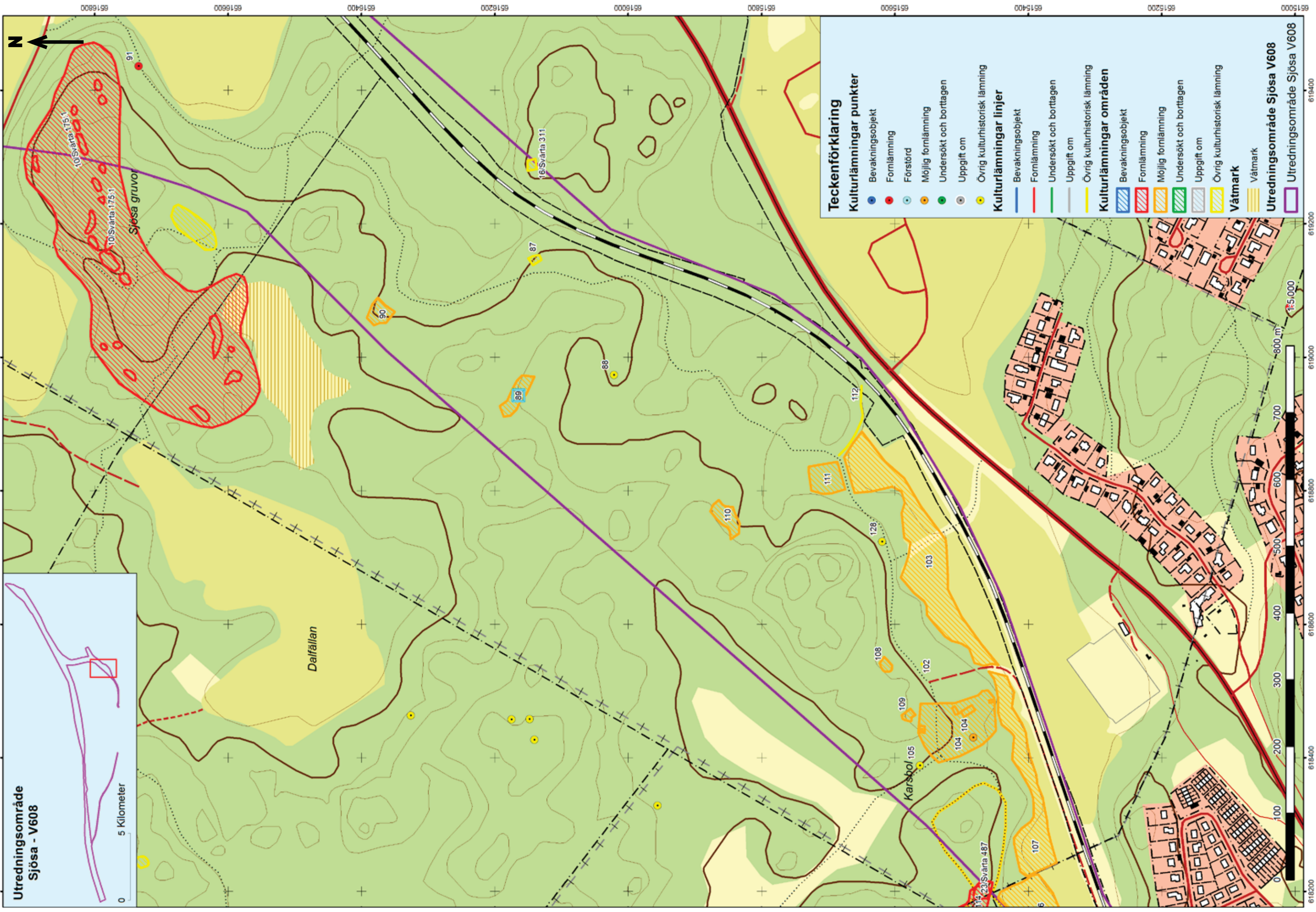

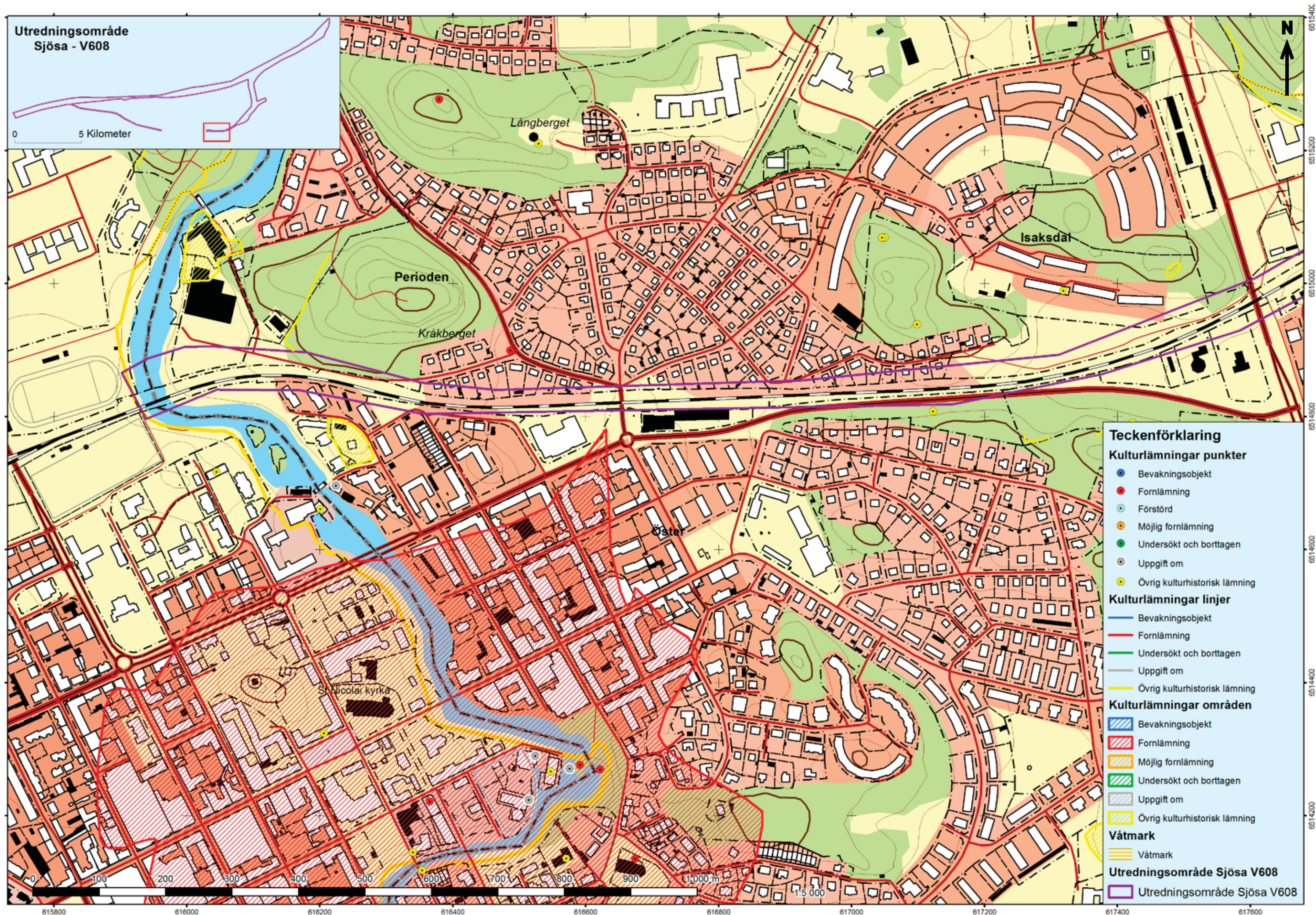

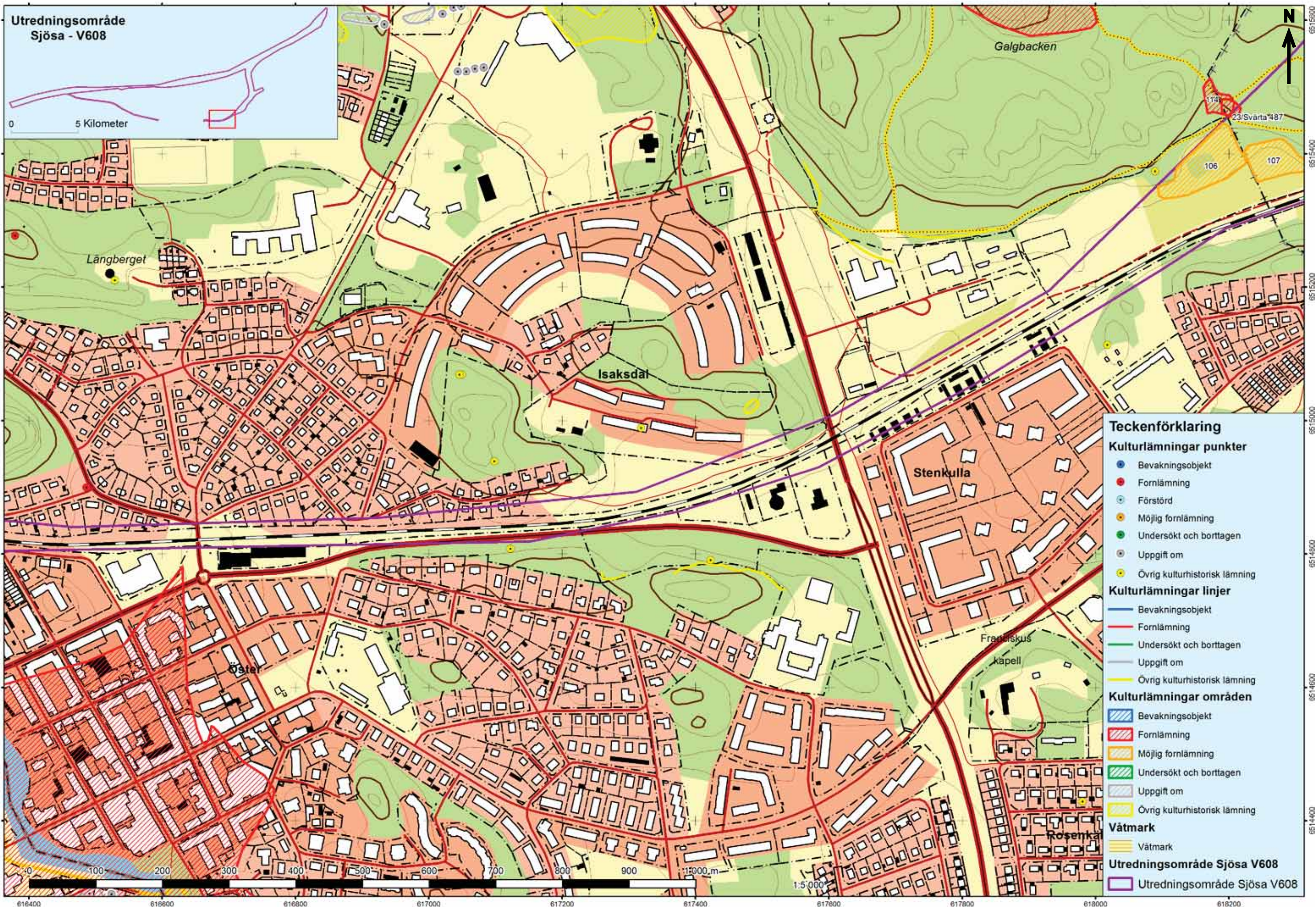

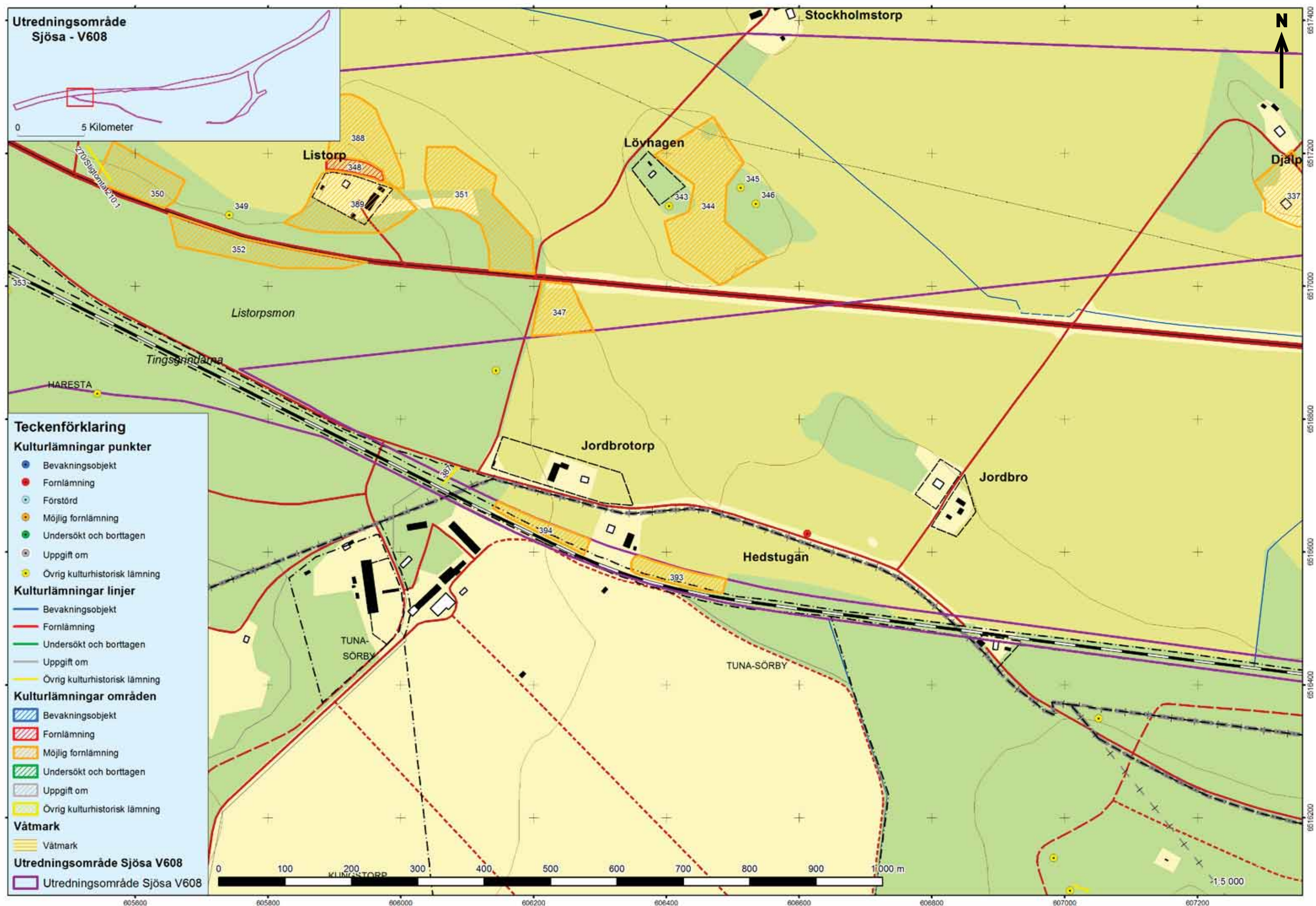

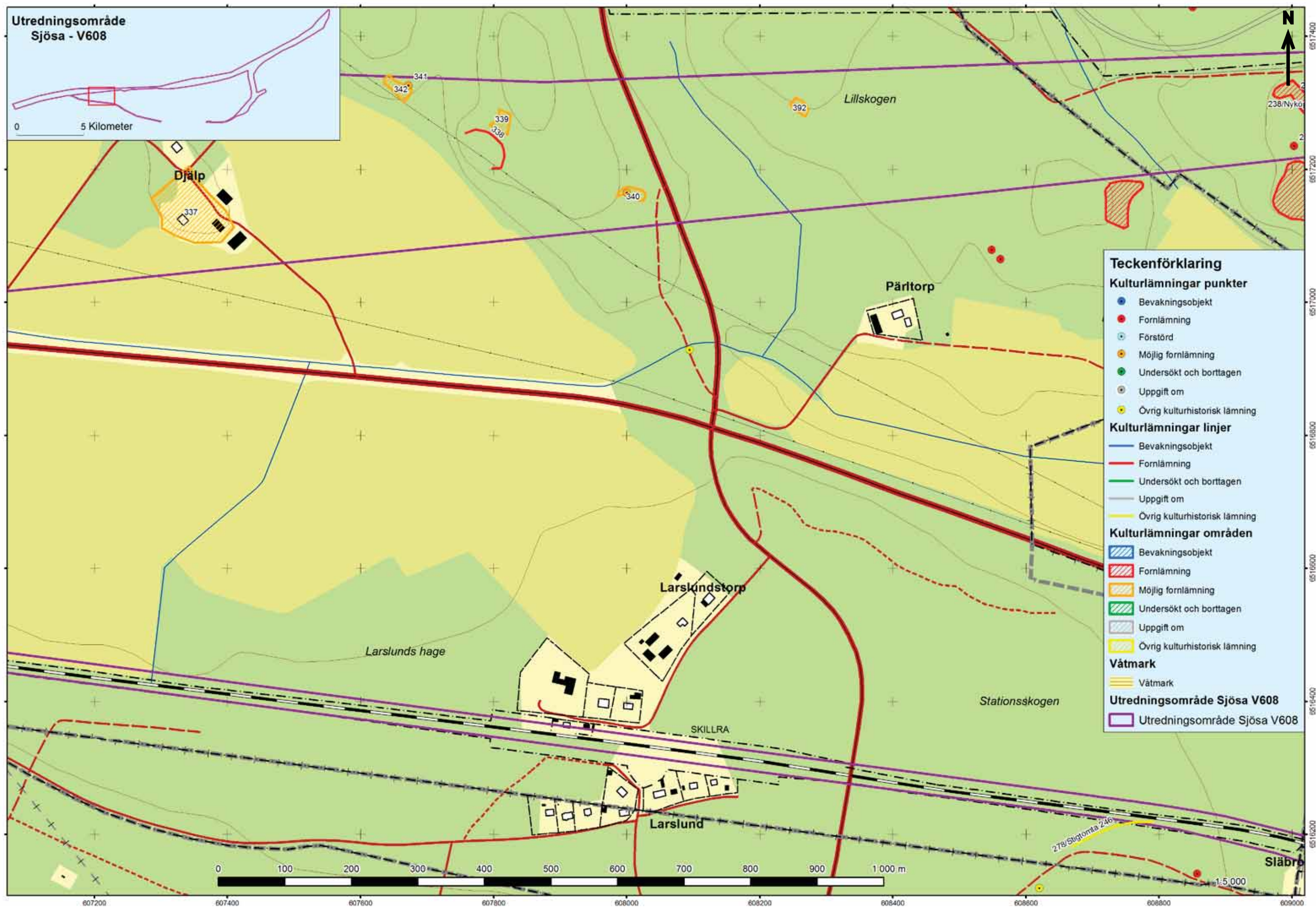

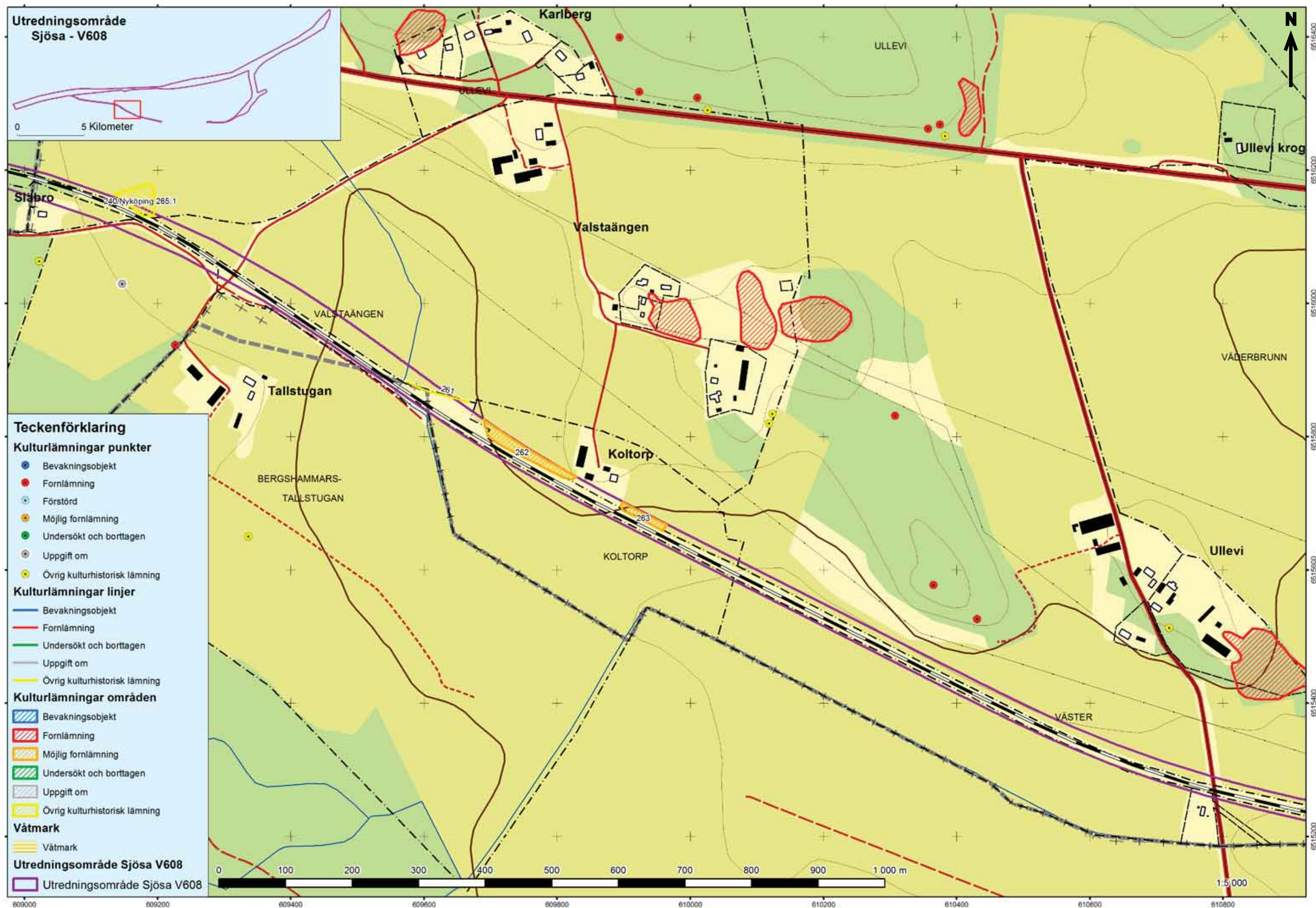

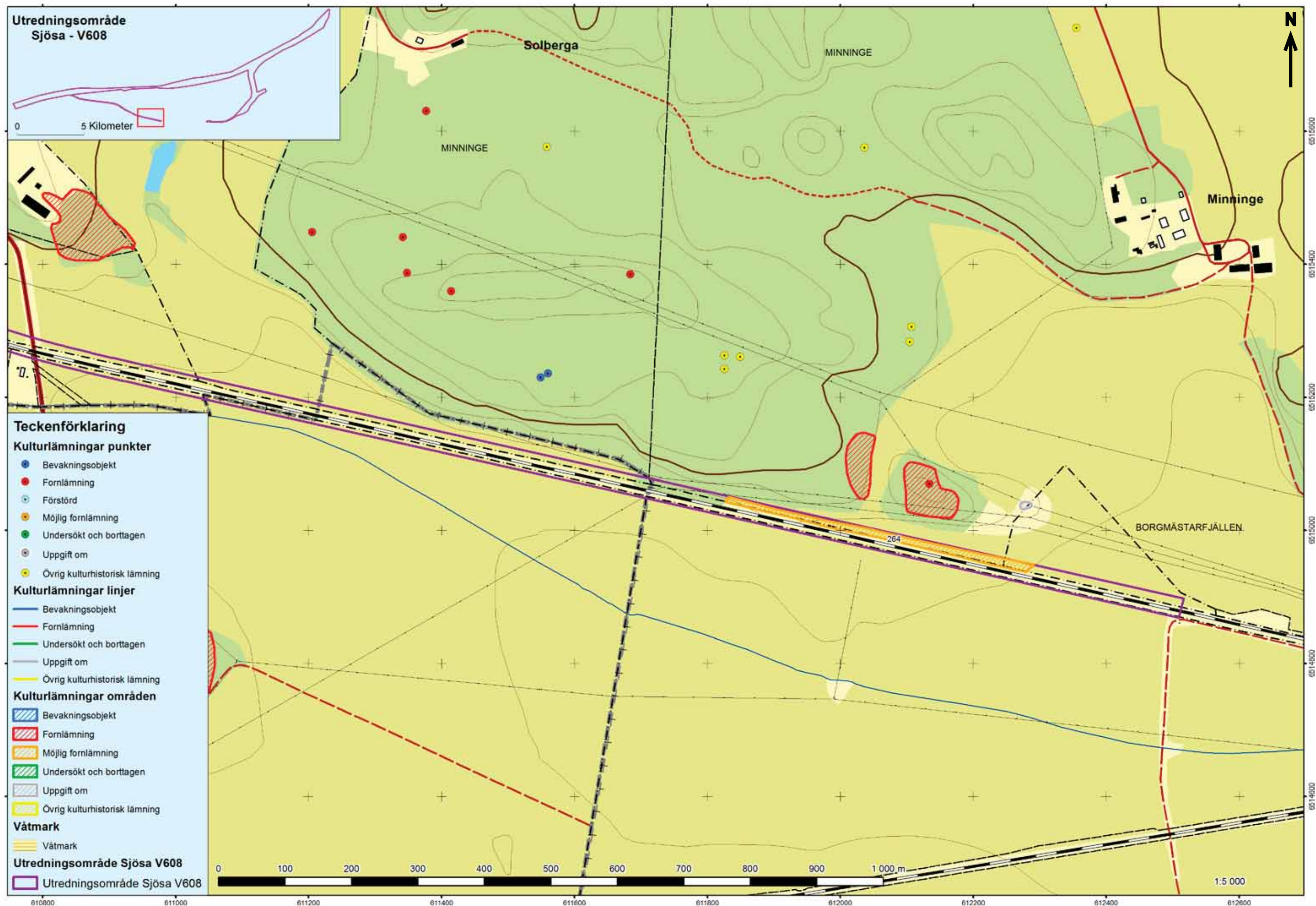

Naturmiljö

Den huvudsakliga utredningskorridoren går norr om Nyköping och sträcker sig från Holmsjön i nordöst, över Svärtaån och Nyköpingsån, förbi Skavsta flygplats och slutar sydväst om Stigtomta. Från huvudsträckningen löper sedan utredningsområdet för bibanan förbi Sjösa in mot Nyköping. Ut från staden, åt väster, följer utredningskorridoren för bibanan sträckningen för befintlig järnväg (TGOJ). Se figur 2.

I nordöst, öster om Svärtaån, utgörs landskapet till stora delar av ett höglänt skogsområde sönderskuret av mindre sprickdalar. Terrängen är kuperad och ligger på nivåer mellan 25 och 60 meter över havet. Vegetationen utgörs till största delen av gran och tall och på bergspartierna växer mindre träd, buskar, och ljung. Här finns enstaka små sjöar som Holmsjön och Uttersjön samt mindre våtmarker. I skogsområdet går ett vägnät mellan de torp och små gårdar som är belägna i anslutning till de mindre dalgångarna med odlingsbar mark.

Från Sjösa vid Sjösafjärden sträcker sig tre större sprickdalar i riktning mot nordöst (Uddeby), norr (Svärtaån) och nordväst (Hagnesta/Svansta). Dalgångarna präglas av öppna åkermarker med vattendrag i botten omgivna av skogsklädda berg. Sprickdalarnas sidor består av urberg med moränjord i sluttningarna, medan sprickdalarna präglas av sedimenterade lerjordar. Berggrunden uppvisar även mineralstråk som haft betydelse, främst i form av högkvalitativa järnmalsstråk (Jordartskartan, Ser. Ae nr 12 Nyköping SO). Bebyggelsen domineras av aktiva jordbruk, vilka återfinns i det inre av dalgångarna, där de öppnar upp och stora flacka åkrar breder ut sig. Gårdar och byar ligger förhållandevis högt i ter-

rängen, ofta på höjder som skjuter ut i dalgångarna. De största jordbruksbygderna som berörs av utredningskorridoren är Svärtaådal och Nyköpingsåns dalgång. Här präglas landskapbilderna av stora arealer åker och hagmark.

Nyköpingsåns breda dalgång sträcker sig i nord-sydlig riktning genom landskapet och bildar gräns för det nordväst till sydöstgående sprickdalslandskapet i den nordöstra delen av utredningsområdet. Väster om ån blir landskapet flackare, utan sprickdalarnas brutna karaktär, och istället vidtar de sandrika malmarna. Mellan Nyköpingsåns dalgång och utredningsområdets begränsning vid Stigtomtavägen (väg 608) ligger först *Skavstamalmen* och därefter *Stigtomtamalmen*. Malmarna utgörs av sandiga platåliknande isälvsavlagringar med mycket flack topografi (Jordartskartan, Ser. Ae nr 11 Nyköping SV). Höjden över havet varierar här mellan 25 och 45 meter. Vegetationen präglas av ett modernt skogsbruk med gran, tall, hyggen och raka skogsbilvägar. Inom Stigtomtamalmen finns också flera omfattande sandtäkter. De tall och granskogsdominerande markerna har varit viktiga utmarksområden för den omgivande odlingsbygden. I området finns och har funnits enstaka torp och mindre gårdar, framför allt i ytterkanterna. Den östra delen av Skavstamalmen domineras dock idag av Skavsta flygplats med omgivande landningsbanor.

Kulturmiljö

Utredningskorridoren sträcker sig genom flera av de kulturmiljöer som beskrivits och värderats i den tidigare genomförda Kulturmiljöanalysen för Ostlänken

Figur 3. Den nordöstra delen av utredningskorridoren utgörs av ett kuperat skogsområde med höga berg om mindre dalgångar. Foto: Ingeborg Svensson 2014, Sörmlands museum.

(se *Bakgrund*). I ett par fall går dock utredningskorridoren i utkanten av de utpekade kulturmiljöerna, som till exempel vid Nälberga-Gillinge, där den fornlämningsrika Uddebydalgången inte kommer att påverkas av den planerade exploateringen. Detsamma kan till viss del sägas om den kulturhistoriskt intressanta miljön vid Fjällskär, där utredningsområdet sträcker sig genom den södra delen av det utpekade området, och inte genom den centralt belägna herrgårdsmiljön med omgivande fornlämningsmiljö. För en mer ingående beskrivning av respektive kulturmiljö, hänvisas till *Ostlänken järnvägsutredningen - kulturmiljöanalys från år 2006*.

Med början i nordöst, där utredningsområdet sträcker sig genom ett kuperat skogsområde med mindre sprickdalar, utgörs de idag kända och synliga spåren efter människors verksamhet genom historien framför allt av spår efter järnbrytning i form av gruvområden. Miljön utgör en del av ett större resursområde för bruksmiljön i Svärta och för de hyttor och masugnar som ligger i anslutning till Masugnssjön norr om utredningskorridoren. Inom utredningskorridoren finns till exempel ett område med flera övergivna gruvhål, skärpningar och gråbergsvarp, strax norr om *Svärta station* (Långgruvan). I anslutning till de mindre uppodlade dalgångarna invid dagens gårdbebyggelse som till exempel *Gillinge* och *Klippinge* tättnar fornlämningsbilden och omfattar gravar och mindre gravfält, belägna på höjdpartierna som omger dalgångarna. Här finns också exempel på ett våtmarksfynd av ett bronssvärd och en holkyxa samt hållristningar i form av skålgropar. Karaktären på fornlämningarna samt gravarnas formspråk och topografiska belägenhet i landskapet talar för att miljön tagits i anspråk under bronsålder och därefter, mer eller intensivt, brukats också under efterföljande tidsperioder.

Den ovanstående bilden är i stort sett densamma för hela det aktuella utredningsområdet, med en viss variation vad det gäller den tidsmässiga tyngdpunkten. I de kuperade skogsmiljöerna återfinns dels spår efter järnmalmsbrytning i form av skärpningar och gråbergsvarp, dels skogsbrukslämningar i form av kolbottnar efter resmilor. Här finns också ofta gränsmarkeringar samt spår efter stenbrott från historisk tid och ibland någon enstaka fångstgrop. I anslutning till dalgångarna förtätas fornlämningsbilden och på höjderna längs med dalgångarna eller på impediment i åkermarken ligger gravar och gravfält, ibland knutna till befintliga gårdar som till exempel vid *Hagnesta*, *Garskog*, *Bullersta*, *Söra*, *Berga* och *Bönsta*. I samtliga fall härrör gravfälten från järnålder, ibland både från den äldre och yngre delen av tidsperioden i fråga. Storleken på gravfälten varierar däremot, alltifrån ett tjugotal runda stensättningar som vid *Garskog* till över ett hundratal högar och stensättningar vid *Bullersta*. Andra lämningstyper som förekommer i samma miljöer är husgrunder, lägenhetsbebyggelser samt by- och gårdstomter. Lägenhetsbebyggelsen och husgrunderna kan i flera fall knytas till befintlig gårdsbebyggelse som till exempel *Bergastugan*, *Sörastugan* och *Gillingestugan*.

De två största dalgångarna som korsar utredningsområdet i nord-sydlig riktning utgörs av *Svärtaån* och *Nyköpingsån*. Båda vattendragen har genom förhistorien utgjort viktiga kommunikationsleder mellan det inre sjölandskapet och Östersjön. Svärtaån var troligen segelbar in i tidig medeltid, varpå den grundades upp för att därefter bli åkermark till byar och gårdar i omgivningarna. Nyköpingsån grundades däremot upp redan under bronsålder cirka 1000 f. Kr, men marken närmast åfåran var säkert då, precis som idag, sank och under vissa perioder även översvämmad.

Figur 4. Flera fornlämningar och möjliga fornlämningar återfinns i miljöerna kring dalgångarna i landskapet. Här syns objekt 215, ett boplatsläge strax norr om Berga. Bilden är tagen från norr. Foto: Patrik Gustafsson 2014, Sörmlands museum.

Svärtaån mynnar ut i Sjösafjärden och här återfinns *Sjösa säteri*, strategiskt placerat ur kommunikationsmässig synpunkt. Säteriet har medeltida ursprung och utgjorde sätesgård under 1400-talet. (Janzon 2006, s. 261). Genom avhysning och inkorporering av flera gårdar, som till exempel Fjunsta och Karsbol, förstärkte herrgårdsmiljön sin ställning under följande århundraden. Väster om säteriet ligger Sjösa gruvor. Här började brytningen av järnmalm i slutet av 1500-talet, en verksamhet som sedan pågick fram till slutet av 1800-talet. Järnmalmen från gruvorna utnyttjades vid bruken i och omkring staden Nyköping (Skylberg 1995, s. 114).

Väster om Nyköpingsån förändras landskapsbilden och miljön präglas istället av de sandrika flacka malmarna (se *Naturmiljö*). Utredningsområdet sträcker sig först över den så kallade *Skavstamalmen*, med *Skavsta flygplats* som dominerande faktor. Här kännetecknas miljön framför allt av lämningar som kan knytas till de militära aktiviteter som pågick i området under den tid som F11 fanns på platsen. Flygflottiljen etablerades i området år 1941 och avvecklades år 1980 (se tex. Rosander 1980). På de ytor som inte är bebyggda och asfalterade i anslutning till den nuvarande flygplatsen finns flera militära lämningar i form av stridsvärn, bunkrar, stag för master, fundament och kamouflagehangarer. Innan F11 tog över marken utgjorde området utmark till gårdarna Skavsta och Berga. På och i kanterna av malmen fanns då ett flertal torp som hörde till olika byar och gårdar i de omgivande dalgångarna. Här kan till exempel Bergholm och Nystugan nämnas. I anslutning till den senare finns ett par gravfält som innehåller både högar och runda stensättningar, gravfomer som talar för att de kan knytas till yngre järnålder. Väster om Skavstamalmen sträcker sig utredningskorridoren över ett flackt åkerlandskap, vilket tidigare har utgjorts av en vidsträckt

fornsjö. "Fjällskärsjön" grundades successivt upp för att sannolikt bli tämligen torrlagd under tidig medeltid, något som möjliggjort en tidig medeltida expansion i området kring dagens Fjällskär, norr om den aktuella utredningskorridoren. Gårdsbebyggelsen (Lövhagen & Djälp) som finns inom utredningsområdet etablerades i relativt sen tid, men har funktionella och sociala samband med Fjällskär i norr.

Därefter går utredningskorridoren vidare mot sydväst över *Stigtomtmalmen*. Den flacka sandiga skogsbevuxna miljön präglas framför allt av en stor mängd skogsbrukslämningar i form av kolbottnar efter resmilor. Här finns också lämningar efter en sent etablerad torpbebyggelse med synlig koppling till de gårdar som finns runt om i det öppna jordbrukslandskapet. Precis som vid Skavsta finns även här spår efter sentida militära aktiviteter i form av bland annat stridsvärn. De förhistoriska spåren inom området var inför den arkeologiska utredningen relativt blygsamma och utgjordes av ett par lösfynd i form av stenyxor.

Resultat

Inledning

Resultatet av utredningen förstärker den fornlämningsbild som redovisades i den tidigare genomförda kulturmiljöanalysen (se *Bakgrund & Kulturmiljö*) och merparten av utredningens objekt återfinns inom eller i närheten av de kulturmiljöer som där lyftes fram som särskilt värdefulla i analysen.

Resultatet av utredningen reovisas från nordöst och Svärta socken till sydväst och Stigtomta socken.

Figur 5. Bilden visar en del av den flacka Stigtomtmalmen. Foto: Patrik Gustafsson 2014, Sörmlands museum.

Beskrivningen tar inte upp samtliga objekt inom utredningskorridoren, utan tanken är att ge en översiktlig bild av resultatet samt att lyfta fram några särskilt intressanta miljöer som framkommit i samband med utredningen. För en mer ingående redogörelse för respektive objekt hänvisas till *Objektsbeskrivningarna* (Bilaga 1). Skiljelinjen i redovisningen går vid Nyköpingsån som utgör en gräns mellan två olika landskapstyper. Öster om om dalgången utgörs naturmiljön av ett kuperat sprickdalslandskap, medan miljön västerut präglas av de sandiga malmarna (se *Naturmiljö*). Redovisningen inleds av en förklarande text angående den antikvariska bedömningen av respektive lämningstyp.

Antikvarisk bedömning

Sammanlagt finns **394 objekt** av varierande karaktär och antikvarisk status inom utredningsområdet. Av det sammanlagda antalet var **167 objekt** kända sedan tidigare och **227 objekt** framkom i samband med utredningen.

En stor del av objekten utgörs av *möjliga fornlämningar*, vilket är en konsekvens av att inga markingrepp fick utföras i samband med utredningen. De möjliga fornlämningarna utgörs till största delen av *boplatslägen*, det vill säga områden som utifrån topografiska omständigheter och omgivande fornlämningskontext kan tänkas dölja förhistoriska lämningar, idag ej synliga ovan mark. Andra exempel på möjliga fornlämningar är sedan tidigare registrerade *fornlämningsliknande lämningar*. Här finns en möjlighet att det istället kan röra sig om gravar i form av stensättningar, vilket behöver verifieras genom utredningsgrävning i samband med etapp 2. Detsamma gäller för de *möjliga gravar* och *gravfält* som påträffades i samband med inventeringen.

Den andra stora gruppen utgörs av *övriga kulturhistoriska lämningar*. Här varierar åtgärdsförslagen, trots en samstämmighet i den antikvariska bedömningen, vilket har sin förklaring i Kulturmiljölagen. Om inte lämningens tillkomsttid har kunnat avgöras genom den nu genomförda kart- och arkivstudien har åtgärdsförslaget blivit etapp 2 respektive eventuellt etapp 2. Enstaka under utredningen påträffade fynd (fyndplats) har även de fått åtgärdsförslag etapp 2, medan fynd som inte kan knytas till någon specifik plats har lämnats utan åtgärd. Slutligen har befintliga bebyggda by- och gårdstomter som kan beläggas skriftligen från medeltid eller på kartor från 1600-talet pekats ut, med avsikt att bli föremål för arkeologiska förundersökningar i de fall där det kan bli tal om ett övergivande i samband med järnvägsbyggnationen. Här föreslås därför åtgärden eventuellt arkeologisk förundersökning.

Angående objekt som redan i nuläget har bedömts som *boplats* och därmed också utgör *fornlämning*, rör det sig om områden där det framkommit rikligt med fynd, ibland i kombination med skärvig sten och anlägg-

ningar. Här har fyndspridningen avgjort begränsningen för respektive objekt. I de flesta fall rör det sig om ytor som varit utsatta för markberedning i samband med avverkning och nyplantering av skog. Enstaka till ett par fynd har däremot registrerats som *fyndplats* och området runt om fyndet har då istället bedömts som *ett boplatsläge*, det vill säga som en *möjlig fornlämning*.

En lämningstyp som har fått varierande antikvarisk bedömning är *gruvområden* och *gruvhål*, där en del har bedömts som *fornlämning*, medan andra har fått antikvarisk status som *övrig kulturhistorisk lämning*. De gruvområden som genom kart- och arkivstudien kan antas ha tillkommit före år 1850 har bedömts som fornlämning medan de som antas ha tillkommit efter nämnda årtal fått status som övrig kulturhistorisk lämning. I de fall där lämningarnas tillkomsttid inte har kunnat antas, har den rekommenderade bedömningen fornlämning använts (se *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning*).

Objekten inom utredningsområdet fördelar sig enligt följande:

Antikvarisk bedömning	Antal
Fornlämning	76
Förstörd	3
Möjlig fornlämning	144
Undersökt/Borttagen	2
Uppgift om	1
Övrig kulturhistorisk lämning	168
Summa	394

Öster om Nyköpingsån

Den här delen av utredningskorridoren omfattar Svärta och Helgona socknar och sträcker sig från Holmsjön i nordöst, förbi Svärtaån och dalgången vid Hagnesta och Svansta, för att avslutas vid Bönsta och Nyköpingsåns dalgång i sydväst. Därutöver ingår delar av odlingslandskapet vid Sjösa och Sjösaviken samt skogs- och friluftsområdet Ekensberg strax nordöst och Nyköping (se figur 2).

Genom den arkeologiska utredningen har **99 möjliga fornlämningar** kunnat konstateras, vilka till den absolut största delen utgörs av *boplatslägen*. Generellt kan de mindre utmarkerade boplatslägena beläggas på högre höjder inom de skogsklädda höjdpartierna förväntas innehålla lämningar från stenålder (tex objekt 39-41, 48-52, 89-90, 108-110 & 196), medan de utpekade objekten i de uppodlade dalgångarna har potential för anläggningar och fynd från såväl bronsålder som järnålder (tex. objekt 78-84, 94, 98, 103, 106-107, 113, 212) En del av objekten är också belägna i anslutning till den befintliga gårdsbebyggelsen som ligger på höjdpartierna i dalgångarna (tex. objekt 210-211, 213-216, 217-220). Hagnesta, Bullersta, och Bönsta

är exempel på sådana miljöer, där både bebyggelsenamnen, med ändelsen *-sta*, och närliggande gravfält avslöjar att bebyggelsen har kontinuitet ned i järnålder (se tex. Vikstrand 2013, s. 58ff).

Till gruppen möjliga fornlämningar har även ett antal sedan tidigare kända *fornlämningsliknande lämningar* tillförts (tex. objekt 1/Svärta 103:1, 13/Svärta 241:1 & 28/Svärta 88:1). Lämningarna är till stor del belägna på de skogsklädda höjdpartierna som omger de uppodlade dalgångarna. Till de möjliga fornlämningarnas skara hör också resterna efter *en eventuell kastalruin*, vilken är belägen invid Svärtaåns utlopp i Sjösafjärden (objekt 11/Svärta 233:1).

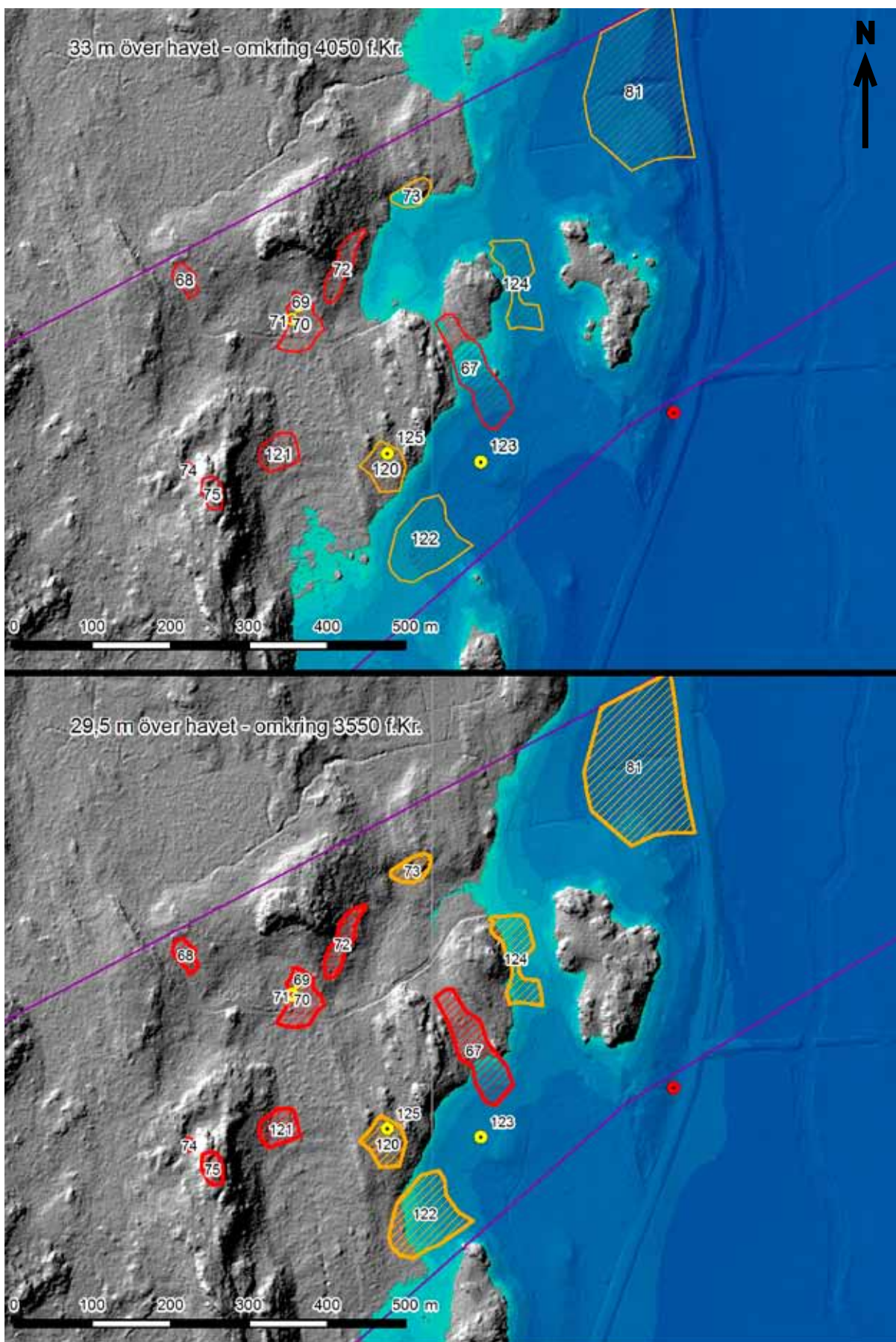
Antalet **fornlämningar** uppgår sammanlagt till 62 stycken och utgörs framför allt av *gravar* (stensättningar & högar) och *gravfält*, *boplatser* samt *hällristningar* i form av *skålgropar*. Gravfälten och gravarna ligger relativt väl samlade invid dagens bebyggelse i de uppodlade dalgångarna. En kulturhistoriskt intressant miljö finns till exempel nordöst om *gården Klippinge*. Här ligger gravfälten och gravarna på de skogsklädda höjdpartierna (objekt 33-35/Svärta 92:1-3, 31/Svärta 90:1 & 36/Svärta 93:1). I kanterna av dalgången samt på impediment i åkermarken finns hällristningar i form av skålgropar (objekt 115, 116, 117 & 119). I samma miljö

påträffades även *en skärvstenshö* (objekt 56) i samband med utredningen. Karaktären på fornlämningarna tillsammans med de topografiska förutsättningarna talar för att området har sin tidsmässiga tyngdpunkt i bronsålder. Ett fynd av en spetsoval eldslagningssten (objekt 129) av kvartsit söder om *Håkansbol*, pekar dock mot att det även kan finnas lämningar som kan knytas till järnålder i området. Likaså kan *ett grav- och boplatsoområde*, (objekt 230) tillsammans med *fossil åkermark* (objekt 140/Helgona 118:1) sydöst om *Garphagen* omnämnas. Inom området finns husgrundsterrasser samt högar och stensättningar, vilket generellt pekar mot att platsen brukats under den yngre delen av järnåldern. De övriga *grav- och gravfältsmiljöerna* kan i stort sett knytas till dagens bebyggelse inom utredningsområdet. Miljön vid *Berga*, *Bullersta* och *Söra* är ett sådant exempel (objekt 136/Helgona 11:1, 165/Helgona 7:1, 173/Helgona 8:1 & 178/Helgona 9:1), liksom miljöerna vid *Bönsta* respektive *Garskog* (objekt 164/Helgona 45:1 & 174/Helgona 80:1). Här talar antalet gravar samt gravformerna för att platserna brukats under hela järnåldersavsnittet.

Samtliga *boplatser*, utom objekt 23/Svärta 487, ligger i ett *kuperat skogsområde* mellan *Svärtaån* och vägen som går förbi *Hagnesta bergtäkt* (se figur 7). Terrängen utgörs av kuperad skogsmark, nyligen avverkad, och

Figur 6. På terrängmodellen framgår att den förmodade kastalruinen (nere till höger i bild) ligger inom en övergiven sandtäkt. Här har en hel liten moränrygg, belägen både norr och söder om järnvägen, schaktats bort. En omständighet som talar mot att objekt 11/Svärta 233:1 skulle utgöra ruinen av en medeltida kastal. Terrängmodellen är framställd utifrån LiDAR data från Lantmäteriet. Skala 1:5000.

Figur 7. Paleogeografisk karta över området med de nypåträffade boplatserna väster om Svärtaån. Kartan visar en hypotetisk bild av landskapets utseende cirka 4050 och 3550 f. Kr. Figur: Jonas Svensson Hennius, SAU.

höjden över havet varierar mellan 15 och 55 meter. I markberedningsfårorna påträffades fynd koncentrerade till vissa ytor (objekt 67, 68, 70, 72, 74, 121 & 180). I skärningen på de förbättrade skogsvägarna syntes även rester efter härdanläggningar. Fyndspridningen samt topografen var vägledande vid utmarkeringen av objekten. Intressant i sammanhanget är också att en del av boplatserna verkar förhålla sig till en centralt belägen *våtmark*. Fyndmaterialet omfattar såväl slagen kvarts och flinta, som brända ben och keramik och lerklining (se bilaga 2). På två högre bergspartier i området finns också spår efter *hågnader* av sten (objekt 5/Svärta 169:1 & objekt 75). Stenvallarna hägnar in bergskrönen på respektive berg och har bedömts som fornlämningar. Delar av området har varit tillgängligt redan under mesolitikum, men den huvudsakliga landmassan framträder under neolitikum och framåt i tid. Här finns ett tidsdjup, vilket även avspeglas i fyndmaterialets och lämningarnas karaktär.

Antalet **övriga kulturhistorisk lämningar** uppgår till sammanlagt 68 objekt. Kategorin innehåller en variation av lämningstyper, där ett par övegripande grupper kan urskiljas. Dels de lämningar som hör ihop med skogsmiljön, dels de som kan knytas till odlingslandskapet i dalgångarna. I skogen återfinns till exempel *kolningsanläggningar* i form av kolbottnar (tex objekt 123, 143/Helgona 221 & 145/Helgona 229) och *stenbrott* (tex objekt 146/Helgona 230, 192, 96-97 & 87). I gränzonen mellan de uppodlade dalgångarna och skogsmarken finns spår efter tidigare *lägenhetsbebyggelser* (torp) och enstaka *husgrunder* (objekt 18/Svärta 353, 61, 141/Helgona 119:1 & 182). Lägenhetsbebyggelsen och husgrunderna kan i flera fall knytas till befintliga gårdar som till exempel Bergastugan, Sörastugan och Gillingestugan (objekt 134/Helgona 105:1,

158/Helgona 293 & 12/Svärta 240:1). I samma miljöer påträffas även *röjningsrösen*, spår efter *stenmurar* och *vägbankar* (tex. objekt 94, 112, 202).

Något som också noterades vid inventeringen var att det i skogsmarken finns en hel del tidigare åkermark som planterats igen med skog. De tidigare åkrarna är i flera fall också omgivna av diken. Åkermarken hör företrädesvis ihop med befintlig bebyggelse som tidigare varit småskaliga jordbruk, men som idag används för bostadsändamål. I ett par fall rör det sig om att nya vägdragningar (tex. E4:an tidigt 1980-tal) skurit av bebyggelsen från åkermarken så att bostadshusen ligger på ena sidan av vägen och åkermarken på den andra. I andra fall handlar det om småskaliga jordbruk som blivit olönsamma över tid. Därutöver rör det sig om befintliga åkrar vars gränser har rätats ut till skillnad från de tidigare åkrarnas mer flikiga och oregelbundna form (sekelskiftet 1900). Granplantering på åkermark har alltsedan 1950-talet ägt rum i stor omfattning i hela Södermanland, en företeelse som haft en tendens att ske från periferin mot centrum. Det har varit de senast tillkomna arealerna som lagts igen först, ofta intill torp och andra småställen vars marker till följd av av småsklighet och avsides belägenhet ansetts olönsamma (Höglin 1988, s. 34).

Väster om Nyköpingsån

Den här delen av utredningskorridoren omfattar Nyköping och Stigtomta socknar samt en liten del av Tuna socken. Området sträcker sig från Nyköpingsåns dalgång i öster och går sedan söder om Skavsta flygplats över dalgången vid gården Djälp för att sedan löpa över Stigtomtamalmen och avslutas vid Aspedal i väst. Därutöver ingår delar av odlingslandskapet söder om Ullevi och Minnige samt skogspartiet mellan Jorbrostugan och Larslund (se figur 2).

Figur 8. En av boplatserna, objekt 67, som påträffades i samband med utredningen (se även figur 7). Hela området är kraftigt påverkat av nyligen utförd markberedning. Fynden påträffades över hela ytan i markberedningsfårorna. Fotot är taget från sydöst. Foto: Ingeborg Svensson 2014, Sörmlands museum.

Antalet **övriga kulturhistoriska lämningar** uppgår till sammanlagt 100 objekt, varav den överlägset största delen utgörs av *kolningsanläggningar* i form av *kolbottnar* efter resmilor, men också någon enstaka liggmila (tex objekt 280-291/Stigtomta 304-315 & 293-300/Stigtomta 318-325). Sannolikt finns det även ett stort antal som idag inte är synliga ovan mark, något som resultatet av en tidigare genomförd arkeologisk utredning har visat (Emanuelsson 2011). Samtliga kolningsanläggningar är belägna på Stigtomtamalmen mellan Listorp i öster och Aspedal i väster. Närmaste bergsslag utgörs av Tuna bergslag och på inte alltför lång avstånd finns bruken i Nyköping, Ålberga och Nävekvarn (se tex. Skyllberg 1995, s. 12f & Skyllberg 2001, s. 206). Därutöver finns en relativt stor mängd *lägenhetsbebyggelser*, vilka kan ses som torp på den Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (tex objekt 269/Stigtomta 206:1, 272/Stigtomta 212:1 & 274/Stigtomta 214:1). Brukningstiden för torpen verkar vara relativt kort, då bebyggelsen vare sig kan ses på några äldre kartor och inte heller på den äldre ekonomiska kartan från 1950-talet. Till de sentida torpen kan även lämningar som till exempel *stenmurar* och *färdvägar* också knytas (tex objekt 270/Stigtomta 210:1 302/Stigtomta 328 & 356).

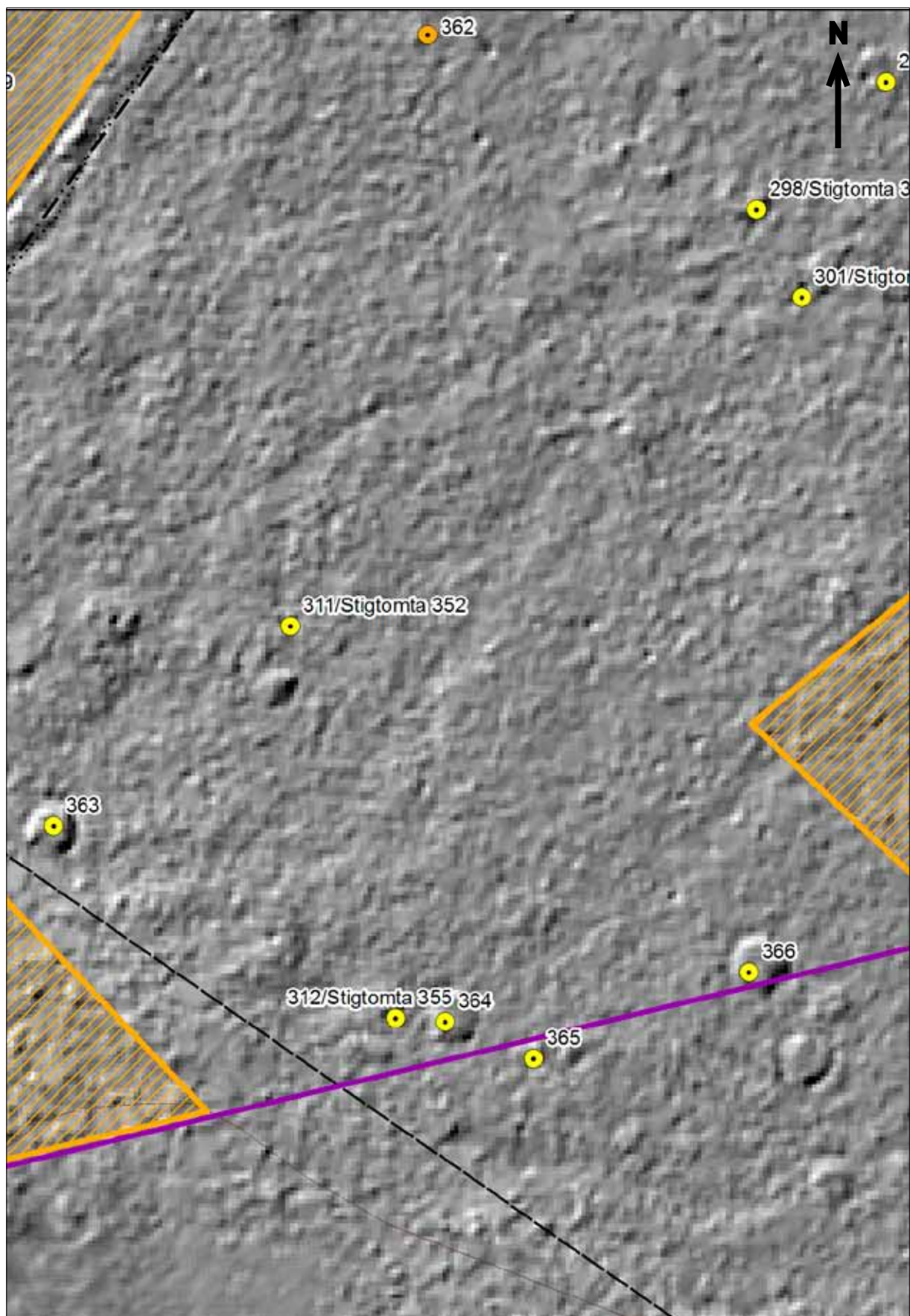
Vad gäller den lägenhetsbebyggelse som ligger närmare *Skavsta* och flygplatsen (objekt 236/Nyköping 247:1 & 237/Nyköping 251:1), är det inte orimligt att byggnaderna avhystes i samband med att F11 införskaffade marken för sina militära övningar (se *Kulturmiljö*). Flygflottiljens påverkan på landskapet tar sig annars uttryck i den relativt stora mängden *militära anläggningar* som finns i området. Stridsvärn, kamouflagehangarer och olika typer av fundament är exempel på sådana lämningar (tex objekt 246, 256-260 & 279/Stigtomta 303). Objektet är framför allt belägna i närmiljön till Skavsta flygplats.

Antalet **fornlämningar** uppgår till sammanlagt 14 objekt och utgörs främst av *gravar* och *gravfält*, men också av en *fångstgrop*, en *tjärgrop*, en *hågnad/vall* samt ett par *boplatser*. Gravmiljöerna återfinns dels på ett höjdparti strax norr om *Gabrielstorp* (objekt 238/Nyköping 252:1, 241/Nyköping 39:1 & 242/Nyköping 40:1), dels i skogspartiet väster om Nyköpingsån *syd-öst om Skavsta flygplats* (objekt 243/Nyköping 56:1 & 244/Nyköping 56:3). Ett par enstaka gravar ligger också i skogsområdet *mellan Listorp och Aspedal*, (objekt 266/Stigtomta 10:1, 267/Stigtomta 10:2, 271/Stigtomta 211:1 & 277/Stigtomta 242:1) där även fångstgropen (objekt 357) och tjärgropen (objekt 360) återfinns. Objekt 360 tolkas som *en tjärgrop utan avtappningsränna*. I vallens norra del finns visserligen en djup skåra, men det saknas spår av en grop som är tillräckligt djup för att man skulle kunna tappa ut tjära från gropens botten, varför skåran närmast tolkats som en skada. För att få klarhet i frågan om det finns en avtappningsränna eller ej krävs utgrävningsinsatser. Utifrån det vi känner till motsvarar objekt 360 närmast det som i norra Uppland kallats för ”större tjärgrop”. Det är i så fall den enda kända utanför norra Uppland. Det är inte fullständigt orimligt att finna anläggningstypen i Södermanland och vi behöver inte nödvändigtvis förvänta en datering till yngre järnålder. Historiska källor anger att typen ska ha varit vanlig i Finland fram till åtminstone 1500-talet då den ersattes av typer med avtappningsränna (Vilkuna 1974, s. 420).

Ur ett kunskapsmässigt perspektiv utgör lokaliseringen av två *stenåldersboplatser* på *Stigtomtamalmen* ett av de mer intressanta resultaten (objekt 348 & 354). Miljön kännetecknas av att den är mycket flack, närmast platt, varför det inte finns någon egentlig topografi att förhålla sig till. Genom studier av LiDAR kartor inför

Figur 9. Till vänster: Exempel på fynd från en av boplatserna (objekt 70) i den avverkade skogsmarken väster om Svärtaån. Till höger: Tillvarataget fyndmaterial från en av boplatserna på Stigtomtamalmen (objekt 348). Foto: Patrik Gustafsson 2015, Sörmlands museum.

Figur 10. Stigtomtamalmens topografi är mycket flack. Terrängmodeller baserade på LiDAR data blev därför ett viktigt redskap vid inventeringen. Svaga spår av strandvallar synliggjordes och kolbottnarna framträdde som tydliga runda strukturer i det omgivande platta landskapet. Figur: Jonas Svensson Hennius, SAU.

fältarbetet kunde svaga strandvallar urskiljas, vilka även efter noggrant eftersökande också kunde uppfattas i fält. Miljön karaktäriseras också av en mängd sandtäkter, både stora (sandtag) och små (gropar). Inom utredningsområdet varierar höjden över havet mellan 30 och 45 meter vilket innebär att delar av området har varit tillgängligt från cirka 5000 f. Kr, medan en större landmassa framträder först runt cirka 4000 f. Kr (tidigneolitikum). Den ena bopplatsen har utifrån keramikens karaktär (TRB) bedömts höra hemma i *tidigneolitikum* (objekt 354), medan den andra (objekt 348) ger att mer allmänt neolitiskt intryck. Inom båda fornlämningarna påträffades också slagen kvarts och flinta (se bilaga 2). Det flacka landskapet medförde svårigheter att avgränsa lokalerna topografiskt, varför relativt stora ytor har pekats ut som **möjliga fornlämningar** i form av *boplatslägen*. Sammanlagt uppgår antalet möjliga fornlämningar till 43 objekt, varav 40 utgörs av *boplatslägen* och merparten återfinns inom *Stigtomtalmalen*. Här finns således potential att lokalisera ytterligare boplatser med tidsmässig tyngdpunkt i neolitikum i samband med en framtida arkeologiska utredning etapp 2. Övriga möjliga fornlämningar utgörs av *eventuella stensättningar*.

Våtmarker

Inom utredningskorridoren finns idag synliga *våtmarker* i varierande grad, något som också kan ses i det historiska kartmaterialet från år 1897-1901 och från slutet av 1950-talet. Inom utredningsområdet ligger ett tiotal av de utpekade boplatserna/boplatslägena i anslutning till en befintlig våtmark, något som har noterats i beskrivningen för respektive objekt (se bilaga 1). Här finns följaktligen en möjlighet att i ett senare skede (etapp 2/arkeologisk förundersökning) ta reda på om även våtmarkerna döljer eventuella fornlämningar.

Ett exempel är den nypåträffade fornlämningsmiljön väster om Svärtaån, där objekten 70, 72, 120, 121 ser ut att förhålla sig till en centralt belägen våtmark. Ett annat exempel är objekt 92, 93 och 226 som ligger i skogsmarken norr om Rösestugan, söder om bergtäkten vid Hagnesta. Ytterligare ett par boplatslägen i anslutning till en våtmark utgörs av objekt 59, beläget i skogsområdet nordöst om Klippinge och objekt 180 norr om Hagnesta bergtäkt. Det kan också vara på sin plats att lyfta fram ett våtmarksfynd (objekt 3/Svärta 146:1 & 4/Svärta 146:2) som troligen kan knytas till en tidigare åkermark söder om *Kråkstugan* (objekt 82). Fyndet omfattar tre bronsföremål i form av ett antennsvärd, en holkylxa samt en halsring (SLM nr 18015:1-3) och framkom i samband med utdikning och uppodling av en mosse år 1933 och 1934 (SMA, Dagboksanteckningar av Rikard Larsson).

Intressant i sammanhanget är också att två av de utpekade våtmarkerna, samt de ovan nämnda våtmarksfyndet, ligger inom områden där berggrunden innehåller tunna lager av urkalksten (Berggrundskartan Ser Af Nr

109 & 114). En kalkrik berggrund anses ha en positiv effekt på bevarandeförhållanden vilket följaktligen bör öka sannolikheten att påträffa bevarade föremål av till exempel organiskt material i samband med eventuella framtida arkeologiska insatser i området.

Referenser

Arbman, Holger. 1934. Periferisk bronsålderskultur. I: *Fornvännen 1934- Årgång 29. KVHAA*.

Beckman-Thoor Karin, Fast Therese, Luthander Ann & Philipson Anne. 2003. *Kulturhistoriskt planeringsunderlag för Ostlänken. Exempel från Södermanland*. Riksantikvarieämbetet (RAÄ). Stockholm.

Berggrundskartan. Ser Af. Nr 109. Nyköping SV. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1974. (www.sgugolagret.se/GeoLagret/)

Berggrundskartan. Ser Af. Nr 114. Nyköping SÖ. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1975. (www.sgugolagret.se/GeoLagret/)

Bondesson, Wivianne. 2005. *Hagnesta bergtäkt*. Södermanland, Helgona och Svärta socknar, Hagnesta 1:2 och Sjösa 1:3. Arkeologisk utredning. RAÄ UV Mitt Rapport 2005:08. Stockholm.

Digitala fastighetskartan tillhandahållen genom Trafikverket

DMS - Det medeltida Sverige, se Janzon, Kaj.

Emanuelsson, Maud. 2011. *Arkeologisk utredning inför nedgrävning av luftledning - Skällsta och Rällinge*. Rällinge 4:3, Skällsta 1:7 m. fl. Lunda och Stigtomta socknar, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Särskild arkeologisk utredning. Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2011:32. Västerås.

FMIS. Informationssystemet om fornminnen, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Riksantikvarieämbetet. Datauttag 2014-10-18. <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Gröna kartan. Topografiska kartan, Nyköping 9H SV & SO. Skala 1:50 000.

Hermelin, Olof. 2001. *Skavsta flygfält*. Nicolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. *Sörmlands musei, Arkeologiska meddelanden 2001:15*. Nyköping.

Historiska museets digitala samlingar - www.historiska.se/data/?invnr= 14911

Historiska museets digitala samlingar - www.historiska.se/data/?invnr=19355

Höglin, Stefan. 1996. *Bondens marker. I: Spår av tid. Om sörmländska kulturlandskap i staden och på landet*. Red. K. Lindvall. Södermanlands museum & Södermanlands hembygdsförbund.

Janzon, Kaj. 2006. *Det medeltida Sverige. Band 2 Södermanland: 2 Hölebo och Rönö härader*. Riksantikvarieämbetet, Stockholm.

Janzon, Kaj. 2013. *Det medeltida Sverige. Band 2 Södermanland: 3 Jönåkers härad, Nyköpings stad*. Riksarkivet, Stockholm.

Jordartsskartan. Ser Ae. nr 11. Geologiska kartbladet Nyköping SV. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1972. (www.sgugeolagret.se/GeoLagret/)

Jordartsskartan. Ser Ae. nr 12. Geologiska kartbladet Nyköping SO. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1973. (www.sgugeolagret.se/GeoLagret/)

Karlsson, J. A. 1935. *Sörmländska järnbruk i gångna tider. I: Sörmlandsbygden 1935*. Södermanlands hembygdsförbunds årsbok. Nyköping.

Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.1 (2014-06-26). Riksantikvarieämbetet.

LMM. Lantmäterimyndigheternas arkiv (www.lantmateriet.se/)

LMS. Lantmäteristyrelsens arkiv (www.lantmateriet.se/)

Ostlänken järnvägsutredning - kulturmiljöanalys. Underlagsrapport för miljökonsekvensbeskrivning. Delsträcka: 1 Järna-Skavsta/Nyköping 2 Skavsta/Nyköping-Åby. 2006. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV-Mitt.

RAK. Rikets allmänna kartverks kartarkiv (www.lantmateriet.se/)

Rosander, Lennart. 1980. *Kungl. Södermanlands flygflottilj F11 1941-1980*. Etnologisk dokumentation hösten 1978 och våren 1979. *Södermanlands Museum Rapport 5*. Nyköping.

SGU - Sveriges geologiska undersökning (www.sgu.se/bergsstaten)

Skyllberg, Eva. 1995. *Tuna bergslag. Atlas över Sveriges bergslag*. Jernkontoret, Bergshistoriska utskottet, Serie H 102.

Skyllberg Eva. 2001. *Södermanlands medeltida bergsbruk - en feodal angelägenhet*. Sörmländska handlingar nr 50. Diss. Stockholms universitet.

Vikstrand, Per. 2013. *Järnålderns bebyggelsenamn. Om bebyggelsenamnens uppkoms och ålder i Mälarskapskapen*. Skrifter utgivna av Institutet för språk och folkminnen, Namnarkivet i Uppsala. Serie B:13. Uppsala.

Vilkuna, K. 1974. *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid, från vikingatid till reformationstid*. Band XVIII. Malmö.

Arkiv

Lantmäteriet, Historiska kartor, Lantmäterimyndigheternas arkiv (LMM) (www.lantmateriet.se/)

Akt 04-heo-61. Gränsbestämning. Nyköpings kommun, Södermanlands län, år 1808-03-01.

Akt 04-heo-62. Mätning. Södermanlands län, år 1810

Lantmäteriet, Historiska kartor, Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS) (www.lantmateriet.se/)

Akt C11:157-8. Geometrisk avmätning av Bönsta nr 1-3, Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Erik Nilsson Anger år 1686.

Akt C13:8-9. Geografisk avfattning av stadens östra del och slottet, Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Ander Andersson år 1677.

Akt C29-13:3. Storskifte Hagnesta 1-3, Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Gotthard Vahlström år 1773.

Akt C29-6:2. Storskifte på åker Bönsta nr 1-3, Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Gotthard Vahlström & Hans Graf år 1764.

Akt C29-34:1. Ägomätning. Svansta nr 1-3. Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Mårten Johan Rivell år 1757.

Akt C29-5:1. Ägomätning. Bullersta nr 1-2. Helgona socken, Södermanlands län. Upprättad av Erik Åhrberg år 1788.

Akt C64-23:1 Geografisk avmätning, Girsta nr 1, S:t Nikolai socken, Södermanlands län. Upprättad av Mårten Johan Rivell år 1744.

Akt C74-1:1. Avmätning. Svärta socken, Södermanlands län. Upprättad av Erik Nilsson Agner år 1709.

Lantmäteriet, Historiska kartor, Rikets allmänna kartverks kartarkiv (RAK) (www.lantmateriet.se/)

Ekonomiska kartan Ödesby, Södermanlands län, 1958. RAK id: J133-9H4f60

Ekonomiska kartan Svärta, Södermanlands län, 1958.
RAK id: J133-9H4e60

Ekonomiska kartan Sjösa, Södermanlands län, 1958.
RAK id: J133-9h3e60

Ekonomiska kartan Nyköping, Södermanlands län,
1958. RAK id: J133-9H3d60.

Ekonomiska kartan Larslund, Södermanlands län,
1958. RAK id: J133-9H3c60.

Ekonomiska kartan Stigtomta, Södermanlands län,
1958. RAK id: J133-9H3b60.

Häradsekonomiska kartan Svärta, år 1897-1901,
Södermanlands län. RAK id: J112-66-25
Häradsekonomiska kartan Nyköping, år 1897-1901,
Södermanlands län. RAK id: J112-56-5

Häradsekonomiska kartan Stigtomta, år 1897-1901,
Södermanlands län. RAK id: J112-56-4

*SGU, Bergsstaten, Gamla gruvkartor (www.sgu.se/
gruvkartor/)*

Karta öfver Gillingegrufan i Svärta socken, Söder-
manlands län. Upprättad efter egna uppmätningar som
avslutade den 23 november år 1886. Av Felix Hoppe.

Karta öfver Långgruvan i Svärta socken, Söderman-
lands län. Upprättad efter egna uppmätningar som
avslutade den 24 november år 1886. Av Felix Hoppe.

Sörmlands museums arkiv & samlingar (SMA)
Personarkivet, Rikard Larsson, Dagboksanteckningar
1933-1934.

Föremål med nr SLM 18015:1-3

Höjdsystem: RH 2000

Utredningsområde: 39 kilometer långt och mellan 30
och 530 meter brett.

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands muse-
ums arkiv. Fynd med nr 1-39 förvaras på Sörmlands
museum i väntan på fyndfördelning.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie:
Arkeologiska meddelanden 2015:01

Södermanlands museums dnr: KN-SLM14-109

Länsstyrelsens dnr: 431-2828-2014

Tid för utredningen: 20140908-20141031

Personal: Patrik Gustafsson (SLM), Ingeborg Svens-
son (SLM), Jonas Svensson Hennius (SAU) & Kerstin
Westrin (SAU).

Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige

Ödesby 9H4f, Svärta 9H4e, Sjösa 9H3e, Nyköping
9H3d, Larslund 9H3c, Stigtomta 9H3b, Valingegård
9H3a. Upprättad av Rikets allmänna kartverk. Skala
1:10 000.

N6523301 E625141 (NÖ) & N6515979 E6011456
(VSV)

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Bilagor

1. Objektsbeskrivningar

1/Svärta 103:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättningsliknande lämning, oval, 4-4.5 m diam och 0.1 m h. Övertorvad med i ytan enstaka 0.1-0.3 m st stenar. I NÖ och NV delen större stenar, 0.5-0.8 m st och 0.2 h. 2 m S om nr 1 är: 2) Stensättningsliknande lämning, oval, 5x2 m (ÖNÖ-VSV) och 0.2 mh. Övertorvad med i ytan enstaka 0.6-0.8 m st stenar och 0.2 m h. Kantkedja? Beväxta med granar och tallar.

2/Svärta 103:2, Fornlämningsliknande lämning

Se beskrivning ovan.

3/Svärta 146:1, Fyndplats

Beskrivning i FMIS: 1) Bronssvärd, 65 cm l, varav klingan är 53 cm och 3 cm br. Tvånit av järn vid greppet. I samma mosse ca 200 m från fyndplatsen av svärdet har tidigare påträffats: 2) Holkyxa, mälardalstyp. *Tillägg:* Till fyndet hör även en vriden halsring av brons. Fynd förvaras på Sörmlands museum SLM nr 18015:1-3 och i Sörmlands museums arkiv finns dagboksanteckningar från 1933-34 som berättar om upptäckten (Personarkiv/Rikard Larsson)

4/Svärta 146:2, Fyndplats

Se beskrivning ovan.

5/Svärta 169:1, Hägnad

Beskrivning i FMIS: Stenhägnad, oregelbundet rundat, 37-49 m diam, bestående av en sluten stensträng, enskiftat och en flerradig, 0.3-1.5 m br och intill 0.4 m h, av 0.15-0.8 m st stenar (i regel 0.2-0.4 m st). I direkt anslutning till stensträngen och i flertalet fall innanför stensträngen är minst 6 ansamlingar av sten, av samma typ som ingår i strängen, ca 8 m diam och intill 0.2 m h. Hägnadens belägenhet på krönet av berget, kan ge intryck av fornborg. Hägnaden är dock betydligt mindre och klenare än typiska fornborgsvallar och ligger ej utmed bergets krönpartiet utan är högre uppdragen. Har sannolikt ägt annan funktion.

6/Svärta 170:1, Hägnad

Beskrivning i FMIS: 1) Stensträng, 45 m l (Ö-V till SSÖ-NNV), en- till flerskiktad samt flerradig, 0.5-1.5 m br (i regel 1 m br) och intill 0.4 mh. Stenarnas storlek är 0.2-0.6 m. I nr 1, 25 m Ö om den V änden är: 2) Rösliknande lämning, 4 m diam och 0.5 m h. Sten av samma typ som i stensträngen. 35 m NNV om nr 2 är SV änden av: 3) Stensträng, 10 m l (ÖNÖ-VSV), i regel flerskiktad samt flerradig intill 1.5 m br, 0.25 m h, av 0.15-0.5 m st stenar. Nr 1 kan möjligen markera en äldre, nu övergiven gräns. Nr 2 bör då vara ett gränsröse. Nr 3 är något mer odistinkt och kan åtminstone delvis utgöras av en naturbildning.

7/Svärta 170:2, Fornlämningsliknande lämning

Se beskrivning ovan.

8/Svärta 170:3, Hägnad

Se beskrivning ovan.

9/Svärta 172:1, Bytomt/gårdstomt

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, inom ett område ca 70x55 m st (Ö-V), bestående av minst 3 husgrunder samt delvis röjda ytor. Husgrunderna är diffusa och svåravgränsade, ställvis markerade av plintstenar eller stenskoningar. En av grunderna i Ö delen är ca 13 m l (Ö-V), den andra i Ö, 15x13 m (Ö-V). Området kan förväntas innehålla äldre lämningar och kulturlager än nu synliga. Möjligen har tomten sträckt sig ytterligare något mot S-SV i nuvarande åkermark. Fjunsta är upptagen som en gård på karta från 1690 (akt 2) Fiunsta. Är även med på Anders Andemans karta från 1677, Fiunsta.

Tillägg: Fjunsta omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1385 ”i Finnastom” och 1480 ”i Fiwnista”. Källorna antyder att gården saknat bebyggelse under hela senmedeltiden och 1500-talet (Janzon 2006, s. 18, 167 & 253). Gården finns utmarkerad på en karta från år 1677 (LMS akt C13:8-9). Finns ej med på den Häradsökonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-66-25), men omnämns i beskrivningen till kartan som en enhet under säteriet Sjösa.

10/Svärta 175:1, Gruvområde

Beskrivning i FMIS: Gruvområde, 600x100-200 m st (ÖNÖ-VSV), bestående av 21 gruvhål, minst 11 skärpningar, varav åtta skärpningar beskrivs i texten, samt avslutande skrotstensvarp. Gruvhålen är av varierande storlek, från 2-45 m diam och 0.8-12 mdj. I varierande riktning. Skärpningarna är av varierande storlek, från 1-17 m diam och 0.5-2 m dj. Husgrund, (N-S), SV om Stallgruvan samt intill och S om vägen. Sjösas gruvfält delas in i fyra utmål: Österdanska, Seipelska (Långgruvan och Källargruvan), De Bescheska (Storgruvan, Dalgruvan, Stallgruvan), Fåhusgruvans utmål (Fåhusgruvan). Sjösa gruva är en järnmalmgruva. Bergpartiet med de malmförandestråken går ungefär i Ö-V med flera parallella lager av t.ex. kalksten, röd gnejs, pegmatitmarmor, fältspat m.m. Malmerna i Sjösa har varit kvartsförande till kvartsrika svartmalmer och blodstenar med väsentliga, ofta höga mängder. Under åren 1836-1870 bröts i Sjösa gruvor 19 540 ton järnmalm. År 1865 var endast Storgruvan i bruk och användes åtminstone till 1870. För noggrannare information om de olika gruvorna och skärpningarna se inventeringshandlingarna. *Tillägg:* Gruvområdet (Sjösa gruvor) finns utmarkerat på karta från år 1677 (LMS Akt C13:8-9).

11/Svärta 233:1, Borg

Beskrivning i FMIS: Kastalruin, osäker, bestående av en 15 m diam och ca 5 m h söndergrävd hög. I det skadade partiet, Ö delen, syns rester av 1 stengrund. I sanden i slänten är små tegelstycken.

12/Svärta 240:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, inom ett område av 55x45 m (SÖ-NV), bestående av 1 husgrund efter boningshus och 1 uthus samt rest av jordkällare. Husgrund efter boningshus, 9x5.5 m (NÖ-SV) och 0.1-0.3 m h, av 0.2-0.6 m l stenar. Spisröse i den NV långsidan. Beväxt med rosenbuskar. 1.5 m SÖ om husgrunden ovan är: Uthusgrund, 10x5 m (SÖ-NV), med en utbyggnad i det S hörnet. I den S delen av tomten finns rest av 1 jordkällare, 5x4 m (NNÖ-SSV). Diffus rest av grund, parallellt med uthus och vinkelrätt mot boningshus. Gårdsplanen är 15x12 m (NNÖ-SSV), vilken är uppbyggd av sten och jord. I den SSV kortsidan, ca 1.6 m h. Skyltad av hembygdsföreningen (boningshuset). Se skiss i inventeringshandlingarna. *Tillägg:* Lämningarna utgör spåren efter *Gillingestugan*, vilken finns utmarkerad på en avmätning från år 1709 (LMS akt C74-1:1). På den Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-66-25) finns bebyggelsen fortfarande utmarkerad och tillhör säteriet Sjösa. På den äldre ekonomiska kartan från 1958 finns däremot inga byggnader kvar på platsen (RAK id J133-9H4f60).

13/Svärta 241:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, närmast rund, 6 m diam och 0.2-0.4m h. Övertorvad med måttligt av 0.2-0.7 m st stenar. Några stenar är större i den N och NÖ kanten, 0.7-0.9 m och 0.5 m h. 4 m S om denna ligger en mindre stensamling i halvkrets.

14/Svärta 303:1, Gruvområde

Beskrivning i FMIS: Gruvområde, inom ett område av 190x20-60 m (N-S), bestående av 3 gruvhål, 1 skärpning, 1 husgrund samt 1 område med skrotstensvarp. I den NV delen är: Gruvhål, 40x3-15 m (SÖ-NV), vattenfylld. Inghägnad. Den var igång 1865. Nygruvan. 6 m SSÖ om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 15x4 m (SÖ-NV), vattenfylld. Ca 10 m S om ovanstående gruvhål är: Skärpning, 8x5 m (N-S), vattenfylld, till hälften inhägnad. Ca 20 m Sv om skärpningen är: Gruvhål, 12x6 m (ÖSÖ-VNV), vattenfylld. Inhägnad. Nedlagd 1865. Storgruvan. SV och intill ovanstående gruva är: Husgrund, 10x7 m. I den SSV delen av området finns skrotstensvarp, inom en yta av 40-15-25 m (N-S). Malmen är magnetisk järnmalm samt svartmalm. Under 1854-1892 bröts 8 735 ton järnmalm. *Tillägg:* Gillingegruvan erhöll utmål år 1852, enligt äldre gruvkarta från år 1886 (www.sgu.se/bergsstaten).

15/Svärta 304:2, Gruvområde

Beskrivning i FMIS: 1) Gruvområde, 430x20-100 m (N-S), bestående av 6 gruvhål samt intilliggande stenvarps-högar. Gruvhål, belägen i den N delen, S om Gruvstugan är ca 25x3-6 m (NÖ-SV), intill 2 m dj, vattenfylld. Två tredjedelar är inhägnad. SV och intill är en större skrotstensvarshög, 15x6 m (N-S) intill 1.5 m h. Intill och SSÖ om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 10x5 m (NNÖ-SSV) och intill 1.5 m dj. Ca 50 m SSV om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 15x2-4 m (N-S) och 1.5-2.5 m dj. Vattenfylld. Inhägnad. 100 m S om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 8x4-5 m (N-S) och 1.5-2 m dj. Vattenfylld. Inhägnad. 2 m S om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 5x4 m (N-S) och 2 m dj. Vattenfylld. Samma inhägnad som ovanstående gruvhål. 60 m SSÖ om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 35x5-12 m (ÖSÖ-VNV) och 3-5 m dj. Vattenfylld. Stängslad. S och SSÖ samt itill stora varpstenshögar. Gruvan heter Kärrgruvan. 2) Gruvområde, 190x70-110 m (N-S), bestående av minst 4 gruvhål samt ett antal skärpningar och intilliggande stenvarpshögar. Gruvhål, i den S delen, 70x10-18 m och 1.5-2.5 m dj. Vattenfylld. Stängslad. Består egentligen av 3 gruvhål, benämnda Svea, Nora, Dana samt med ett gemensamt namn för Lång-

gruvan. Ca 15 m N om ovanstående gruva är: Gruvhål, 35x5 m (NÖ-SV) och intill 1.5 m dj. I det N delen av området, ca 25 m S om väg (NÖ-SV) är: Gruvhål, 30x3-6 m (NNÖ-SSV) och 1 m dj. 10 m N om ovanstående gruvhål är: Gruvhål, 22x5 m (N-S) och 1 m dj. Inom området finns ett antal skärpningar. I det SV-V delen utmed vägen är stora varphögar samt intill gruvhålen. Ifrån den S delen rakt N ut går en väg förbi alla gruvhålen. Vägen är byggd av stenvarp. Gruvorna anses öppnade efter 1677, och har tillhört Förola gruva.

Tillägg: Långgruvan och Kärrgruvan omnämns år 1658 (Sörmlandsbygden 1935, s. 30).

16/Svärta 311, Brott/täkt

Beskrivning i FMIS: Stenbrott, ca 15x10 m (Ö-V). Stenbrottet är 7x7 m (N-S) och intill 2 m dj. 5 borrhål. I S och V är gråstensvarpar.

17/Svärta 350, Hällristning

Beskrivning i FMIS: Skålgropsförekomst, 1x0.5 m (ÖNÖ-VSV) bestående av 7 skålgropar. En är 7 cm diam och 1.5 cm dj. De övriga är 4-5 cm diam och 0.5 m dj. *Tillägg:* Ny inmätning i samband med utredningen, se objekt nr 119

18/Svärta 353, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Torplämning, ca 30x10 m (Ö-V), bestående av 1 spismursröse och 1 jordkällare. Spismursröset är 2x2 m (N-S) och 0.2 m h, av 0.3-0.5 m st stenar. I Ö ligger en jordkällare 8x5 m (Ö-V) och 1 m dj. Ingång i V. Skyltad: Jordbrostugan/-1825 sista brukare/Maria Andersdotter/svhf. *Tillägg:* Har inte återfunnits i det historiska kartmaterialet i samband med utredningen.

19/Svärta 399, Kvarn

Beskrivning i FMIS: Kvarnlämning, ca 50x30 m (VNV-ÖSÖ). I området finns stenar och block 0.2-1 m st. 1 sten 0.5x0.3x0.3 m har 2 plana sidor, varav ena sidan har tydliga slipmärken. LMV Nyköping, Svärta sn, akt 2, 1690. *Tillägg:* Finns utmarkerad på karta från år 1677 (LMS akt C13:8-9).

20/Svärta 400, Övrigt

Beskrivning i FMIS: Grop, 3 m diam och 1.8 m dj. Ingång i V, 2 m l (ÖNÖ-VSV) 0.5 m br och intill 0.6 m dj. Ställvis vall runt kanten, 1 m br och intill 0.3 m h. Ca 12 m SV därom finns ytterligare en grop, 2.5 m diam och 0.6 m dj. Ingång i V, ca 7 m l (ÖNÖ-VSV), 0.5 m br och 0.4 m

21/Svärta 401, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Torplämning, ca 40x30 m (NNÖ-SSV), bestående av 1 husgrund. Husgrunden är 8x4 m (NV-SÖ) av helguten grund samt plintar. Ö om husgrunden har boningshuset legat. Där finns en plan yta 6x6 m (NÖ-SV) och 0.2 m dj. Tegel har påträffats här. *Tillägg:* Lämningen utgör spåren efter en banvaktstuga och finns utmarkerad på den äldre ekonomiska kartan från 1958 (RAK id J133-9H3e60).

22/Svärta 469, Fångstanläggning övrig

Beskrivning i FMIS: Stensamling, troligen utgörande rest av någon typ av fälla, oregelbunden, ca 2x2 m st, bestående av delvis utspridda, i mitten mer avsiktligt ihoplagda, 0,15-0,5 m st stenar. Påträffad vid arkeologisk utredning år 2005. (RAÄ dnr 321-1024-2006)

23/Svärta 487, Boplats

Beskrivning i FMIS: Boplats, ca 40 x 25 m (NV-SO). Belägen i en sydsluttning i ett sadelläge i skogsmark. Gropkeramik påträffades i kanten till en äldre markskada. Jordmånen utgörs av sandig morän. (RAÄ dnr 326-2817-2008) *Tillägg:* Har genom utredningen fått ett något förändrat läge och utbredning, se objekt nr 114.

24/Svärta 6:1, Hög

Beskrivning i FMIS: 1) Hög, 7 m diam och 0.7 m h. Bevuxen med en tall i N kanten. 4 m S om nr 1 är: 2) Hög, närmast oval, 7x5 m (Ö-V) och 0.6 m h. I mitten en insänkning, 2 m diam och 0.1 m dj. Kantskadad i N. Bevuxen med en tall i SÖ kanten. 1 m V om nr 2 är nr: 3) Hög, 4.5 m diam och 0.5 m h. Bevuxen med en tall.

25/Svärta 6:2, Hög

Se beskrivning ovan.

26/Svärta 6:3, Hög

Se beskrivning ovan.

27/Svärta 8:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, rundad, 4-4.5 m diam och 0.2 m h. Övertorvad med i ytan enstaka stenar, 0.1-0.2 m st. Troligen ett sentida spisiröse. *Tillägg:* Vid den nu genomförda utredningen kunde ingen lämning återfinnas på platsen.

28/Svärta 88:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättningsliknande lämning, nästan rund, 3 m diam och 0.2 m h. Övertorvad med i ytan talrika 0.1-0.3 m st stenar. 15 m NÖ om nr 1 är: 2) Stensättningsliknande lämning, tresidig, 5 (NNÖ-SSV) x 5 (SÖ-NV) x 5 (NÖ-SV) m och 0.2 m h. Övertorvad med i ytan enstaka 0.1-0.4 m st stenar. Beväxt med en gran och en tall. 2-3 m Ö om nr 1 är stenrader.

29/Svärta 88:2, Fornlämningsliknande lämning

Se beskrivning ovan.

30/Svärta 9:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, 4 m diam och 0.2 m h. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar, 0.1-0.2 m st. Ej forn lämning. Området N-V om nr 8 och 9 utgörs av ett fd grustag. Mellanliggande område synes vara avplanat och delvis uppfyllt. I hörnets NNV kant sitter nu en tvättvinda med ett rör nerborrat. *Tillägg:* Vid den nu genomförda utredningen kunde ingen lämning återfinnas på platsen.

31/Svärta 90:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, 6 m diam och 0.4 m h. Delvis övertorvad med i ytan talrika stenar, 0.2-0.6 m st. Kantkedja, (?), delvis raserad, 0.2-0.5 m h, av 0.3-1 m l stenar. Bevuxen med många lövbuskar och törnesnår.

32/Svärta 91:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, 0.6 m diam och 0.2 m h. Övertorvad med i ytan synligt enstaka 0.2-0.4 m st stenar. I NÖ kanten några större stenar, 0.5-0.6 m st och 0.3 m h. Beväxt med en rosenbuske.

33/Svärta 92:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättning, oval, 5-5.5 m (N-V) och 0.1 m h. Övertorvad med i ytan enstaka 0.1-0.4 m st stenar. 4 m S om nr 1 är: 2) Stensättning, rund, 6 m diam och 0.4 m h, röseliknande. Fyllning av 0.2-0.7 m st stenar och 0.2 m h. Kantkedja, av 0.5-0.8 m l stenar och 0.3 m h, vällagd. Grop i mitten, 1x1.2 m (N-S) och 0.1 m dj. Beväxt med en stor gran samt några små tselningar. 18 m S om nr 2 är: 3) Röse, 10 m diam och 0.8 m h. Fyllning av 0.1-0.7 m st stenar (i regel 0.2-0.4 m) och 0.1-0.4 m h. Ställvis kantkedja, av 0.5-0.8 m l och 0.2 m h. Grop i mitten, 2x1 m (SSÖ-NNV). Beväxt med en björk och en en. Krönläge. Ca 8 m S om nr 3 är en stenansamling, ca 5 m diam och 0.2 m h. Svårbedömd p.g.a. snö.

34/Svärta 92:2, Stensättning

Se beskrivning ovan.

35/Svärta 92:3, Röse

Se beskrivning ovan.

36/Svärta 93:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 20x15 m (Ö-V), bestående av 5 forn lämningar. Dessa utgörs av runda stensättningar, 3.5-4 m diam och 0.1-0.2 m h. Övertorvade med i ytan enstaka 0.2-0.5 m st stenar. En har kantkedja av 0.3-0.5 m l stenar och 0.2 m h. Två är skadade genom grustakten. Runt bergplatans sidor finns begränsningar i form av stenrader. De börjar strax N om forn. nr 92.

37, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 45 x 55 m (VNV-ÖSÖ) ca 48 m ö h. Beläget i en svag sandig sluttning mot SV i skogsmark. Skyddat i N av höjdparti som övergår i berg i dagen. Beväxt med björk och granplantor. Påverkat av äldre markberedning.

38, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 35 m (NV-SÖ) ca 48 m ö h. Beläget i en svag sandig sluttning mot SÖ i skogsmark. Omgivet av bergspartier i NÖ och SV.

39, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 40 x 25 m (NV-SÖ) ca 52 m ö h. Beläget i en flack moränsluttning mot SÖ i skogsmark. Skyddat av höjdparti i NV. Påverkat av äldre markberedning.

40, Boplatsläge

Boplatsläge, 65 x 45 m (S-N) ca 55 m ö h. Beläget i en flack moränsluttning mot S i skogsmark. Omgivet av höjdparter och stenblock. I söder en våtmark. Påverkat av tidigare markberedning.

41, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 15 m (NNV-SSÖ) ca 54 m ö h. Beläget i en svag sandig sluttning mot SSÖ i skogsmark. Sadelläge mellan höjdparter i Ö och V.

42, Gränsmärke

Gränsmärke, En ca 1 x 1 m stor och 0,5 m h sten, omgiven av mindre stenar, ca 0,30 - 0,20 m st. Beläget på en bergstopp.

43, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 10 x 8m (Ö-V) ca 49 m ö h. Beläget i skogsmark och utgörs av en topografiskt väl avgränsad plan yta som sluttar svagt åt V. Omgiven av förhöjningar. Morän.

44, Gränsmärke

Gränsmärke, Ett ca 0,5 x 0,5 m st och 0,05 m h flack övermossad stensamling. Stenarna är kantiga och 0,10-0,20 m st. Beläget på mindre berghäll i äldre åkermark.

45, Röjningsröse

Odlingsröse, ca 5 m i diam och 0,5 m h, av 0,2 - 0,7 m st stenar. Beläget på berghäll i äldre åkermark strax intill E4:an. Ligger i anslutning till tidigare åker vilken syns på den Häradsökonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112-66-25) och den Äldre ökonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H4f60). Åkermarken hörde vid sekelskiftet 1900 till Björkstugan som låg på andra sidan om dagens motorväg (E4:an).

46, Gruvområde

Gråbergssvarp, ca 26 x 20 m stort (NV-SÖ) och 0,20-0,40 m högt av delvis övermossade 0,15-0,30 m st skärviga och kantiga gråbergsstenar. Beläget i skogsmark. Tillförs objekt 15/Svärta 304:2. Ny korrigerad utbredning för objektet kommer att rapporteras in till FMIS i samband med slutredovisningen.

47, Gruvhål

Skärpning med gråbergssvarp. En ca 20 x 6 m stor (NNV-SSÖ) och 1,5 m dj grop. Gråstenen är övermossad och ligger runt gropen som en 0,5-0,7 m h och ca 2 m br vall. Stenmaterialet är övermossad. Belägen i skogsmark intill sjön Uttern.

48, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 10 x 5m (Ö-V) ca 53 m ö h, Beläget i en svag sandig sluttning mot NNÖ i skogsmark. Omgivet av mindre bergsparter.

49, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 15 m (VNV-ÖSÖ) ca 55 m ö h. Beläget i en flack svag moränsluttning mot VNV i skogsmark. Omgivet av höjdparter.

50, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 35 x 18 m (V-Ö) ca 57 m ö h. Beläget i en flack svag moränsluttning mot V i skogsmark. Omgivet av skyddande höjdparter.

51, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 10 x 8 m (NV-SÖ) ca 53 m ö h. Beläget på en plan yta som sluttar svagt mot NV i skogsmark. Omgivet av skyddande höjdparter. Sandig morän.

52, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 10 x 10 m (NV-SÖ) ca 54 m ö h. Beläget i svag sandig sluttning mot NV i skogsmark. Skyddat i SÖ av ett höjdparti. Sandig morän.

53, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 20 m (NNV-SSÖ) ca 41 m ö h. Beläget på en sandig, naturlig terrass/platå vänd mot Ö i kraftledningsgata. Skyddad av förhöjning i V.

54, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 10 x 10 m (NÖ-SV) ca 44 m ö h. Beläget i svag sluttning mot NV i skogsmark. Skyddat av omgivande förhöjningar. Sandig morän.

55, Stensättning

Stensättning, rund, 5 x 5 m (N-S) och 0,20 m h. Övertorvad med i ytan synliga stenar, 0,6 - 0,4 m st. Tendens till kantkedja i SÖ.

56, Skärvtenshög

Skärvtenshög, rund, 4 x 4 m (N-S) och 0,10 m h. Flack profil och övertorvad. Skärvig & skörbränd sten noterades genom sondstick och i en mindre markskada. Belägen i en svag sluttning vänd mot V i skogsmark.

57, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 15 m (NV-SÖ) ca 29 m ö h. Beläget på naturligt plan, sandig platå i skogsmark, vänd mot dalgång i V.

58, Fångstgrop

Fångstgrop (älg) rundad, 6 x 4 m och 1,5 m dj. Rektangulärt bottenplan, 1,5 x 0,7 m (N-S). Omgiven av en vall, 1 m br och 0,10 m h. Belägen i skogsmark på en mindre moränhöjd.

59, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 100 x 30 m (N-S) ca 38 m ö h. Beläget i svag till flack sluttning mot Ö & **våtmark** i skogsmark. Ligger i skydd av en moränförhöjning i V. Sandig morän.

60, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 8 m (Ö-V) ca 33 m ö h. Beläget i kraftig sluttning mot S i skogsmark. Ytan är ytligt stenfri och plan. Omgivet av mindre höjder, som i N övergår i en stenig moränhöjd. Sandig morän

61, Husgrund, historisk tid

Källargrund, 6 x 4 m (NO-SV), bestående av en rektangulärt rundad grop, stensatt, ca 1 m dj omgiven på tre sidor av vall, 1,0 m br och 0,5 m h. Öppning mot SV. Tillhör lägenhetsbebyggelsen "Walmastugan", som fanns på platsen mellan 1813-1848, enligt en skylt uppsatt av Hembygdsföreningen. Platsen för husgrunden är beväxt av buskar och en säl, och inga synliga rester efter husgrunden kunde iaktas. Belägen i hagmark. Har inte återfunnits i det äldre historiska kartmaterialet. Ligger inom objekt 80, ett boplatsläge och möjlig fornlämning.

62, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 40 m (VSV-ÖNÖ) ca 35 m ö h. Beläget i flack sandig slänt mot S i kalhuggen och nyplanterad skogsmark. Fynd av kvarts (se objekt nr 126) & ev. skörbränd sten i befintliga markskador.

63, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 10 m (SV-NÖ) ca 10 m ö h. Beläget på en udde vänd mot SV i skogsmark (granplantering). Ligger i skydd av ett höjdparti i NÖ. Påverkat av tidigare markberedning. Sandig morän.

64, Boplatsläge

Boplatsläge, 30 x 15 m (NV-SÖ) ca 25 m ö h. Beläget i en flack sluttning mot SSÖ i skogsmark. Ligger i skydd av ett höjdparti i NÖ. Påverkat av tidigare markberedning.

65, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 15 m (N-S) ca 32 m ö h. Beläget i svag sandig sluttning mot S i skogsmark. Ligger i skydd av höjdparter i V & Ö.

66, Husgrund, historisk tid

Finns med i redan befintlig beskrivning för objekt nr 14/Svärta 303:1. Ny korrigerad utbredning för objektet kommer att rapporteras in till FMIS i samband med slutredovisningen.

67, Boplats

Boplats, ca 155 x 30 - 45 m (NV-SÖ) ca 23-31 m ö h. Belägen på en sandig plan yta som sluttar åt både NV och SÖ i kalhuggen skogsmark. Omgivet av höjdparter i Ö & V (sadelläge). Centralt inom ytan finns en ca 5 x 5 m st och 1,5 m dj grop. Ytan är starkt påverkad av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades fynd i form av kvartsavslag, bränd flinta, brända ben och keramik, varav ett representativt urval tillvaratogs (se bilaga 2). Därutöver noterades skärvig sten.

68, Boplats

Boplats, ca 45 x 25 m (NV-SÖ) ca 42 m ö h. Belägen på naturligt plan yta som sluttar svagt åt SÖ. Den NV delen av boplatsen är belägen i skogsmark (sand) medan den SÖ delen (grusig sand) är belägen inom ett kalhygge, som är kraftigt påverkat av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades rikligt med fynd av slagen kvarts, varav ett representativt urval tillvaratogs (se bilaga 2). Därutöver noterades skärvig sten.

69, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h belägen i kalhuggen skogsmark. Kraftigt skadad av markberedning. Belägen inom objekt 70.

70, Boplats

Boplats, ca 75 x 45 m (N-S) ca 36 m ö h. Belägen på naturligt plan/lätt skålad sandig yta som sluttar svagt mot S & SÖ (**en våtmark**) i kalhuggen skogsmark. Storblockig morän i NV. Kraftigt påverkad av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades fynd i form av slagen kvarts, ett fragment av en slipsten (sandsten), keramik, lerklining samt brända ben (se bilaga 2). Därutöver noterades skärvig sten. En anläggning i form av rester av en hård syntes i nyslätad väggkant i SV. Boplatsen är mycket svår att avgränsa topografiskt. Inom objektet finns två kraftigt skadade kolbottnar, objekt 69 & 71.

71, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och ca 0,3 m h. Belägen i plan, sandig skogsmark. Kraftigt skadad av markberedning. Belägen inom objekt 70.

72, Boplats

Boplats, ca 105 x 20 m (NNÖ-SSV) ca 34 m ö h. Belägen i en flack/svag sandig sluttning vänd mot ÖSÖ i kalhuggen skogsmark. Ligger i skydd av mindre moränförhöjning i VNV. Kraftigt skadad av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades fynd av slagen kvarts (se bilaga 2) över hela ytan. Därutöver noterades skärvig sten. Söder om boplatsen noterades **en mindre våtmark**.

73, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 55 x 30 m (NÖ-SV) ca 31 m ö h. Beläget i svag/flack sluttning vänd mot SÖ i skogsmark. Omgivet av mindre moränförhöjningar. Sandig morän.

74, Boplats

Boplats, ca 15 x 10 m (N-S) ca 47 m ö h. Belägen i sandig svag sluttning vänd mot ÖNÖ (mindre våtmark) i skogsmark. Ligger i skydd av ett bergsparti i SÖ. Påverkad av markberedning. I markberedningsfårorna fynd av slagen kvarts (se bilaga 2) samt enstaka skärvstenar.

75, Hägnad

Stenhägnad, oregelbundet rundad, ca 42 x 25 m (NNV-SSÖ). Bestående av 1 m br och 0,20 m h stensträngar. Ibland endast av en enkel rad. Stenmaterialet utgörs av kantiga och runda stenar, 0,5 - 0,3 m st. Innanför och utanför stensträngarna finns stensamlingar, ca 3-5 m st och 0,10-0,20 m h av samma material som i stensträngarna. Belägen på krönet av ett berg. Liknar objekt nr 5/Svärta 169:1.

76, Gravfält?

Möjligt gravfält, ca 20 x 20 m (N-S), bestående av 6 runda flacka stensättningar ?, 4-7 m i diam och 0,1-0,2 m h. Övertorvade med enstaka rundade stenar synliga i ytan, 0,1-0,3 m st. Stensättningar är otydliga till sin begränsning. Beläget i slänten av en bergshöjd i skogsmark. Beväxt med barrträd, ljung och lingonris. Delvis skadat av körning (mindre skogsväg).

77, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 80 x 30 m (NV-SÖ) ca 40 m ö h. Beläget på sandig, naturligt plan yta vänd mot SV i skogsmark. Ligger i skydd av moränförhöjning i NÖ.

78, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 400 x 30 - 100 m (NNÖ-SSV) ca 26 m ö h. Beläget på naturlig platå i åkermark med sluttning ned mot dalgång i V.

79, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 200 x 80-50 m (NV-SÖ) ca 24 m ö h. Beläget på plan naturlig platå vänd mot SV i stenbunden betesmark. Morän.

80, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 105 x 30-60 m (Ö-V) ca 25 m ö h. Beläget på naturligt plan yta vänd mot S i stenbunden ängsmark. Tidigare tomtmark till Valmastugen, se objekt nr 61. Morän.

81, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 190 x 125 m (N-S) ca 10 m ö h. Beläget i flack sluttning vänd mot Ö i granplantering (tidigare åkermark/ängsmark). Silt.

82, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 480 x 110 (N-S) ca 33 m ö h. Beläget i tidigare åkermark (äldre Ek karta och Häradsekonomiska kartan) med uppgift om fynd av antennsvärd och holkyxa objekt nr 3/Svärta 146:1 & objekt nr 4/Svärta 146:2. Silt.

83, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 260 x 90 m (NÖ-SV) ca 33 m ö h. Beläget på naturlig platå/avsats med sluttning mot SV i hagmark. Silt.

84, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 220 x 180 m (SÖ-NV) ca 7 m ö h. Beläget i svag sluttning vänd mot SV i betesmark. Silt.

85, Boplatsläge

Boplatsläge, 75 x 50 m (V-Ö) ca 15 m ö h, Beläget på en naturligt plan yta vänd mot V (Svärtaån) i skogsmark (gles lövskog). Sand.

86, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 150 x 80 m (NÖ-SV) ca 6 m ö h. Beläget i en svag sandig sluttning vänd mot S i åkermark.

87, Brott/täkt

Stenbrott, ca 15 x 10 m (NV-SÖ) och intill 2 m dj i ett bergsparti beläget i skogsmark. I berget syns skarpa raka kanter med spår efter borrhning. Nedanför berget ligger kantiga stenblock, ca 0,50 -1,5 m st. Stenhögarna är övermossade. Ligger nära vandringsled.

88, Gränsmärke

Gränsmärke, ca 0,8 x 0,8 m st och 0,1 m h. Bestående av 6 stenar, ca 0,20 m st, lagda i en cirkel. Beläget på ett berg i skogsmark

89, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 25 x 70 m (NV-SÖ) ca 29 m ö h. Beläget i en svag sandig sluttning mot SSÖ i skogsmark. Omgivet av mindre höjdparter. Sandig morän.

90, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 30 m (NV-SÖ) ca 22 m ö h. Beläget i en flack sandig sluttning vänd mot SÖ i skogsmark. Omgivet av mindre höjdparter. Sandig morän.

91, Gruvhål

Gruvhål, ca 10 x 10 m fyrkantigt schakt (N-S) och ca 2 m dj ned till vattenytan, klätt med liggande timmer på insidorna. Området är inhägnat med staket. Tillförs objekt nr 10/Svärta 175:1. Ny korrigerad utbredning för objektet kommer att rapporteras in till FMIS i samband med slutredovisningen.

92, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 40 m (NÖ-SV) ca 34 m ö h. Beläget i svag sandig sluttning mot V i skogsmark. Omgivet av mindre höjdparter. Sydväst om objektet finns **en våtmark**.

93, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 35 m (NV-SÖ) ca 33 m ö h. Beläget i svag sandig sluttning mot SV i skogsmark. Omgivet av mindre höjdparter. Sydväst om objektet finns **en våtmark**.

94, Röjningsröse

Odlingsröse, oregelbundet, ca 6 m i diam och 0,40 m h av 0,20-0,50 m st rundade och kantiga stenar. Delvis övermossade. Beläget i gles lövskog. Ligger i anslutning till tidigare åkermark vilken syns på den Häradsökonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112-56-5) och den Äldre ökonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3e60). Åkermarken ingick då i dagens befintliga åkermark väster om utredningsområdet.

95, Gruvområde

Gruvområde, ca 40 x 15 m (VNV-ÖSÖ). Bestående av 3 skärpningar och 1 skrotstenshö. Skärpning, oval, ca 5 x 5 m (NÖ-SV) och drygt 1 m dj i berg. Vattenfylld. Strax S om skärpningen ligger ett 6 x 2 m och 0,5-1 m högt gråbergsvarp/skrotstenshö som en vall. Malmrik bergart (magnetisk). Skrotstenshö, ca 3 x 1,5 m (NV-SÖ) och 0,5 m h. Skärvig/kantig malmrik magnetisk sten, 0,10-0,30 m st. Övertorvad. Skärpning, rektangulär, ca 6 x 5 m (VNV-ÖSÖ) och 1-1,5 m djup i berg. Delvis övertorvad. Skärpning, oregelbunden, ca 4 x 2 m (VNV-ÖSÖ) och 0,5 m djup i berg. Delvis övertorvad. Området är dels beläget i stenbunden ängsmark, glest beväxt med lövskog, dels i skogsmark.

96, Brott/täkt

Stenbrott, ca 10 x 5 m (Ö-V) och 1-2 m dj. En samling skarpkantiga stenblock, ca 1-2 m st belägna i anslutning till en bergsklack. Spår efter borrhning syns i berget. Beläget i gles blandskog.

97, Brott/täkt

Stenbrott, ca 2 x 3 m (Ö-V) och drygt 2 m dj i berg. Spår efter borrhning syns i berget. Beläget i gles blandskog.

98, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 140 x 15-60 m (Ö-V) ca 12 m ö h. Beläget på naturlig platå/avsats som sluttar svagt mot S (dalgång & vattendrag) i skogsmark. Gallrad gles granskog. Sand.

99, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 30 m (NV-SÖ) ca 24 m ö h. Beläget i en flack sandig slänt vänd mot SV i skogsmark. Ligger i skydd av ett bergsparti i NÖ. Området starkt påverkat av täktverksamhet i modern tid.

100, Brott/täkt

Stenbrott, ca 20 x 15 m (NV-SÖ) och ca 1,5-2,5 m dj i berg. I berget syns skarpa kanter efter uttag av sten. Stenblock och mindre skarpkantade stenar i storlek 0,5 – 1,5 m ligger i anslutning till och nedanför bergskanten. Skogsmark.

101, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 10 m (NV-SÖ) ca 55 m ö h. Beläget på naturligt plan sandig yta som sluttar svagt ned mot en brantare kant i SV. Beläget i skogsmark.

102, Husgrund, historisk tid

Husgrund, rektangulär, ca 12 x 5 m (ÖNÖ-VSV), och ca 0,2 m hög. bestående av en delvis övertorvad syllstengrund. De stenar som är synliga i ytan utgörs av rundad gråsten, 0,30-0,60 m st. Centralt i grunden syns två tvärgående ca 1 m br stenmurar (inre konstruktion). Belägen i äldre ängsmark beväxt med gles blandskog. Kan möjligen utgöra en av de ekonomibyggnader som syns på den Häradsökonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-5) öster om Karsbol, se objekt 104.

103, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 395 x 15-75 m (ÖNÖ-VSV) ca 16 m ö h. Beläget i en svag/flack sluttning mot SÖ i åkermark. Silt.

104, By- gårdstomt/Boplatsläge

Bytomt/gårdstomt, inom ett ca 120 x 80 m st område (NNV-SSÖ) finns rester efter gården *Karsbol*. I området finns fem husgrunder. 1) En ca 5 x 4 m stor källargrund, murad av fyrkantiga stenblock med borrhål. 2) En 19 x 9 m och 1 m h stengrund av fyrkantiga stenblock (överväxt med kaprifol), 3) En rektangulär 12 x 6 m och 0,20 m h syllstensgrund av gråsten, både rundade och kantiga (fynd av tegelpannor), 4) En 2 x 4 m stor övertorvad stengrund, 5) En 10 x 8 m och 0,20 m hög stengrund av natursten med rester efter ett spisiröse (murbruk & taktegel). Påverkad av befintligt vindskydd. *Karsbol* omnämns i det skriftliga källmaterialet .år 1559 som "Rasboll" och 1568 som "Kassebol" och omfattar. 1 mantal frälse år 1559 (Janzon 2006, s. 257). Bebyggelsen finns utmarkerat på en karta

från 1677 (LMS akt C13:8-9). Bebyggelsen kan även ses på den Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAKid J112-56-5) och på den Äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAKid J133-9H3e60). I kartmaterialet finns ytterligare byggnader som ej kunde identifieras i fält. Området utgör även ett möjligt läge för en förhistorisk boplat.

105, Textilindustri

Lintorkningsgrop, rektangulär 2 x 1,5 m (NÖ-SV) och 0,5 m dj. Kallmurade väggar av 0,3-0,5 m st rundade stenar. Belägen i lövskog. Beväxt med en björk.

106, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 140 x 70 m (ÖNÖ-VSV) ca 16 m ö h. Beläget på en naturlig plan yta som sluttar svagt mot S i åkermark. Silt.

107, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 300 x 10-55 m (ÖSÖ-VSV) ca 16 m ö h. Beläget på en naturligt plan yta som sluttar svagt åt SÖ i åkermark. Silt.

108, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 20 m (ÖNÖ-VSV) ca 28 m ö h. Beläget på en naturlig sandig avsats som övergår i en svag slänt mot SÖ i skogsmark. Ligger i skydd av omgivande höjdparter.

109, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 20 m (NV-SÖ) ca 29 m ö h. Beläget i flack sandig slänt mot SÖ i skogsmark. Något stenigt. Omgivet av mindre höjdparter.

110, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 60 x 30 m (NÖ-SV) ca 27 m ö h. Beläget på naturligt plan sandig yta som sluttar svagt åt SÖ i skogsmark. Enstaka stenblock. Omgivet av bergsparter.

111, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 50 m (NNV-SSÖ) ca 17 m ö h. Beläget på plan stenfri yta vänd mot S i skogsmark. Silt.

112, Färdväg

Vägbank, ca 115 m l (NV-SÖ) 4 m br och 1,5 m h. Uppbyggd av sprängstensblock, ca 0,5-0,7 m st och delvis övertorvad. Finns med på den Häradsekonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112- 56-5) och den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3e60).

113, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 250 x 20-120 m (NNV-SSÖ) ca 23 m ö h. Beläget på naturligt plan sandig platå som övergår i en svag sluttning mot Ö i åkermark.

114, Boplats

Ommätning av den sedan tidigare registrerade fornlämningen objekt nr 23/Svärta 487.

115, Hällristning

Hällristning bestående av 2 skålgropar, 4-6 cm i diam. och 0,5-1 cm dj. Belägna på låg kalkstenshäll i åkermark.

116, Hällristning

Hällristning, 1,8 x 0,4 m (OSO-VNV) bestående av 15 skålgropar, varav 14 runda 3-9 cm i diam och 0,5-2 cm dj samt 1 avlång 10 x 6 cm och 1,5 cm dj. Belägna på nordvästsluttande kalkstenshäll på mindre åkerholme.

117, Hällristning

Hällristning, 2 x 1 m (N-S) bestående av 2 skålgropar, 4-6 cm i diam och 0,5-1 cm dj på hällryggens krön samt 2 skålgropar 6-9 cm i diam och 1-2,5 cm dj på hällryggens norrsluttning. Belägna på norrsluttande kalkstensrygg i betesmark.

118, Hällristning

Hällristning, 0,3 x 0,1 m (N-S) bestående av 3 skålgropar 3-5 cm i diam och 0,5 cm dj. Belägna på krönet av en hällrygg i betesmark.

119, Hällristning

Hällristning, 0,6 x 01 m (NNO-SSV) bestående av 3 skålgropar, 3-8 cm i diam och 0,5-1,5 cm dj. Belägna på östsluttning av låg håll i skogsmark. Ommätning av sedan tidigare registrerade fornlämningen objekt nr 17/Svärta 350.

120, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 70 x 55 (N-S) ca 33 m ö h. Beläget på sandig platå vänd mot S i kalhuggen skogsmark. Fynd av kvartsavslag (2) se objekt nr 125. Omgivet av moränförhöjningar och berg i dagen. Kraftigt påverkat av markberedning. Norr om boplaten finns **en mindre våtmark**.

121, Boplat

Boplat, ca 50 x 45 m (N-S) ca 34 m ö h. Belägen på plan sandig yta med svag sluttning mot S i kalhuggen skogsmark. Kraftigt påverkat av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades rikligt med slagen kvarts (se bilaga 2) och skärvig/skörbränd sten samt rester av en härd i form av en koncentration med skärvig sten. Nordöst om objektet finns **en mindre våtmark**.

122, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 100 x 85 m (NÖ-SV) ca 23 m ö h. Beläget på plan sandig yta nedanför ett blockrikt hödparti med sluttning mot ÖNÖ i skogsmark. Delvis påverkat av markberedning.

123, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Belägen i kalhuggen skogsmark. Kraftigt skadad av markberedning.

124, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 110 x 10-50 m (N-S) ca 27 m ö h. Beläget i flack sandig sluttning vänd mot Ö i kalhuggen skogsmark. Skyddat av bergsparti i V. Kraftigt påverkat av markberedning.

125, Fyndplats

Fynd av två kvartsavslag inom objekt 120, se bilaga 2.

126, Fyndplats

Fynd av ett kvartsavslag och en kärna i kvarts inom objekt 62, se bilaga 2.

127, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Håkansbol*. Byn/gården finns utmarkerad på kartor från år 1677 respektive år 1709 (LMS akt C13:8-9 & akt C74-1-1). Utsträckning enligt Häradsekonomska kartan 1897-1901 (RAK id J112-66-25)

128, Fyndplats

Fynd av flintdolk med avbruten tånge. Platsen byråmässigt utmarkerad utifrån skiss i tillhörande skriftliga handlingar. Påträffad vid grustäkt invid vägen mellan Karsbol & Sjösa år 1913 (www.historiska.se/data/?invnr=14911)

129, Fyndplats

Fynd av spetsoval eldslagningssten i kvartsit. Påträffad vid plöjning söder om gården Håkansbol. Platsen byråmässigt utmarkerad utifrån tillhörande skriftliga handlingar (www.historiska.se/data/?invnr=19355).

130/Helgona 10:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Höglikande lämning, 4 m diam och 0.4 m h. Bevuxen med i NV en större asp samt aspsly. Säkerligen kvickrotshög.

131/Helgona 100:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättningsliknande lämning, närmast rund, 5 m diam och 0.3m h. Övertorvad. I SÖ ett 1 m diam och 0.5 m h stenblock. Skadad utmed V kanten där tre röjningsblock upplagts. Sentida. 7 m NV om nr 1 är: 2) Förhöjning, 4 m diam och 0.2-0.3 m h. Innehåller talrik tegel. Spisröse eller dumphög.

132/Helgona 100:2, Fornlämningsliknande lämning

Se beskrivning ovan.

133/Helgona 104:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, rund, 7.5 m diam och 0.3 m h. Övertorvad. Avplanad med svacka i mitten, 4-5 m diam och 0.1 m dj. Beväxt med två tallar, en gran, några rönn- och en ekbuske. Klart anlagd, möjligen gammal kolbotten, men inget kol hittades vid provstick. Kan ha samband med intilliggande ruddamm. Troligen sentida, men kan vara fornlämning. Har karaktär av myrstacksbotten.

134/Helgona 105:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, inom ett 50x20 m st område (NNV-SSÖ), bestående av 1 husgrund och 1 källare. Husgrunden är 17x4 m (NNV-SSÖ) med rest av spisiröse i NÖ hörnet. Ursprungligen parstuga. Beväxt med en stor gran. Källaren är 4x2.5 m (ÖNÖ-VSV), gjuten med ingång i VSV. Saknar tak. Några syrenbuskar. *Tillägg:* Lämningarna utgör rester efter torpet Bergastugan. Torpet finns utmarkerat på en karta från 1809 (LMM akt 04-Heo-61) och på den häradeekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-5). På den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3d60) finns inte längre någon bebyggelse på platsen.

135/Helgona 108:1, Fyndplats

Beskrivning i FMIS: Lösfynd av simpel skafthålsyxa på numera okänd plats på gårdens ägor.

136/Helgona 11:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 170x30-100 m (NNÖ-SSV), bestående av ca 110 fornlämningar. Dessa utgörs av ca 30 högar och ca 80 runda stensättningar. Högarna är 6-16 m diam och 0.5-1.5 m h (alla utom tre 6-12 m och 0.5-1.2 m h). Den största, 16 m diam och 1.2 m h, är belägen i gravfältets NÖ hörn, de båda högsta, 13-15 m diam och 1.4-1.5 m h, i centrala S delen. Några högar har delvis synlig kantkedja, 0.2-0.3 m h, av 0.3-0.7 m l stenar. Några har delvis synlig kanträna, 0.5-1.5 m br och 0.1-0.2 m dj. Minst ett tiotal har i mitten grop, 0.7-3 m diam och 0.2-1 m dj, några har andra svåra yt- och kantskador. De runda stensättningarna är 4-9 m diam och 0.2-0.4 m h. Övertorvade, ett flertal med i ytan enstaka, ett par medmåttligt till talrikt med stenar, 0.2-0.6 m st. Ett fåtal har delvis synlig kantkedja, 0.1-0.3 m h, av 0.3-0.5 m l stenar. Flera är yt- och kantskadade. Några är otydliga och osäkra. I NV kanten av gravfältet är ett uthus uppfört. Gravfältet begränsas i V av en djupt nedskuren gammal väg, vilken dock ej synes ha skadat några fornlämningar. Beväxt med tät, snårig blandskog av främst tall, asp och björk. Vid inv. och granskningen räknades antalet fornlämningar till ca 100 och kan knappast överstiga 110, till skillnad från tidigare inventering, då antalet uppskattades till ca 140. Troligen yngre järnåldersgravfält till Bullersta.

137/Helgona 113:1, Fyndplats

Beskrivning i FMIS: Lösfynd, av simpel skafthålsyxa samt 1 håleggad tunnackig yxa utan närmare fyndomständighet än att den är funnen vid St.Hagnsta.

138/Helgona 115:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, ca 14 m diam och 0.3-0.4 m h. Fyllning, övermossad, med i ytan talrika 0.3-0.7 m st stenar (några 1-1.3 m st stenar). Kantkedja, 0.3-0.4 m h, av 0.3-0.8 m l stenar. Kanten delvis något ojämn. Bevuxen med en tall, sju granar samt en rönnbuske. Något risbemängd.

139/Helgona 116:1, Fornlämningsliknande lämning

Beskrivning i FMIS: Stensättningsliknande lämning, rund, 7 m diam och 0.3 m h. Övertorvad. I yta och kant ligger sex st 0.5-1 m st och 0.2-0.4 m h stenar. Flera troligtvis påförda senare. Yta och kant ojämn. Ev. grävd i ÖSÖ delen intill 0.3 m dj. Beväxt med fyra björkar, rönnbuske samt krusbärsbuske. Något risbelamrad. Belägen vid S foten av liten bergklack.

140/Helgona 118:1, Fossil åker

Beskrivning i FMIS: Fossil åker, bestående av en odlingsterrass, 29x16 m (N-S) och intill 1 m h i S. Övertorvad. Delvis synlig kantskoning, 0.3-0.8 m h, av 0.5-2 m st stenar och block, tydligast i S kortsidan. Dessutom syns i kanterna talrika 0.3-0.5 m st stenar, delvis troligen från omgivande åkermark. I kanterna beväxt med aspsly. Sluttar svagt mot S. Tidigare markerad som impediment på ekonomiska kartan. Verkar ålderdomlig

141/Helgona 119:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, inom ett 100x20-50 m st område (N-S), bestående av 2 husgrunder. Bostadshuset (i V) är 9x6 m (Ö-V) med utjämnat spisiröse. I S är ett spisiröse till en otydlig grund, troligen smedja. Fruktträd, bärbuskar och syren. *Tillägg:* Lämningarna utgör rester efter torpet Grönborg. I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet utmarkerat först på den häradeekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-5) och på den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3e60).

142/Helgona 125:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rest av, rund, 4 m diam och 0.25 m h. Kraftigt övermossad fyllning av 0.3-0.4 m st stenar samt enstaka 0.6-0.8 m st stenar. Fyllningen är utspridd och till stor del utkastad runt stensättningen, som ligger på en berghäll. Beväxt med en tall.

143/Helgona 221, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, 16 m diam och 0.4-1 m h. Vall runt om 1-2 m br och 0.1 m h.

144/Helgona 228, Husgrund, historisk tid

Beskrivning i FMIS: Källargrop, rund, 3.5 m diam och 1.2 m dj. I kanten rester av taktegel och tjärpapp. Har varit bebyggd med en fyrkantig träkonstruktion ovan mark.

145/Helgona 229, Kolningsanläggning

Befintlig beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, 12 m diam och intill 0.5 m h. Stybbränna runt om (ej i V) 0.5-1 m br och intill 0.5 m dj. Ojämn yta.

146/Helgona 230, Brott/täkt

Beskrivning i FMIS: Stenbrott, 20x10 m (ÖNÖ-VSV). Brottet är U-format, 4 m br (NV-SÖ) och intill 2 m h. Skarpkantade skrotsten 0.1-1 m st ligger utspridda åt ÖNÖ.

147/Helgona 251, Gränsmärke

Beskrivning i FMIS: Gränsmärke, femstenarör med rest hjärtsten. Hjärtstenen är 0.7 m h, 0.3 m br och 0.3 m tj. I NÖ, NNV, VSV och SSÖ är resta visarstenar, 0.3-0.4 m h, 0.2-0.3 m br och 0.15-0.3 m tj. Mellan hjärtstenen och visarstenarna är en stenpackning, 2.5 m diam och 0.2-0.3 m h av 0.2-0.5 m st stenar.

148/Helgona 253, Bro

Beskrivning i FMIS: Vägtrumma, 4 m l (Ö-V), 1 m br och 0.7 m h, av huggen sten, 0.3-1 m st, där den längsta utgör själva taket på trumman.

149/Helgona 254, Vägmarke

Beskrivning i FMIS: Väghållningssten, kvadratisk, 0.3x0.3 m (ÖNÖ-VSV) och 0.5 m h. Inskrift åt VSV: BERGA / N:r 803. Inskrift åt SSÖ: BRANDKÄRR / N:r 802.

150/Helgona 255, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, 5 m diam och 0.2 m h. Fyllning av 0.2-0.4 m st stenar. I SV kanten ett block, 1.5x1 m (NNÖ-SSV) och 0.5 m h.

151/Helgona 256, Smideslämning

Beskrivning i FMIS: Husgrund efter smedja, 7x4 m (N-S) med delvis synlig syllrad av 0.4 m st stenar. Ö väggens mitt ett spismursröse, 2x2 m och 0.3 m h av sten och tegel.

152/Helgona 257, Textilindustri

Beskrivning i FMIS: Lintorkningsgrop, 3x2 m (Ö-V) och 0.4 m dj. Kallmurade väggar av 0.2-0.4 m st stenar. Ö kanten en liten kulle av sand, 3 m diam, intill 0.3 m h.

153/Helgona 259, Husgrund, historisk tid

Beskrivning i FMIS: Jordkällargrop, 4x3 m (N-S) och 1.5 m dj. Kallmurade väggar av 3 lager 0.3-0.4 m st stenar. Ingången i S, 2 m l och 0.5 m br.

154/Helgona 260, Färdväg

Beskrivning i FMIS: Vägbank, ca 120 m l (ÖNÖ-VSV), 3 m br och intill 0.3 m h. Tillägg: Finns utmarkerad på den Häradsekonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112-56-5).

155/Helgona 262, Smideslämning

Beskrivning i FMIS: Husgrund efter smedja, 6x5 m (Ö-V) och 0.3 m h. Syllrad av 0.3-0.6 m st stenar. I Ö delen ett spismursröse 1x1 m och 0.4 m h av huggna 0.3-0.6 m st stenar.

156/Helgona 263, Bytomt/gårdstomt

Beskrivning i FMIS: Bytomt, ca 110x50-90 m (N-S), utsträckning enligt lantmäterikartan. Bebyggd. I S delen av området finns minst 1 husgrund. *Tillägg:* Bullersta omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1320 ”in Buulles-

tum", år 1356 "in Bollestum", år 1384 "i Bullastom", och år 1444 "i Bullerstom" (Janzon 2006, s. 165). I det äldre historiska kartmaterialet syns byn/gården på en Ägomätning från år 1788 (LMS akt C29-5:1).

157/Helgona 290, Färdväg

Beskrivning i FMIS: Hålväg, 30 m l (ÖNÖ-VSV), i m br och intill 0.3 m dj. Man kan skönja svagt hur hålvägen fortsätter i båda ändar.

158/Helgona 293, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Husgrund, spismursröse, 2x2 m (N-S) och 0.2-0.3 m h, av 0.2-0.4 m st stenar och tegel. *Tilllägg:* Lämningen utgör rester efter torpet *Sörastugan*. I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet utmarkerat först på den häradeekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-5). På den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3d60) finns inte längre någon bebyggelse på platsen.

159/Helgona 296, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, 6 m diam och 0.2 m h. Fyllning av 0.3-0.6 m st stenar.

160/Helgona 297, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, undersökt och borttagen, triangulär, 1,5x1,5 m (NNV-SSÖ) och 0,2 m h, bestående av 0,15-0,6 m st, mestadels tämligen flata stenar. Uppbyggd i liten bergskreva. (RAÄ dnr 321-1024-2006). *Tilllägg dnr 321-868-2006:* Vid arkeologisk undersökning 2005 undersöktes och borttogs lämningen. Den visade sig utgöra en stensamling, oregelbunden, 4x1 m st (Ö-V), delvis övertorvad. I huvudsak enskiktad av 0,2-0,7 m st stenar placerade i en bergskreva. Inga fynd påträffades.

161/Helgona 315, Boplats

Beskrivning i FMIS: Boplats, undersökt och borttagen. Vid särskild undersökning 2010 påträffades på tre höjdnivåer 24 anläggningar i form av härdar, enskiktade skärvestenskoncentrationer och gropar blandat med natursten. Trots bristen på kol eller sot tolkades dessa som rester efter eldstäder alternativt utkastlager från härdar eller kokgropar. De flesta var oregelbundna till formen och ytliga. Enstaka skärvesten spritt över den mellersta ytan. Fynd av bearbetad kvarts, ca 400, och av enstaka knackstenar av bergart. Kvartsen bestod främst av avfall efter redskapsbearbetning men även enstaka kärnor, avslag och splitter. Dessa påträffades spritt över ytorna, men också i ett par koncentrationer. Två 14C-analyser från härden på den övre ytan gav dateringarna mellanmesolitikum, ca 6400-6100 f.Kr, och tidigneolitikum, ca 3500- 3300 f.Kr. Den äldre dateringen stöds av fynden. Den mellersta och nedre ytan bedömdes höra ihop, dels på grund av sammstämmiga dateringar till övergången mellan-/senmesolitikum, ca 5300-4900 f.Kr. och för att fynd och anläggningar bildade en struktur runt en forntida vik. (RAÄ dnr 321-3678-2010).

162/Helgona 347, Brott/täkt

Beskrivning i FMIS: Kvartsbrott?. På en ca 1 kvadratmeter stor yta är en kvartsåder, 0,1-0,2 m bred, med en mindre mängd kringspridda bitar av lös kvarts, varav merparten kan vara frostsprängda. I bra bit påträffades, ett kvartsavslag. (RAÄ dnr 326-2901-2007)

163/Helgona 362, Bytomt/gårdstomt

Beskrivning i FMIS: Bytomt, ca 215x20-50 m (NNV-SSÖ) för Storgården i N och Mellangården i S, S om vägen. Bebyggd. Utsträckning enligt lantmäterikarta från år 1773. Äldsta belägg, "j hagnastom" från 17/4 år 1384. *Tilllägg:* Hagnesta omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1384 "i Hagnastom" och år 1548 "Hagnestha" (Janzon 2006, s. 168). Ovan omnämnda lantmäterikarta från år 1773 finns tillgänglig digitalt på Lantmäteriet/Historiska kartor (LMS akt C29-13:3).

164/Helgona 45:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, bestående av ca 90 fornlämningar, fördelade på nr 1 ca 70 och nr 2 20 fornlämningar. 1) Gravfält, 255x20-60 m (NNV-SSÖ), bestående av ca 70 fornlämningar (66 räknade). Dessa utgörs av 44 högar och ca 26 runda stensättningar. Högarna är 6-12 m diam och 0.5-1.2 m h. Några har i yta, flera i kanten, enstaka stenar och block, 0.2-1.5 m st. Tre har delvis synlig kantkedja, 0.2-0.4 m h, av 0.3-1.5 m l stenar och block. Ett par i N har möjligen antydning till kantränna, 1-2 m br och 0.1 m dj. Ett stort antal, i N flertalet, har i mitten grop, 1-5m diam och 0.2-1.5 m dj, eller är till stor del sönder- eller bortgrävda, några med blottade kärnrösen. De runda stensättningarna är 3-6 m diam och 0.1-0.4 m h. Övertorvade, några med i ytan och kanten enstaka stenar, 0.1-0.5 m st. Flera är yt- och kantskadade. 2) Gravfält, 135x40-50 m (NNV-SSÖ), bestående av 20 fornlämningar. Dessa utgörs av 12 runda stensättningar, 2 domarringar och 6 resta stenar. Två stensättningar är 8-9 m diam och 0.3-0.4 m h. Fyllning av 0.3-0.7 m st stenar samt några 1-1.3 m st block i mittpartierna. Kantkedja, 0.2-0.4 m h, av 0.6-1 m l

stenar och block. Tio stensättningar är 4-10 m diam och 0.1-0.3 m h. Övertorvade, några med i ytan enstaka, en med talrika stenar, 0.1-0.7 m st. Två närmast ofyllda har mittsten, 0.7-0.8 m st och 0.1-0.3 m h. Dessa och ytterligare tre har kantkedja, 0.1-0.3 m h, av 0.4-0.8 m l stenar. Den med talrika stenar i ytan, vilken möjligen kan betraktas som fylld, har i mitten grop, 2.5 m diam och 0.25 m dj. Domarringarna, varav en är i gravfältets NNV spets och en i dess centrala del, är 4-5 m diam. Den NNV består av 5 resta stenar, 0.7-0.9 m h, 0.6-0.8 m br och 0.3-0.6 m tj, varav två numera är kullfallna. Den andra domarringen består av sju klumpstenar, varav en mittsten på ett inbördes avstånd av 1.5 m. Stenarna är 0.6-0.8 m st och 0.1-0.5 m h. Mittstenen är 0.8 m st och 0.3 m h. De resta stenarna är 0.6-2.1 m h, 0.6-1.3 m br och 0.2-0.4 m tj. Av dessa står tre i rad (NV-SÖ) med ett inbördes avstånd av 1 m, i gravfältets SSÖ del. I mitten står den största, 2.1 m h, 1-1.3 m br och 0.3 m tj, flankerad av två mindre stenar, bildande en enhet enl. teckning i inventeringshandlingarna. Denna enhet har säkerligen givit upphov till den traditionella benämningen på gravfältet, Högvakten. Längre mot NNV står två resta stenar intill varandra, varav den S nu är omkullfallen, längre mot NV ytterligare en, svagt lutande. Gravfältsdelen nr 1 är svårt skadad av en stor täkt i mellersta V kanten, av landsväg samt plundringsgrävningar. Beväxt med främst ek, björk samt enstaka andra lövträd och tallar. Vårdat. Yngre järnåldersgravfält till Bönsta. Nr 2 är troligen skadat av en gammal täkt i VSV kanten. Den S-ligaste stensättningen korsas av en stig (N-S). Beväxt med främst ek och björk. Vårdat. Äldre järnåldersgravfält. Skyltat med RAÄ:s upplysningsskylt och sevärdhetsskylt, avseende även nr 1. Nr 1 är ett typiskt högggravfält från yngre järnålder, medan nr 2 är ett betydligt äldre gravfält, dessutom topografiskt åtskiljt från nr 1. Nr 1 bör utgöra yngre järnåldersgravfält till Bönsta. Vid schaktningsarbeten i samband med utbyggnaden av väg framkom inget av förhistorisk karaktär.

165/Helgona 7:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 80x20 m (NV-SÖ), bestående av ca 8 fornlämningar. Dessa utgörs av runda stensättningar. Stensättningarna, runda, varav en höglignande, är 4-8 m diam och 0.15-0.35 m h. Övertorvade, några med i ytan enstaka stenar, 0.1-0.5 m st. Flertalet av stenarna delvis skadade i kant och yta av betesdjur. Ett par i S är något osäkra. Beväxt med förträdesvis lövsly och några lövträd och barrträd. I gravfältets centrala delar är upplagt en del odlingssten. Yngre järnåldersgravfält, troligen till Söra.

166/Helgona 70:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rundad, ca 5 m diam och 0.3 m h. Övermossad fyllning av stenar, ca 0.3-0.5 m st. Beväxt med ett par enbuskar. En del sten utkastad ur stensättningen, som ligger direkt på en berghäll. Troligen äldre järnålder.

167/Helgona 71:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättning, närmast rund, möjligen kvadratisk (ÖNÖ-VSV), 5-6 m diam och 0.3 m h. Delvis övermossad fyllningssten, 0.3-0.5 m st samt ett par 0.8 m st block. Delvis ytskadad och omplockad. Anlagd över en skreven S om uppskjutande häll. Påfallande flack. Tidigare bedömning som röse och måttangivelse svårbegriplig. Har möjligen varit större men ej 10 m diam. Bevuxen med en björk i S, några enbuskar, och intill kanten en större tall. Risbelamrad. 4 m NV om nr 1 är: 2) Stensättning, rund, ca 3 m diam och 0.3 m h. Delvis övermossad fyllningssten av 0.2-0.4 m st. Bevuxen med en ung tall i V. 3 m N och 2 m NÖ om nr 1 finns två ansamlingar av sten, 3 m och 2x4 m st av ca 0.2-0.4 m st stenar. Troligen stenar som härrör från nr 1. Den i N samt nr 2 kan båda vara utplockade från nr 1, men kan även vara egna anläggningar. Troligen bronsålder-äldre järnålder. Ev. ägogräns kan ej skönjas på platsen.

168/Helgona 71:2, Stensättning

Se beskrivning ovan.

169/Helgona 72:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, ursprungligen troligen rund, ca 5-7 m diam och ca 0.3 m h, numera bestående av en oregelbunden 4 m st stenansamling av övermossade fyllningsstenar, 0.1-0.6 m st. Belägen NÖ om kammen av en svagt NÖ-sluttande berghäll. Bevuxen med tre ungträd i NÖ och ljungr. 3 m VNV därom är ett gränsröse, närmast runt, 1.5-2 m diam och 0.7 m h, av kallmurade stenar. I mitten en rest sten, 0.4 m h och 0.2-0.3 m i tvärsnitt. Stenarna är tagna från stensättningen.

170/Helgona 74:1, Grav- och boplatsoområde

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 130x20-40 m (NV-SÖ), bestående av ca 22 fornlämningar. Dessa utgörs av 9 högar, varav en kvadratisk, ca 10 runda stensättningar och 3 husgrundsterrasser. Högarna är 4-9 m diam och 0.5-1.2 m h. Ett par har i ytan enstaka stenar, 0.2-0.4 m st. En har kvadratisk bottenplan, 5 m i sida (NÖ-SV) och är 0.8 m h, med delvis synlig kantkedja, 0.2-0.3 m h, av 0.3-0.5 m l stenar. Ytterligare två har helt eller delvis kantkedja, 0.2-0.5 m h, av 0.3-1 m l stenar. En av de största (9 m diam) har delvis kantränna, 1 m br och 0.2 m dj, ytterligare

ett par har antydning till kantränna. Sex har i mitten eller kanten grop eller gropar, 1-3 m diam och 0.1-1 m dj, i en är en källargrop, 5 m diam och 1 m dj, med ingång i S, en är söndergrävd med ett gryt i. De runda stensättningarna är 3-7 m diam och 0.1-0.4 m h. Övertorvade, några med i ytan enstaka 0.1-0.3 m st stenar. En har delvis synlig kantkedja, 0.1 m h, av 0.3 m l stenar. Fyra är söndergrävda i ytan, tre av de minsta är osäkra. Samtliga gravar är samlade i områdets SÖ hälft (gravförteckning i inventeringshandlingarna, sid. 30) och husgrundsterrasserna NV-därom. Överlagrad av två högar (bl.a. den med kvadratisk bottenplan), delvis möjligen av ytterligare två, utgörande de NV-ligaste gravarna. Belägna i områdets mellersta del är en delvis dold husgrundsterass, ca 12x6 m (NV-SÖ), övertorvad, intill 0.4 m h med terrasskant mot SV. Kantskoning, 0.3-0.4 m h, av 0.6-1 m l stenar vid NV gaveln. Verkar delvis nedschaktad från högre belägen sluttning i NÖ, 0.2 m dj. 6 m NV därom är, högre belägen, nästa husgrundsterrass, ca 22x5-6m (SÖ-NV), övertorvad, intill 0.2-0.3 m h, med terrasskant mot SV, vanligen av jord, på några ställen med synlig, gles kantskoning i SV och tydligast i S hörnet, 0.3 m h, av 0.6-0.7 m l stenar. Diffus begränsning mot NV. Ansluter i NÖ till begränsande berghällar. Ytan tämligen jämn med en grop i V delen, 2 m diam och 0.25 m dj. Ca 15 m NV om SV hörnet av denna terrass är NÖ hörnet av nästa husgrundsterrass, 12x11 m (SÖ-NV), övertorvad, med terrasskant i SV och delvis i NV och SÖ, intill 1 m h i SV, sluttande och nedsjunken. Kantskoning, 0.2-0.5 m h, av 0.4-1.2 m l stenar. Belägen i brant SV-sluttning men har ändå plan yta, klart avsatt från den branta, högre sluttningen, som är kraftigt nedschaktad för terrassen, intill 0.5 m dj. Områdets gravfältsdelen är ovanligt svårt skadad av plundringsgrävningar i äldre tid. Hela området utgörs av hagmark och gles blandskog i SÖ, främst av asp, enstaka tallar, granar, björkar samt nypon- och enbuskar. Beväxt med kortbetat gräs utom i den S-ligaste delen, S om stängsel (ca Ö-V).

171/Helgona 75:1, Stensättning ?

Beskrivning i FMIS: Röjningsröse, oregelbunden form, 4-6 m diam och 0.4 m h, av stenar 0.5-0.8 m st. Bevuxen med en stor enbuske samt ett par lövbuskar. Klart röjningsröse men märkligt läge på högt bergskräon. *Tillägg:* Närheten till grav- och boplatsoområdet objekt 170/Helgona 74:1 samt anläggningens läge på ett högt bergskräon motiverar att lämningens status bör kontrolleras i samband med en eventuell arkeologisk utredning etapp 2. Sannolikheten finns att det istället rör sig om en grav i form av en röseliknande stensättning.

172/Helgona 76:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rundad, ca 5.5 m diam och 0.2-0.4 m h. Fyllning av 0.1-0.6 m (i regel 0.2-0.3 m st) delvis övermossade. Något S om stensättningens centrum ligger en 0.6x0.3 m st och 0.2 m h sten. I ÖNÖ och SÖ möjligen antydning till kantkedja, 0.1-0.2 m h, av 0.3-0.6 m l stenar. I NV delen av stensättningen ligger en 3x1.5m (N-S) st utkastad packning, av 0.3-0.5 m st, ej övertorvade stenar. Runt stensättningen ligger, särskilt i SV, utkastade stenar, ca 0.3-0.5 m st. Stensättningen har troligen tidigare utgjorts av ett röse som skadats. Bevuxen med en rönnplanta samt ljung och gräs.

173/Helgona 8:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 100x15-60 m (VNV-ÖSÖ), bestående av ca 30 fornlämningar. Dessa utgörs av 9 högar och ca 21 runda stensättningar. Högarna är 6-9 m diam och 0.55-0.8 m h, med i ytan enstaka till måttligt med 0.1-0.6 m st stenar (någon intill 1 m st). Ett par av högarna har ställvis synlig kantkedja, 0.1-0.3 m h, av 0.2-0.6 m l stenar (någon intill 1 m l) samt 2 högar har osäker kantkedja, 0.1-0.2 m h, av 0.2-0.4 m st stenar. I S delen av gravfältet är en hög avplanad, och på denna går två rader av 0.5-0.8 m st och 0.2-0.3 m h klumpstenar (fyra i varje rad) (NNÖ-SSV) på ett avstånd av ca 2 m.

I SV-sluttningen har en utav högarna, 0.6 m h, en närmast kvadratisk begränsning åt SV, SÖ och delvis NV, 6 m i sida (NÖ-SV), 0.2-0.3 m h, av 0.25-0.7 m l stenar. I Ö är en hög grävd i SÖ delen, intill 3.5 m och 0.6 m dj. Stensättningarna, runda (varav en högländande), är 4-9 m diam (i regel 0.2-0.35 m h). Övertorvade av vilka ca hälften har enstaka, några måttligt med 0.1-0.5 m st stenar i ytan (någon intill 0.7 m). Ca en tredjedel av stensättningarna har ställvis synlig kantkedja (några osäkra), 0.1-0.3 m h, av 0.15-0.35 m l stenar. I SV delen är en stensättning, 8 m diam och 0.35 m h som har en antydning till kvadratisk begränsning. I SSÖ delen av gravfältet har tidigare legat en isstack (bekräftat av excerpt), vilken möjligen är en förstörd stensättning, ca 9-10 m diam och 0.5 m h, med i mittpartiet en grop, 5 m diam och 0.4 m dj. Flera av lämningarna skadade företrädesvis i kanten av upptrampning (betesbage). Några med ojämn yta och/eller begränsning kan vara grävda. Yngre järnåldersgravfält, troligen till Berga.

174/Helgona 80:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 85x50-65 m (NV-SÖ), bestående av ca 25 fornlämningar. Dessa utgörs av runda eller närmast runda stensättningar, 2-7 m diam och 0.1-0.3 m h. Några har fyllning av 0.2-0.7 m st stenar, varav den största (7 m diam) och ytterligare ett par har kantkedja, 0.2-0.4 m h, av 0.3-1 m l stenar. De flesta kan betraktas som övertorvade med i ytan enstaka till talrika stenar (vanligen det senare), 0.2-0.5 m st, samt i flera fall intill 1 m

st block. Flera har ojämn kantkedja, 0.1-0.2 m h, av 0.2-0.6 ml stenar. Flera fornlämningar är kantskadade av en stor täktgrop som begränsar gravfältet i S, samt av ett uthus med tillhörande infart i SV delen. Gränsen mellan stenfyllning och övertorvning är flytande. 21 fornlämningar räknade vid granskningen 1984, varav några otydliga. Beväxt med glesa bestånd av tall, björk, aspely och enbuskar. Kortbetat gräs.

175/Helgona 89:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättning, närmast rund, 6.5 m diam och 0.2-0.3 m h. Kraftigt övermossad. Fyllning av 0.1-0.4 m st stenar. Till stor del synlig kantkedja, 0.1-0.3 m h, av 0.4-0.8 m l stenar. Något skadad i S. Bevuxen med granar och tallar samt en lövbuske i N. 16 m SV om stensättningen är en: 2) Kolbotten, 7 m diam och 0.3 m h. Övertorvad. 32 m SV om nr 2 är: 3) Stensättning, närmast rund, 6 m diam och intill 0.3 m h. Övertorvad med under torven enstaka kännbara stenar, ca 0.2-0.5 m st. I nedre, SV hälften tydligt anlagd kantkedja, 0.2-0.3 m h, av 0.5-1 m l stenar. mot NÖ svåravgränsad. Intill NÖ katnen är en grop, 2 m diam och 0.7 m dj. Beväxt med två tallar och ett par lövbuskar. Omkring nr 3 är ett flertal potatisgropar.

176/Helgona 89:2, Kolningsanläggning

Se beskrivning ovan.

177/Helgona 89:3, Stensättning

Se beskrivning ovan.

178/Helgona 9:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 170x35-90 m (VNV-ÖSÖ), bestående av ca 75 fornlämningar. Dessa utgörs av 27 högar och ca 48 runda stensättningar.

Högarna är 5-12 m diam och 0.4-1.2 m h (i regel 6-9 m diam och 0.55-0.8 m h). Åtta av högarna har i ytan enstaka 0.2-0.6 m st stenar. På det Ö krönpartiet är tre högar med mittsten. En av dessa har varit rest, 1.4 m l (N-S) och 0.4 m i tvärsnitt. En annan mittsten är 1x0.6 m st och 0.1 m h, möjligen ursprungligen rest? Den tredje är 0.3x0.25 m st och 0.15 m h. Minst två har delvis synlig kantkedja, 0.1-0.2 m h, av 0.3-0.6 m l stenar. Några av högarna har ställvis kantränna, 0.4-1.2 m br och 0.1-0.2 m dj. Flera av högarna är skadade i kant och yta. Fem genom grävda gropar (den största högen har tre grävda gropar), ett par har i mitten grop, 2 m diam och 0.2-0.3 m dj, en genom grustäkt samt ett flertal om överkörning el. upptrampning i kanterna.

Stensättningarna, runda, 4-8 m diam och 0.2-0.5 m h (i regel 5-7 m diam och 0.3-0.4 m h). Övertorvade, ett flertal med i ytan enstaka, ett par med talrika stenar, 0.1-1 m st. En i V har tydlig kantkedja, av ett femtontal 0.4-1.1 m st och 0.2-0.35 m h klumpstenar. Fem stensättningar har ställvis synlig kantkedja, 0.15-0.3 m h, av 0.2-0.7 m l stenar. Ett par av stensättningarna har ställvis synlig kantränna, 0.4-0.6 m br och 0.1 m dj. Flertalet stensättningar skadade, fyra genom grustäkt (ett mindre grustag på Ö krönpartiet berör tre st lämningar), dels iflera fall genom grävda gropar samt genom kör- och gångstigar, framför allt i den Ö delen skadade kanter. Beväxt med gles blandskog, lövsly samt framför allt i sänkan mellan ryggar med ormbunkar. Vid det Ö krönpartiet är en grusgrop, 12 m diam och 3 m dj samt i sänkan en mindre grusgrop. I områdets SV del är en tegeltäckt jordkällare. Gravfältet skäres av ett stängsel, längs f.d. ägo- och gränslinje (NNV-SSÖ). Skyltat med RAÄ:s upplysningsskylt vid tillfartsstig, ca 75 m N om gravfältet. Gravfältets gräns något utökas i SV. Yngre järnåldersgravfält till Bullersta.

179/Helgona 97:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, 7 m diam och 0.3-0.4 m h. Kraftigt övermossad fyllning av 0.2-0.4 m st stenar. I N kanten är en 1 m diam och 0.2 m dj grop. Beväxt med en ek, i mitten, samt rönnslly, och en tall och en stor enbuske. Belägen omedelbart SSÖ om en 0.3 m h berghäll, på moränmark.

180, Boplats

Boplats, ca 160 x 85-40 m (VNV-ÖSÖ) ca 43 m ö h. Belägen i en svag sandig sluttning vänd **mot våtmark** i VSV i kalhuggen skogsmark. I NÖ och NV övergår marken i moränhöjder med hållar. I boplatsens mitt, ett stort blockigt stenparti. Skadad av markberedning. I markberedningsfårorna fynd av slagen kvarts och splitter (se bilaga 2). Därutöver noterades skärvig sten över ytan.

181, Boplatsläge

Boplatsläge, 40 x 30 m (Ö-V) ca 26 m ö h. Belägen på sandig naturlig platå vänd mot V i skogsmark. Ligger i skydd av bergshöjd i Ö. Svår att avgränsa p.g.a. tät granplantering.

182, Husgrund, historisk tid

Rest av husgrund, rektangulär ca 5 x 10 m (Ö-V), bestående av fem fristående tuktade stenar (ventilerad grund). Troligen spår efter en ca 30 x 10 m stor ekonomibyggnad som syns på den Häradsekonomiska kartan från sekel-skiftet 1900 (RAK id J112-56-5).

183, Boplatsläge

Boplatsläge, 50 x 40 m (NNÖ-SSV) ca 30 m ö h. Beläget i en flack/svag sandig sluttning vänd mot SSV i skogsmark. Ligger i skydd av höjdparter i NÖ och NV. Boplatsläget svårt att avgränsa topografiskt p.g.a. tät granplantering. Påverkat av tidigare markberedning.

184, Gravfält?

Gravar?, bestående av 6 stycken runda/ovala förhöjningar, ca 4-5 m i diam och 0,2-0,4 m h, med centralt belägna försänkningar, 0,5-1,5 m st, 0,5-1 m dj. Belägna på en udde ut mot odlingsmark, i svag sandig sluttning vänd mot SV i skogsmark. Tolkats som potatisgropar i FMIS objekt nr 175/Helgona 89:1.

185, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 15 m (NV-SÖ) ca 19 m ö h. Beläget i flack/svagt sluttning vänd mot SV & S i ängsmark. Ligger i anslutning till tomtmark och stor husbehovstäkt. Morän.

186, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 12 m (NÖ-SV) ca 30 m ö h. Beläget i sandig svag sluttning vänd mot SV i skogsmark. Ligger i skydd av höjdparti i N & NV.

187, Boplatsläge

Boplatsläge, 7 x 9 m (N-S) ca 26 m ö h. Beläget i sandig svag sluttning mot S i skogsmark, (äldre betesmark). Ytan är påverkad/skadad av gropar (täkt?/potatisgropar?), ca 1 x 1 m i diam och 0,40-0,60 m dj.

188, Textilindustri

Lintorkningsgrop, kvadratisk, ca 2 X 2 m (V-Ö) och ca 1 m dj. 3 kallmurade väggar och 1 av till största delen naturlig rak sida på jordfast block. Stenmaterialet utgörs av både rundade och kantiga stenar, 1- 0,4 m st. Belägen i sandig svag sluttning mot S i ängsmark (lövskog). Gropen fylld av sprängstensliknande stenblock ca 1 m st.

189, Boplatsläge

Boplatsläge. Ca 30 x 15 m (NV-SÖ) ca 22 m ö h. Beläget på plan naturlig platå vänd mot Ö i betesmark. Beläget strax N om objekt nr 174/Helgona 80:1, ett gravfält. Lera.

190, Textilindustri

Lintorkningsgrop, rektangulär, ca 4 x 2 m (Ö-V) och ca 1 m dj. Kallmurade väggar av skarpa/kantiga stenar, 1 - 0,3 m st. Belägen i kanten av höjdpartiet där gården Garskog ligger.

191, Stensättning?

Stensättning?, rund 5 m i diam (N-S) och 0,3 - 0,2 m h. Övertorvad med stenar synliga i ytan, 0,4-1 m st. Belägen på en förhöjning i skogsmark, vänd mot Ö. I området finns fler vaga förhöjningar som ev. också skulle kunna vara gravar.

192, Brott/täkt

Stenbrott, ca 3 x 4 m (NÖ-SV) och ca 2 m dj. I brottet ligger skarpkantiga stenblock, ca 1-1,5 m stor och runt om brottet ligger mindre skrotstenshögar. Beläget på ett bergsparti i skogsmark.

193, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 16 m (NÖ-SV) ca 37 m ö h. Beläget på sandig naturlig terrass vänd mot SÖ i skogsmark. Ytan är kraftigt skadad av en stor husbehovstäkt.

194, Fångstgrop

Fångstgrop, rund, 4 x 4 m (N - S) och ca 1,6 m dj. Rektangulärt bottenplan, 1 x 2 m. Omgiven av en svag vall, 1 - 0,7 m br och 0,1 m h. Gropen är trattformad. Belägen i sandig svagt SÖ-sluttande skogsmark.

195, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 10 m (NV-SÖ) ca 42 m ö h. Beläget i flack svag sluttning mot ÖSÖ i skogsmark. Inom ytan finns en del stenblock. Morän.

196, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 30 m (N-S) ca 35 m ö h. Beläget på naturligt plan yta vänd mot V i skogsmark. Ligger i skydd av ett höjdparti i Ö. Morän.

197, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 20 x 30 m (N-S) ca 31 m ö h. Beläget i svag sluttning vänd mot Ö i skogsmark. Ligger i skydd av en svag förhöjning i V. Ytan är påverkad av täktgropar. Silt.

198, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 20 m (Ö-V) ca 28 m ö h. Beläget på en naturligt plan yta vänd mot S i skogsmark. Ligger i skydd av en svag förhöjning i N. Morän.

199, Husgrund, historisk tid

Husgrund efter vinkelbyggd ekonomibyggnad, ca 23 x 13 m (N-S) och 8 x 8 m (Ö-V) bestående av en syllstensgrund av ca 1 x 1 m st stenar. På norra sidan en uppbyggd ramp, 5 m l och 2 m br och 0,3-1,5 m h. Finns utmarkerad på den Häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-5). Bör tillföras objekt nr 156/Helgona 263. Ny korrigerad utbredning för objektet kommer att rapporteras in till FMIS i samband med slutredovisningen.

200, Brunn/kalkälla

Brunn/kalkälla, trekantig, ca 10 x 8 x 6 m (N-S) och 0,5-0,8 m dj. Den S kanten är stenskodd. Belägen i fuktig skogsmark intill äldre åker.

201, Husgrund, historisk tid

Husgrund, rektangulär, 4,5 x 3,5 m (Ö-V). Bestående av syllstensgrund av 0,5 x 0,5 m st stenar. Innanför syllstensgrunden är lämningen stenfylld utan något tydlig struktur. Direkt V om husgrunden, ligger en grop, 3 m i diam och 0,5 m dj med ett dike som löper ut ur gropen åt N. Ligger invid Bullersta gårdstomt (bebyggd).

202, Hägnad övrig

Hägnad övrig ca 15 m l (NV-SÖ). Bestående av naturligt rundade stenar 0,5 - 1 m st i en enkel rad med en gles röseliknande samling på mitten. Belägen på lerig plan skogsmark på åkerholme.

203, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 20 m (SÖ-NV) ca 34 m ö h. Beläget i sandig sluttning mot S i stenfri skogsmark. Omgiven i Ö och V av lägre moränhöjder som i N övergår till berg i dagen.

204, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmilla, rund, 13 m i diam och 0,5-0,8 m h. Omgiven av ett täktgropar, 4 x 2 m - 1 x 1,5 m och 1,0 m dj. Belägen i skogsmark.

205, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 40 m (SV-NÖ) ca 35 m ö h. Belägen i svagsandig sluttning mot S i skogsmark. Direkt Ö om ytan syns stora täktgropar.

206, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 15 x 40 m (S-N) ca 33 m ö h. Beläget på sandig naturlig platå med sluttning åt SV. I NÖ stening morän

207, Gravfält?

Gravfält?, bestående av 4 runda förhöjningar, 6 - 8 m i diam och 0,3 - 0,7 m h. Övertorvade. Samtliga skadade. Belägna på impedimentsmark i anslutning till åkermark. Ligger strax intill 2 sedan tidigare registrerade fornlämningsliknande lämningar, objekt nr 131/ Helgona 100:1 & objekt nr 132/Helgona 100:2.

208, Färdväg

Vägbank, 55 m l (NV-SÖ) och ca 4 m br. Övertorvad. Den östra kanten är uppbyggd. Belägen i betesmark, på östra kanten av ett höjdparti som gränsar till åkermark.

209, Hög

Hög, ca 9 m diam (N-S) och 1 - 0,5 m h. Centralt i högen finns en grop, 3 x 1,5 m st och 0,5-0,2 m dj. I ytan syns stenar. I N ett markfast stenblock. Belägen på udde i skogsmark vänd mot dalgång/åkermark i N.

210, Boplatsläge

Boplatsläge, 470 x 50-170 m (NV-SÖ) ca 25 m ö h. Beläget på naturlig plan platå med svag sluttning mot SV i åker- och betesmark. Morän/sand/lera.

211, Boplatsläge

Boplatsläge, 500 x 15-170 m (NV-SÖ) ca 13 m ö h. Beläget på naturlig plan platå med svag sluttning mot SV i åkermark. Lera.

212, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 300 x 50-170 m (N-S) ca 25 m ö h. Beläget på en naturlig platå i åkermark som sluttar svagt åt S & SSÖ. Ligger strax intill objekt nr 170/ Helgona 74:1. Lera.

213, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 70 x 80 m (NV-SÖ) ca 23 m ö h. Beläget i flack sluttning vänd mot S i hagmark. Ligger mittemellan gravfälten objekt nr 136/Helgona 11:1 & objekt nr 173/ Helgona 8:1. Silt.

214, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 250 x 200 m ((N-S & Ö-V) ca 26 m ö h. Utgörs av terrasseringar och flacka sluttningar i stenbunden hagmark med inslag av berg i dagen. Morän/lera.

215, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 250 x 120 m (N-S) ca 23 m ö h. Utgörs av ett område med terrasseringar och flacka sluttningar vända mot Ö i betesmark. Morän.

216, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 130 x 95 m (NV-SÖ) ca 28 m ö h. Beläget på en naturligt flack avsats/platå vänd mot Ö i skogsmark (tidigare betesmark). Morän.

217, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 210 x 35-120 m (ÖNÖ-VSV) ca 26 m ö h. Utgörs av en naturlig terrassering i V och en flack sluttning i Ö. Den västra delen ligger i skogsmark, medan den östra delen utgörs av hagmark. Morän/lera.

218, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 195 x 120 m (NV-SÖ) ca 32 m ö h. Utgörs av naturliga terrasseringar och flacka sluttningar mot Ö i stenbunden hagmark. Beläget strax Ö om objekt nr 164/Helgona 45:1, ett gravfält. Mellan objektet och gravfältet ligger en mindre våtmark. Morän.

219, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 270 x 230 m (Ö-V) ca 19 m ö h. Beläget på ett höjdparti med svag sluttning åt V (mot Nyköpingsån) i åkermark. Lera.

220, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 180 x 120 m (Ö-V) ca 19 m ö h. Beläget på en naturlig platå/avsats som sluttar svagt åt V (mot Nyköpingsån) i åkermark. Lera.

221, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 300 x 45-100 m (VNV-ÖSÖ) ca 16 m ö h. Beläget på naturlig platå som sluttar svagt åt SV i åkermark. Lera.

222, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 250 x 20-80 m (NNV-SSÖ) ca 14 m ö h. Beläget i flack sluttning mot Ö i åkermark. Lera.

223, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 470 - 200 x 50 - 200 m (NV-SÖ) ca 23 m ö h. Beläget på en naturligt flack/plan yta som sluttar svagt åt SÖ i åkermark. Lera.

224, Boplatsläge

Boplatsläge, 250 x 95 m (N-S) ca 22 m ö h. Beläget på en naturligt flack/plan yta vänd mot V och dalgång. Ligger i hagmark, skogsmark och åkermark. Morän/lera.

225, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 215 x 60 m (N-S) ca 22 m ö h. Beläget på en naturligt plan/flack yta som sluttar åt V. Ligger i skogsmark och åkermark. Morän.

226, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 30 m (NV-SÖ) ca 34 m ö h. Beläget på en naturligt plan sandig yta vänd mot Ö i skogsmark. Omgivet av bergspartier. Öster om objektet finns **en våtmark**.

227, Färdväg

Vägbank, ca 50 m l (NV-SÖ), 5 m br och 0,20 m h. Övertorvad med i kanterna synliga stenar. Över ett mindre dike är vägbanken uppbyggd av spräckta och kantiga stenar, 0,30 – 0,50 m st. I stenkonstruktionen ingår ett cementrör. Utgör resterna efter en tidigare vägdragning förbi Rösestugan och kan ses på den Häradsekonomiska kartan år 1897-1901 (RAK id J112-56-5) och den äldre ekonomiska kartan från 1958 (RAK id J133-9H3e60).

228, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 50 x 30 m (NÖ-SV) ca 28 m ö h. Beläget i en flack sandig slänt vänd mot SV i tomtmark (Rösestugan). Ligger i skydd av bergspartier i N & Ö. Svåravgränsad åt V och S.

229, Hällristning

Hällristning, 2,2 x 1,0 m (NNO-SSV) bestående av 41 skålgropar, 3-7 cm i diam och 0,5-1,5 cm dj. Belägna på nordöstsluttande kalkstenshäll, 2 m nordost om stenbrottskant, i betesmark.

230, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 135 x 85 m (N-S) ca 25 m ö h. Beläget i sluttning mot S i åkermark. Ligger mellan objekt nr 170/ Helgona 74 :1 (ett grav- och boplatsområde) och objekt nr 140/ Helgona 118:1 (fossil åker). Lera/morän/sand.

231, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Garskog*. Gården omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1568 som ”Gårdskog” och omfattar 1 mantalkronoutjord (Janzon 2006 s. 168). Gården kan även ses på en storskifteskarta från år 1773 (LMS akt C29-13-3). Uträckning enligt den Häradsekonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112-56-5).

232, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Garphagen*. Byn/gården omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1551 som ”Garphage” (Janzon 2006, s. 168). Uträckning enligt Häradsekonomiska kartan 1897-1901 (RAK id J112-56-5).

233, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Berga*. Byn/gården omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1421 som ”i Baerghom” (Janzon 2006, s. 165). Uträckning enligt en Gränsbestämning från år 1808 (LMM akt 04-heo-61) och den Häradsekonomiska kartan från år 1897-1901 (RAK id J112-56-5).

234, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Söra*. Byn/gården omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1396 som ”i Söra” (Janzon 2006, s. 171). Uträckning enligt Mätning från år 1810 (LMM akt 04-heo-62).

235, Bytomt/gårdstomt

Bebyggd gårdstomt med namnet *Bönsta*. Byn/gården omnämns i det skriftliga källmaterialet år 1339 som ”villa Benista” och år 1402 som ”i Baensta” (Janzon 2006, s. 167). Finns utmarkerad på en Geometrisk avmätning från år 1686 (LMS akt C11:157-8). Uträckning enligt en Storskifteskarta från år 1764 (LMS akt C29-6:2).

236/Nyköping 247:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Gårdstomt, inom ett område av 60x30 m (NNÖ-SSV), bestående av ett ihoprasande uthus (kryss på fotokartan) samt 1 husgrund efter bostadshuset, 8x4 m (ÖNÖ-VSV) med spisröse i N. Syrénbusskar finns. *Tillägg:* Lämningarna utgör resterna efter torpet Bergholm. I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet utmarkerat först på den häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4). På den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3c60-1958) finns inte längre någon bebyggelse på platsen.

237/Nyköping 251:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, inom ett 70x30 m st område (Ö-V), bestående av 1 husgrund efter bostadshus, 9x7 m (NNV-SSÖ) med spisröse i N och 1 källargrop i V med kallmurade sidor. Mellan dessa båda

lämningar är en stensättningsliknande lämning, närmast rund 9 m diam och 0,4 m h. Kan möjligen vara fornlämning pga närhet till RAÄ 40. I områdets Ö kant är en plommonträdgård, vilken delvis berör gravfält RAÄ 40. Torp, bränt år 1932. *Tillägg:* Lämningarna utgör resterna efter torpet Nystugan. I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet utmarkerat först på den häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4). På den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3c60-1958) finns inte längre någon bebyggelse på platsen.

238/Nyköping 252:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 90x20-35 m (NV-SÖ), bestående av 7 fornlämningar. Dessa utgöres av 5 runda stensättningar, 1 kvadratisk stensättning och 1 triangulär stensättning (?). De runda stensättningarna är 7-10 m i diam och 0,1-0,3 m h. Övertorvade, tre med i ytan enstaka stenar, 0,3-0,6 m st och 0,1-0,3 m h, varav den största är rundad. En har delvis tydlig kantränna, 0,3-0,5 m br och 0,1 m dj, två har antydning till kantränna. En har i mitten grop, 1 m diam och 0,2 m dj, ett par är något ojämna i ytan. Två är otydliga. Den kvadratiske stensättningen (i SÖ änden av gravfältet) är 7x7 m (60-260 gon) och 0,2-0,4 m h. Övertorvad med i ytan och under torven talrika stenar, 0,3-0,6 m st. Kantkedja, 0,2-0,3 m h av 0,3-0,6 m l stenar, delvis glest lagd. I N, V och S hörnet resta hörnstenar, varav den V är i kullfallen. De är 0,4-0,7 m h, 0,5-0,6 m br och 0,3-0,4 m tj. 0,5 m utanför kantkedjan vid NÖ sidans mitt är en rest sten, 0,7 m h, 0,5 m br (NV-SÖ) och 0,3 m tj, vilken möjligen utgör en egen anläggning. Den triangulära stensättningen (?) (i V änden av gravfältet) är 4-5 m i sida (NNÖ, SÖ och 60-260 gon) och 0,2-0,3 m h. Kraftigt övermossad, gles och ojämn fyllning av 0,4-0,5 m st stenar. Delvis ojämn kantkedja, 0,1-0,3 m h av 0,3-0,6 m l stenar. Gravfältet är beväxt med granskog och enstaka tallar och lövbuskar. Gravförteckning s. 21. Äldre järnålders gravfält.

239/Nyköping 264:1, Färdväg

Beskrivning i FMIS: Gammal väg, ca 900 m l (NNÖ-SSV-SSÖ-SV-V), 1,5-2 m br, stenröjd övertorvad och delvis av hålvägskaraktär, 0,2-0,3 m dj. Vägen skär över gravfälten RAÄ 55 och 51. Enligt ortsbefolkning mycket gammal väg. *Tillägg:* Finns utmarkerad på den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3d60),

240/Nyköping 265:1, Husgrund, historisk tid

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar inom ett 75x40 m st (VNV-ÖSÖ) område, bestående av 1 källare med en sentida ristning och 2 husgrunder. Källaren är välbevarad. I den flata, lodräta sidan av en av murstenarna på höger (Ö) sidan om ingången är ristningen: 1897 24/5 med 5-6 cm h siffror. Grunden efter bostadshuset är 5x5 m (NNÖ-SSV) utan spisröse, den i S markerade grunden. Den i N är 12x3 m (ÖNÖ-VSV) och efter ett uthus. Källaren med ristningen är belägen mellan husgrunderna. Syrébuskar finns. Tidigare banvaktarstuga, fanns kvar då ekonomiska kartan gjordes. *Tillägg:* Kunde ej återfinnas i samband med utredningen.

241/Nyköping 39:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: 1) Gravfält, 150x50-85 m (NV-SÖ), bestående av ca 35 fornlämningar. Dessa utgöres av 8 högar, 2 rösen och ca 25 runda stensättningar. Högarna är 5-8 m diam och 0,5-1 m h. Några har i ytan enstaka till måttligt med stenar, 0,3-0,5 m st, en har i kanten ett block, 1 m st och 0,5 m h. En har mittsten, 0,6x0,3 m och 0,2 m h. Flera har helt eller delvis synlig kantkedja, 0,2-0,4 m h av 0,4-0,6 m l stenar. En har tydlig kantränna, 0,5 m br och 0,1-0,2 m dj, ett par har antydning till kantränna. Några är ätt ytskadade. Rösen är 9 respektive 14 m diam och 0,6 respektive 1,2 m h. Stenarna är i regel 0,4-0,8 m st, på det större röset kraftigt övermossade i SÖ kanten. Det större röset har i mittpartiet sex block, 1-1,8 m st och 0,4-0,8 m h. Båda har delvis kantkedja, 0,2-0,4 m h av 0,4-0,7 m l stenar och block. Det större röset har i NÖ kanten en möjligen anagd utnyggning, triangulär med 3 m l sidor och 0,3 m h, vilken avslutas med ett block, 1 m st och 0,4 m h. Båda rösen är omplockade och gropiga i mitten, 4-8 m diam och 0,3-0,5 m dj, från det mindre har stenar kastats ut mot SV. Det större röset har påförts skrot samt placksten i SÖ kanten från intilliggande gård. Rösen är flacka och stensättningsliknande.

De runda stensättningarna är 4-9 m diam och 0,2-0,5 m h. Tre har fyllning av 0,3-0,7 m st stenar, varav en i NV är 6 m diam och 0,2-0,5 m h, med mittstensättning, 3 m diam och 0,3 m h. Både mittstensättningen och hela stensättningen har delvis kantkedja, 0,2-0,5 m h av 0,3-0,6 m l stenar. En annan med fyllning har mittblock, 1,4 m st och 0,3 m h samt delvis kantkedja, 0,3 m h av 0,5-0,6 m l stenar av den tredje finns endast en del av kantkedjan kvar pga grustäkt. Övriga stensättningar är övertorvade, de flesta med i ytan enstaka stenar, 0,1-0,5 m st. En intill det största röset har under torven talrika knnbara stenar. En har mittsten, 0,6 m st och 0,3 m h. Ett par har delvis synlig kantkedja, 0,1-0,2 m h av 0,2-0,3 m l stenar. Några är lätt ytskadade, en är till hälften bortgrävd. Några är itydliga och flacka. I gravfältets centrala del är en kalbergsklack utan fornlämningar. Gravfältet är i NV kanten skadat av grustält. Beväxt med barrskog. 27 m N om och på kalbergskrön ovan är: **2) Stensättning** rund, 8 m diam och 0,4 m h. Övertorvad med i ytan enstaka stenar, 0,3-0,7 m st. Mittsten, 0,9x0,7 m st och 0,3 m h, med intilliggande grop i mitten, 1 m diam och 0,2 m dj. 4 m NNV om stensättningen är möjligen rest av en stensättning, bestående av tolv 0,5-1 m st, spridda block, dock inom ett område av ca 5-6 m. Gravfältet 39A samt 39B är sannolikt från järnålder.

242/Nyköping 40:1, Gravfält

Beskrivning i FMIS: Gravfält, 100x30-90 m (NÖ-SV), bestående av minst 50 fornlämningar. Dessa utgöres av minst 35 högar och ca 15 runda stensättningar. Högarna är 4-8 m diam och 0,4-0,8 m h. Flera har i ytan enstaka till måttligt med stenar, 0,2-0,6 m st. Ett par har delvis synlig kantkedja, 0,1-0,3 m h av 0,3-0,6 m l stenar. Några har kanträna eller antydan till kanträna, 0,5 m br och 0,1-0,2 m dj. Några är yt- eller kantskadade, ett par har i mitten grop 1-2 m diam och 0,1-0,3 m dj. De runda stensättningarna är 3-7 m diam och 0,2-0,4 m h. Övertorvade, flera med i ytan enstaka stenar, 0,1-0,5 m st. Några har delvis synlig kantkedja, 0,2-0,3 m h av 0,2-0,5 m l stenar. Ett par är ytskadade. Gravfältet var 1984 beväxt med tät ung tall- och granskog, planterad 1965, och därför mycket svårbesiktat. Antalet fornlämningar torde dock vara minst 50, då de ligger mycket tätt och antalet högar överstiger vida antalet stensättningar. Gravfältet är synbarligen väl bevarat, men ett par mindre, äldre odlingar i S och SÖ kanten kan ha förstört några fornlämningar, liksom ett torp i V kanten, där en hög ligger endast 4 m från torpgrunden (se RAÄ 251). Gravfältet är som redan nämnts beväxt med planterad ung tall- och granskog.

243/Nyköping , 56:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: 1) Stensättning, höglignande, 5,5 m diam och 0,4 m h. Övertorvad. Kantkedja, 0,2 m h av 0,3-0,5 m l stenar. Delvis spår av kanträna, 0,4 m br och 0,1 m dj. Beväxt med tre tallar, en björk och ett par lövbuskar. 19 m 115 gon om och ovanför nr 1 är: 2) Hög, 9 m diam och 1,3 m h. Kantkedja, 0,2-0,4 m h av 0,4-0,7 m l stenar. Till större delen kanträna, 0,5-1 m br och 0,2-0,3 m dj. I mitten och i V delen två gropar, 1-1,5 m diam och 0,1-0,3 m dj. Beväxt med sex tallar, fyra granar, en björk och några buskar av rönn, björk, oxel, ek och en. 13 m N om Nr 2 är: 3) Stensättning (?), rund, 5 m diam och 0,25 m h. Övertorvad. Beväxt med sju tallar och några buskar av rönn, oxel och tall.

244/Nyköping 56:3, Stensättning

Se beskrivning ovan.

245, Färdväg

Vägbank, ca 85 m l (N-S), 4 m br och 0,10 m h. Övertorvad. Går över ett kalhygge. Brukas som skogsväg.

246, Militär anläggning övrig

Ett ca 5 x 2 m (NNÖ-SSV) rektangulärt betongfundament, omgivet av mindre betongplintar. Utgör troligen resterna efter en mast omgiven av stag och har att göra med F11/Skavsta flygplats.

247, Färdväg

Vägbank, 110 m l (NÖ-SV) och ca 2 m br. Övertorvad och ca 0,40 m h. Löper i kanten av en åker ut mot dagens grusväg i NÖ.

248, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 155 x 125 m (N-S) ca 34 m ö h. Beläget i svag flack sluttning vänd mot Ö i åkermark. Lera.

249, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 335 x 130 m (N-S) ca 20 m ö h. Beläget på flack förhöjning i åkermark V om Nyköpingsån. Lera.

250, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 285 x 245 m (N-S) ca 20 m ö h. Beläget på en naturlig flack förhöjning/terrassering i åkermark V om Nyköpingsån. Lera.

251, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 100 x 50 m (NNV-SSÖ) ca 31 m ö h. Beläget på naturlig avsats vänd mot Ö (Nyköpingsån) i skogsmark (gles björkskog). Morän.

252, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 235 x 110 m (Ö-V) ca 36 m ö h. Beläget i flack sandig sluttning vänd mot V i åkermark.

253, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 125 x 115 m (NV-SÖ) ca 37 m ö h. Beläget på ett tidigare skogsklätt höjdparti (idag tät slyskog) med sluttningar åt V och S. Berg i dagen och ställvisa stenblock. Inom objektet ligger objekt nr 236/ Nyköping 247:1 (Bergholm). Sandig morän.

254, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 125 x 90 m (Ö-V) ca 39 m ö h. Beläget i sandig flack sluttning vänd mot S i skogsmark (tidigare åkermark).

255, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 118 x 50 m (ÖNÖ-VSV) ca 40 m ö h. Beläget i sandig flack sluttning mot S i dels öppen gräsbevuxen mark, dels i slyskog.

256, Militär anläggning övrig

Kamouflagehangar, ca 25 x 20 m st, bestående av jordvallar, 4 m br och 1,8 m h. Öppning mot NV. Belägen i skogsmark.

257, Militär anläggning övrig

Kamouflagehangar, ca 27 x 18 m st, bestående av jordvallar, 4 m br och 1,8 m h. Öppning mot N. Belägen i skogsmark.

258, Militär anläggning övrig

Kamouflagehangar, ca 27 x 18 m st, bestående av jordvallar, 4 m br och 1,8 m h. Öppning mot N. Belägen i skogsmark.

259, Stridsvärn

Skyttevärn, bestående av nedgrävd cementring 3 m i diam. Runt detta är stenvall av 0,2-0,4 m st stenar. Beläget i slyskog.

260, Stridsvärn

Skyttevärn, bestående av nedgrävd cementring 3 m i diam. Runt detta är stenvall av 0,2-0,4 m st stenar. Beläget i slyskog.

261, Färdväg

Vägbank, ca 30 m (VNV-ÖSÖ), 4-5 m br och 0,30 m hög. Övertorvad. Stenskoning längs med den södra kanten bestående av övermossade rundade stenblock, 0,30-0,40 m st. Belägen i gränsen mellan åkermark och impedimentsmark.

262, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 160 x 15 m (VNV-ÖSÖ) ca 21 m ö h. Beläget på flackt höjdparti med sluttning mot VNV i åkermark. Morän/silt.

263, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 75 x 9 m (VNV-ÖSÖ) ca 19 m ö h. Beläget i svag sluttning åt ÖSÖ i åkermark. Morän/silt.

264, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 470 x 10 m (VNV-ÖSÖ) ca 12 m ö h. Beläget på naturlig platå med sluttning mot ÖSÖ i åkermark. Silt.

265, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 155 x 125 m (N-S) ca 25 m ö h. Beläget på naturlig platå/avsats som sluttar svagt åt Ö (mot Nyköpingsån) i åkermark. Silt.

266/Stigtomta 10:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, 15 m diam och 0,2-0,5 m h. Fyllning, kraftigt övermossad, av 0,2-0,4 m st stenar. Mittstensättning, 6 m diam och 0,3 m h. Kantkedja, 0,15-0,25 m h, av 0,3-0,4 m l stenar. Lätt omplockad, men i huvudsak mycket välbevarad och intakt. Dock lätt kantskadad genom grävning i N. Beväxt med ett 15-tal grannar och en liten björk. Stigtomta 10:1 och Stigtomta 10:2 sannolikt äldre järnålder. Strax VNV om är 2 kolbottnar.

267/Stigtomta 10:2, Stensättning

Se beskrivning ovan.

268/Stigtomta 201:1, Fyndplats

Beskrivning i FMIS: Lösfynd. På gården Aspedals ägor har tidigare påträffats 1 skafthålsyxa av bergart, plankonvex, eggdel med påbörjad omborrning.

269/Stigtomta 206:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, sentida, f.d. torp. Inom ett område, 65x25 m (NV-SÖ), i form av grund efter boningshus (markerat på kartan), 11x5 m (NV-SÖ) med spisröse i centrala delarna, 3.5 m diam och 0.5 m h samt trappsten i SV delen av SÖ kortsidan, två uthusgrunder SV om boningshuset samt raserad källare och ladugårds-uthusgrund i SÖ delen av området. Inom området växer förvildade fruktträd och trädgårdsbuskar. *Tillägg:* I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet Linde utmarkerat först på den häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4). På den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3b60) finns namnet, men inte längre någon bebyggelse på platsen.

270/Stigtomta 210:1, Färdväg

Beskrivning i FMIS: Hålväg, sentida, ca 52 m l (NV-SÖ), 2-4 m br och 0.25-0.4 m dj. Tydligast i SÖ delen, i NV delen uppkörd. Ansluter i NV till fritidsvägen till Bagghult och ändas i Sö intill markerande landsvägen, men har tidigare här anslutit till ägoväg mellan Bagghult och Listorp. Sentida körväg, hålvägsartad, använd ännu 1958 enl. ek. kartan.

271/Stigtomta 211:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, rund, ca 9 m diam och intill 0,4 m h. Delvis kraftigt övertorvad och övermosad fyllning av 0,2-0,6 m st stenar. I S delen är ett 2,5x1,5 m st (N-S) och 0,6 m h block. Något gropig, ojämn yta. Något oklar begränsning, främst i S där fyllningen troligen är bortplockad.

272/Stigtomta 212:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämningar, sentida, f.d. torp. Inom ett område av 45x20 m (SSV-NNÖ), i form av grund efter boningshus (markerad), 8x4.5m (VNV-ÖSÖ), med spisröse i mitten av NNÖ långsidan, 3 m diam och 0.6 m h samt i S delen sannolikt en nedgrävd jordkällare. Inom området växer div. förvildade syrénbuskar. *Tillägg:* I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet Erikslund utmarkerat först på den häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4). På den äldre ekonomiska kartan (RAK id J133-9H3b60) finns namnet, men inte längre någon bebyggelse på platsen.

273/Stigtomta 213:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelse, uppgift om, f.d. torp. I omedelbar närhet till den markerade platsen har sannolikt boningshuset tillhörigt Lindesdal tidigare stått, nyligen borttaget. I åkern och upplagt i anslutning till ägo gräns är rikligt med tegel och sten. Vid vägen 35 m SV om markeringen växer förvildade syréner. *Tillägg:* I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet Lindesdal utmarkerat först på den häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4). På den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3b60) finns namnet, men inte längre någon bebyggelse på platsen.

274/Stigtomta 214:1, Lägenhetsbebyggelse

Beskrivning i FMIS: Bebyggelselämning, sentida, f.d. torp, i form av grund efter boningshus, 9-11x5 m (NÖ-SV) med spisröse i Ö hörnet, 3 m diam och 0.6 m h (tegel). Längst i SV på impedimentet kan vara en uthus-ladugårdsgrund, nu kraftigt igenväxt. Ö om grundlämningen är i impedimentskanten upplagt en sten och jordhög (närm. oval). NÖ om lämningen är med odlingssten nu igenvfyllda ev. nedgrävda jordkällare. I anslutning till grundlämningen växer förvildade syréner. *Tillägg:* I det äldre historiska kartmaterialet finns torpet Höglunda utmarkerat först på den häradekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112-56-4), fast då utan namn. På den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3b60) finns namnet, men inte längre någon bebyggelse på platsen.

275/Stigtomta 215:1, Vägmärke

Beskrivning i FMIS: Väghållningssten, 1 m l, 0.42 m br och 0.2 m tj. På bredsida är inhugget texten: HELJE- \ TORPEJ ursprunglig plats. Se skiss i inventeringshandlingarna

276/Stigtomta 223:1, Fyndplats

Beskrivning i FMIS: Lösfynd. Vid Vesterlunds gård har enl. excerpt påträffats 1 sten yxa, 7.6 cm l, 3.8 cm br och 1.9 cm tj, av svart bergart samt fyrsidigt bryne (ev. fyrsidig yxa med egg), 10.6 cm l, 4.6 cm br och 1.8 cm tj.

277/Stigtomta 242:1, Stensättning

Beskrivning i FMIS: Stensättning, närmast rund, 10-12 m diam och 0.35 m h. Närmast kraftigt övertorvad och övermossad fyllning (delvis nyligen avmossad) av 0.2-0.5 m st stenar. Nära mitten en 1.25x0.9 m st (SV-NÖ) och 0.8 m h sten - mittsten. Mycket ojämn yta och kant -gropig. Omplöckad delvis, urplöckad främst i SV. Odistinkt kantbegränsning. Begränsad delvis endast genom under torvliggande kännbara stenar. Beväxt med ett par tallar.

Strax V härom är tre kolbottnar. Lämningen skall enl. hembygdsföreningen i Stigtomta vara den tingsplats som Ivar Schnell talar om i sin beskrivning av Jönåkers härad. Enl. denna skall platsen vara utmärkt med råsten och ligga rakt S om kyrkan vid gränsen mot Lunda. Med stor sannolikhet är detta ej den av Ivar Schnell redovisade tingsplatsen. Denna bör ligga i anslutning till äldre vägsträckning och närmare Lundagränsen. En sådan vägsträckning går ca 480 m S om nr 242, men här upptäcktes inga spår av tingsplatsen. Kan vara borttagen i samband med grustäkt. Uppgiftslämnare Erik Andersson, Sandstugan, Nykyrka sn.

278/Stigtomta 246, Färdväg

Beskrivning i FMIS: Järnvägsbank, stickspår, ca 130 m l (NÖ-SV), 3 m br och 0,4 m dj. Vallar på båda långsidorna, 1-2 m br och 0,5-0,8 m h. SV om används järnvägsbanken som väg. NÖ om är järnvägsspår.

279/Stigtomta 303, Område med militära anläggningar

Beskrivning i FMIS: Område med militära anläggningar, 45x5-40 m (N-S), bestående av 1 vall till kamouflagehangar och 3 skyttevärn. Vallen till kamouflagehangaren har en sammanlagd längd av ca 50 m (N-S), uppbyggd av sand, 4-6 m br och 1,5-2 m h. Öppning åt Ö. Den flankeras av 3 skyttevärn i NV, NÖ och S. De är runda, 5 m diam och 0,2-0,5 m h. Den i NV har en grop i mitten, 2x2 m och 0,4 m dj. Den NÖ har i mitten en grop, 2 m diam och 0,5 m dj. Den i S är flack. Runt om en vall, 1-2 m br och 0,3-0,5 m h. Området har tillhört F11 och byggdes ca 1940 för fjärrspaningsplan.

280/Stigtomta 304, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och intll 0,2 m h. Ställvis runt kanten en ränna, 0,5 m br och intll 0,2 m dj.

281/Stigtomta 305, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 30x15-20 m (Ö-V), bestående av 3 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Runt kanten en ränna, 0,5 m br och intll 0,2 m dj. 1 m V om är: Kolbotten efter resmila, rund, 14 m diam och 0,2 m h. Ränna runt kanten, 1 m br och intll 0,3 m dj. Intll ÖSÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,2 m h. Rännarunt kanten, 1 m br och intll 0,3 m dj.

282/Stigtomta 306, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 20x10 m (NNV-SSÖ), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och intll 0,4 m h. Ställvis ränna runt kanten, 1 m br och intll 0,4 m dj. Intll SSÖ är: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,3 m h. Ställvis rännarunt kanten, 1 m br och intll 0,3 m dj.

283/Stigtomta 307, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,1-0,2 m h. Ställvis runt kanten en ränna, 0,5 m br och intll 0,3 m dj.

284/Stigtomta 308, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 1 m br och intll 0,6 m dj.

285/Stigtomta 309, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och intll 0,1-0,3 m h. Runt kanten stybbgropar, 1 m br och intll 0,6 m dj. Gropig yta.

286/Stigtomta 310, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,3 m h. Runt kanten en ränna, 1 m br och intll 0,3 m dj.

287/Stigtomta 311, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,2-0,4 m h. Tendens till ränna runt kanten, 0,5 m br och intll 0,3 m dj.

288/Stigtomta 312, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,5 m h. Runt kanten en ränna, 1 m br och intll 0,3 m dj.

289/Stigtomta 313, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 20x10 m (NÖ-SV), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,2 m h. Runt kanten ränna/gropar, 1 m br och intill 0,5 m dj. 3 m NÖ om är: Kolbotten efter resmila rund, 7 m diam och 0,3 m h. Runt kanten ränna/gropar, 1 m br och intill 0,5 m dj.

290/Stigtomta 314, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och intill 0,6 m h. Ställvis runt kanten en ränna, 1 m br och intill 0,2 m dj. Otydlig form.

291/Stigtomta 315, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 30x10 m (NV-SÖ), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 1 m br och intill 0,5 m dj. 10 m NV om är: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och intill 0,3 m h. Ställvis runt kanten gropar, 1 m br och intill 0,4 m dj.

292/Stigtomta 316, Område med militära anläggningar

Beskrivning i FMIS: Område med militära anläggningar, 45x5-45 m (N-S), bestående av 1 vall till kamouflagehangar och 3 skyttevärn. Vallen till kamouflagehangaren har en sammanlagd längd av ca 50 m (N-S), uppbyggd av sand, 6 m br och 1,5-2 m h. Öppning åt N. Den flankeras av 3 skyttevärn i NV, NÖ och S. De är runda, 4-5 m diam och 0,3-0,5 m h. I mitten en grop med ett cementrör, 1,2 m diam och 1 m dj. Runt om en vall, 1 m br och 1 m h. Området har tillhört F11 och byggdes ca 1940 för fjärrspaningsplan.

293/Stigtomta 318, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,2 m h. 5 stybbgropar runt kanten, 1-1,5 m br och 0,3-0,7 m dj. 2 m NNÖ om är en grop, 2 m diam och 0,7 m dj. Vall runt kanten, 1-1,5 m br och intill 0,2 m h.

294/Stigtomta 319, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 20x10-15 m (NÖ-SV), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor och 1 kolarkoja?. Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,2-0,6 m h. Ställvis runt kanten en ränna, 1 m br och intill 0,3 m dj. Intill NÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,1-0,3 m h. Ränna runt kanten, 1 m br och intill 0,3 m dj. 2 m ÖSÖ om den första kolbottnen är: Kolarkoja?, 4x4 m (NÖ-SV) med vall i kanten, 1,5 m bro och intill 0,6 m h. Det inre utrymmet är 1,5x1,5 m st och 1 m dj. Öppning i SV.

295/Stigtomta 320, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,2 m h. Gropig yta. Gropar runt kanten, 1 m br och intill 0,4 m dj.

296/Stigtomta 321, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 25x15 m (NÖ-SV), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Den i NÖ är, rund, 14 m diam och intill 0,1 m h. Ojämn yta. I SÖ kanten en vall, 7 m l, 1-1,5 m br och intill 0,5 m h. Ställvis runt kanten ränna/gropar, 1 m br och intill 0,6 m dj. 1 m SSV om är: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,1 m h. Runt kanten ränn/gropar, 0,5-1 m br och intill 0,5 m

297/Stigtomta 322, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Ränna/gropar runt kanten, 1 m br och intill 0,6 m dj.

298/Stigtomta 323, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,2-0,6 m h. Tendens till ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,2 m dj.

299/Stigtomta 324, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,2 m h. Runt kanten ränna/gropar, 1 m br och intill 0,4 m dj.

300/Stigtomta 325, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och intill 0,2 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj.

301/Stigtomta 327, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,1-0,3 m h. Runt kanten en ränna, 1 m br och intill 0,4 m dj.

302/Stigtomta 328, Hägnad

Beskrivning i FMIS: Stenmur, ca 160 m l (NÖ-SV), 0,5-1 m br och intill 0,7 m h, kallmurad av 0,3-0,8 m st stenar. Är i ägogräns. Den NÖ delen välbevarad.

303/Stigtomta 329, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och intill 0,3 m h. Tendens till ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,2 m dj.

304/Stigtomta 330, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,2 m h. Runtkanten gropar, 1 m br och 0,2-0,5 m dj.

305/Stigtomta 331, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,1 m h. Runt kanten gropar, 1 m br och intill 0,3 m dj. Gropig yta.

306/Stigtomta 339, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,3 m h. Tendens till ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj.

307/Stigtomta 340, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 30x10-12 m (Ö-V), bestående av 1 kolbotten efter liggmila och 1 kolbotten efter resmila. Kolbotten efter liggmila, 9x6 m (N-S) och 0,2 m h. Runt kanten en ränna, 0,5 m br och intill 0,3 m dj. 13 m V om är: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,3 m dj.

308/Stigtomta 341, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,6 m h. Tendens till ränna vid den SV kanten, 0,5 m br och intill 0,2 m dj.

309/Stigtomta 343, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,1-0,2 m h. 2 stybbgropar i kanten, 1,2-2 m st och 0,5 m dj.

310/Stigtomta 351, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,1 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,2 m dj

311/Stigtomta 352, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 0,7 m br och intill 0,3 m dj.

312/Stigtomta 355, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,4 m dj. Ca 20 m SÖ om är en grop, 1,5 m diam och 0,3 m dj. Vall runt kanten, 1,5 m br och intill 0,1-0,2 m h.

313/Stigtomta 358, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,3 m h. Runt kanten 5 stybbgropar, 1,5-2 m st och 0,3-0,5 m dj.

314/Stigtomta 362, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 20x10 m (N-S), bestående av 2 kolbottnar efter resmila. Den N kolbottnen är 8 m diam och 0,6 m h. Runt kanten en ränna, 0,6-1 m br och intill 0,3 m dj. Den S kolbottnen är 8 m diam och 0,4 m h. Runt kanten en ränna, 0,5-1 m br och intill 0,3 m dj.

315/Stigtomta 371, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, oval, 10x7 m (NÖ-SV) och 0,3 m h. Runt kanten en ränna 0,5-0,7 m br och intill 0,2 m dj.

316/Stigtomta 373, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 40x15-25 m (NNÖ-SSV), bestående av 3 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Ställvis runt kanten ränna/gropar, 0,5-1 m br och intill 0,4 m dj.

Intill VNV är: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Ställvis runt kanten ränna/gropar, 0,5-1 m br och intill 0,4 m dj. 16 m SSV om nr 1 är: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj.

317/Stigtomta 374, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,4 m h. Runt kanten en ränna, 0,5-0,7 m br och intill 0,5 m dj

318/Stigtomta 376, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och intill 0,5 m h. Ojämn och gropig yta.

319/Stigtomta 385, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 38x12 m (NV-SÖ), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2-0,3 m h. Ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,4 m dj. Gropig och ojämn yta. 12 m SÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,6 m dj. Gropig och ojämn yta.

320/Stigtomta 389, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 30x10 m (NNV-SSÖ), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,8 m h. Runt kanten en ränna, 0,5 m br och intill 0,3 m dj. 8 m SSÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,2 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,3 m h. Båda kolbottnarna har gropig yta.

321/Stigtomta 392, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,4 m h. Ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj.

322/Stigtomta 393, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,1-0,2 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,2 m dj.

323/Stigtomta 395, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,2-0,3 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj.

324/Stigtomta 396, Kolningsanläggning

Saknar beskrivning i FMIS. Skog & Historia objekt 17023 2

325/Stigtomta 398, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,5-1 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,4 m dj.

326/Stigtomta 399, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,3-0,5 m h. Ränna/gropar runt kanten, 1-1,5 m br och intill 0,3 m dj. Gropig yta.

327/Stigtomta 401, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 20x10 m (NÖ-SV), bestående av 1 kolbotten efter liggmila och 1 kolbotten efter resmila. Kolbotten efter liggmila, rektangulär, 8x5 m (NV-SÖ) och 0,5 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj. 6 m NÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 7 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,3 m dj.

328/Stigtomta 402, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 12 m diam och 0,2 h. Ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,4 m dj.

329/Stigtomta 403, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 13 m diam och 0,2 m h. Ränna runt kanten, 0,5-1 m br och intill 0,4 m dj.

330/Stigtomta 413, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 25x10 m (NNV-SSÖ), bestående av 2 kolbottnar efter resmilor. Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,3 m h. Ränna runt kanten, 0,5 m br och intill 0,3 m dj. 7 m SSÖ om är: Kolbotten efter resmila, resta av, ursprungligen 9 m diam och 0,3 m h. Närmast halverad i den V delen av skogsväg.

331/Stigtomta 418, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och 0,2 m dj. I den N delen 2 stybbgropar, 1-2 m l, 1-1,2 m br och 0,3 m dj. Ojämn form.

332/Stigtomta 420, Område med skogsbrukslämningar

Beskrivning i FMIS: Område med skogsbrukslämningar, ca 50x10-30 m (NNV-SSÖ), bestående av 5 kolbottnar efter resmilor., Kolbotten efter resmila, rund, 10 m diam och intill 0,6 m h. Ställvis ränna, 0,5 m br och 0,3 m dj. Utmed den SV kanten är 4 stybbgropar, 1-2 m l, 1-1,5 m br och intill 0,7 m dj. 10 m Ö om är: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,25 m h. 8 m SSÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,35 m h. Ställvis ränna runt kanten, 0,5-0,8 m br och 0,3 m dj. 10 m SÖ om är: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,1-0,3 m h. 5 stybbgropar runt kanten, 1-2,2 m l, 0,5-1,2 m br och intill 0,8 m dj.

333/Stigtomta 424, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,4 m h. 5 stybbgropar runt kanten, 1-1,5x1,5-2 m st och intill 0,5 m dj.

334/Stigtomta 427, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rund, 9 m diam och 0,4 m h. Ränna/stybbgropar runt kanten, 1,2-2x1,2-1,3 m st och 0,3-0,5 m dj.

335/Stigtomta 521, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rest av, bestående av 3 rännen, 0,6-4,5 m l och 0,6 m br, svagt böjda. Framkom i sökschakt vid särskild utredning etapp 2. (RAÄ dnr 321-2452-2011).

336/Stigtomta 522, Kolningsanläggning

Beskrivning i FMIS: Kolbotten efter resmila, rest av, bestående av 1 ränna, 1,15x0,7 m st, svagt böjda. Framkom i sökschakt vid särskild utredning etapp 2. (RAÄ dnr 321-2452-2011)

337, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 115 x 85 m (NV-SÖ) ca 34 m ö h. Beläget på flack yta med sluttning åt SÖ. Bebyggd gårdstomt (Djälp). Morän.

338, Hägnad/vall

Hägnad/vall, ca 110 m l (NV-SÖ), 1 -,1,5 m br och 0,20 -1 m h, bestående av stenar, delvis övertorvade. I NV uppbyggd som en vall, med bred bas och smalare topp, 1 m h och ca 1, 5 m br. Stenarna är rundade och 0,5-1 m st. Här finns också inslag av markfasta stenblock 1-1,5 m st.

I Ö har hägnaden/vallen mer karaktären av en stensträng, ca 0,20 m h och 1 m br, bestående av övertorvade mindre, 0,20-0,40 m st stenar. Vallen hägnar ett bergskrön på en udde vänd mot V. På ytan innanför hägnaden/vallen finns stensamlingar, delvis övertorvade med blandat stenmaterial som är svåra att avgränsa. Belägen i ledningsgata.

339, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 30 m (NV-SÖ) ca 43 m ö h. Beläget på en flack sandig yta som sluttar åt NV i skogsmark. Omgivet av mindre förhöjningar.

340, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 40 x 10 m (V-Ö) ca 37 m ö h. Beläget på naturlig långsmal sandig avsats i skogsmark vänd mot SV. Svår att avgränsa topografiskt pga mycket tät granskog.

341, Stensättning?

Stensättning?, rund, ca 4 x 4 m (N-S) och 0,20 m h. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar, 0,20 - 0,30 m st. Belägen i kraftledningsgata. Ängsmark med enar och inslag av berg i dagen och stenblock.

342, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 45 x 20 m (NV-SÖ) ca 34 m ö h. Beläget på naturlig platå vänd mot SV i kraftledningsgata. Ängsmark med enar och inslag av berg i dagen och stenblock. Silt.

343, Stridsvärn

Skyttevärn, rundad rektangulär grop i en hög av stenblandad jord, ca 2 x 1,5 m (Ö-V) och 1 m dj. Omgiven av högar med sprängsten och betongblock.

344, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 250 x 110-50 m (N-S) ca 40 m ö h. Beläget på en naturligt platå som sluttar mot S och mot NÖ i åkermark. Morän/silt.

345, Militär anläggning övrig

Militär anläggning övrig, ca 12 x 12 m bestående av en matta av kantig sprängsten i storlek 0,3-0,5 m på ett mindre berg. Delvis övermossat. Beläget på ett impediment i åkermark intill objekt nr 346, en militär bunker.

346, Militär anläggning övrig

Bunker, ca 10 x 8 m st och ca 3 m h jordhög. Här och var syns håll varigenom betongväggar/konstruktioner kan ses. Ingången igensatt.

347, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 80 x 80 m (N-S) ca 34 m ö h. Beläget på sandig naturlig platå med sluttning mot Ö i åkermark.

348, Boplat

Boplat, ca 90 x 20 m (Ö-V) ca 37 m ö h. Belägen på en plan yta och i sluttning mot V. Sand. I åkermarken påträffades slagen kvarts och mylonit, flinta, bränd flinta, brända ben och keramik i form av yngre rödgods (se bilaga 2). Därutöver noterades enstaka skärviga stenar, porslin och kritpsfragment.

349, Kemisk industri

Tjärräna, ca 8 m l (N-S), 1 m br, 0,7 m dj med öppning mot N i den lägst liggande delen. Flankerad av jordvallar, ca 2 m br och 0,2 m h. Inslag av kol vid sondstick. Belägen i skogsmark.

350, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 120 x 60 m (ÖNÖ-VSV) ca 36 m ö h. Beläget på en sandig strandterrass med sluttning åt N i skogsmark (tät tallplantering). Påverkat av markberedning.

351, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 230 x 80-40 m (NV-SÖ) ca 34 m ö h. Beläget på en plan sandig yta vänd mot N i skogsmark (gles tallskog). Kan försätta mot objekt nr 348.

352, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 270 x 35 m (Ö-V) ca 41 m ö h. Beläget på sandig plan mark vänd mot N i skogsmark. Kan försätta mot objekt nr 348 och 350.

353, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 14 m diam och 0,3 m h. Omgiven av 9 gropar, ca 1 m st och 0,5 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,25 m tj stybblager. Påträffad genom LiDAR och bekräftad i fält.

354, Boplat

Boplat, ca 25 x 20 m (NÖ-SV) ca 41 m ö h. Belägen i en plan till mycket flack sandig sluttning mot V i skogsmark (hygge). Kraftigt påverkad av markberedning. I markberedningsfårorna påträffades fynd i form av keramik

och ett fragment av en lerplatta (TRB), brända ben, ett kvartssplitter, ett fragment av en flintskrapa (se bilaga 2). Därutöver noterades enstaka skärvida stenar. Boplatsen mycket svår att avgränsa topografiskt.

355, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 15 m diam och 0,3 m h. Omgiven av 10 gropar, ca 2 x 1 m st och 0,4 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,4 m tj stybblager.

356, Hägnad

Stenmur, ca 50 m l i vinkel (ÖNÖ-VSV & NNÖ-SSV), 2 m br och 0,4 m h bestående av ca 0,3-0,4 m st stenar. På några ställen bevarad i upptill 2 skift. Intill skogsplanterad åkermark. Utgör gräns mellan tomtmark och skog på den äldre ekonomiska kartan från 1958 invid Nybygget (RAK id J133-9H3b60).

357, Fångstgrop

Fångstgrop, rund, 5 m i diam och minst 1,5 m dj. I närheten finns mindre jordhögar och stenar, ca 0,4-0,5 m st.(delar av riven stenmur/byggnad?). Belägen i skogsmark på en vag förhöjning, i närheten av Nybygget.

358, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 80 x 35 m (NV-SÖ) ca 41 m ö h. Beläget på närmast plan mark med mycket flack sluttning åt SV i skogsmark (tallskog). Enstaka stenar och block, i övrigt sand.

359, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 185 x 140 m (NÖ-SV) ca 40 m ö h. Beläget i plan till mycket flack sandig sluttning mot NV i åkermark, på ömse sidor om gården Västerlund. Lösfynd av yxa och bryne, objekt 276/Stigtomta 223:1, kan knytas till gården.,

360, Kemisk industri

Tjärgrop utan avtappningsränna, rund, 9 m i diam. Centralt är grop med sluttande sidor, 5 m i diam, 0,5 m djup. Centralt i gropen ett något försänkt bottenplan, ca 1 m i diam. Vid sondstick i gropens sidor framkom kolbemannängd sand (0,5-0,3 m). Kolmaterialet delvis halvförkolnat brunfärgat. Vid sondstick i det försänkta bottenplanet framkom kolbemannängd sand ned intill 0,5 m dj. Anläggningen omgiven av vall, ca 0,5-3 m br och ca 0,5 m h. Vid sondstick i vallen framkom kol såväl på insidan som på utsidan. I N är en djup ränna i vallen, detta utgör sannolikt inte plats för avtappningsränna utan snarare en skada. Belägen i skogsmark på udden av en lägre moränförhöjning.

361, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 75 x 50 m (NV-SÖ) ca 42 m ö h. Beläget på mindre avsats med flack sluttning mot SV i skogsmark. Sand.

362, Stensättning?

Stensättning?, rund, ca 4 m diam och ca 0,4 m h. Övertorvad med stenar synliga i ytan, ca 0,4 m st. Möjlig kantkedja i SÖ. Vissa stenar ger ett löst intryck, men kan vara ett resultat av markberedningen. Belägen i skogsmark påverkad av tidigare markberedning.

363, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 14 m diam och 0,4 m h. Omgiven av ett dike, ca 1,5 m br och ca 0,3 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,25 m tj stybblager. Belägen i skogsmark. Skadad av skogsbruk/maskinkörning. Påträffad genom LiDAR bekräftad vid inventering.

364, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 15 m diam och 0,4 m h. Omgiven av 12 gropar ca 2x1 m st och 0,5 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,2 m tj stybblager. Belägen i skogsmark. Skadad av skogsbruk/maskinkörning.

365, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 8 m diam och 0,3 m h. Omgiven av ett dike, ca 1 m br och ca 0,3 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,20 m tj stybblager. Belägen i skogsmark.

366, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 16 m diam och 0,4 m h. Omgiven av ett dike, ca 1,5 m br och ca 0,5 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,25 m tj stybblager. Belägen i skogsmark. Påträffad genom LiDAR bekräftad vid inventering.

367, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 210 x 140 m (VSV-ÖNÖ) ca 41 m ö h. Beläget i en flack sandig sluttning mot SV med breda strandterrasser i skogsmark. Större delen utgörs idag av ett hygge. I Ö ansluter ytan till en höjdrygg.

368, Fyndplats

I åkermarken påträffades 2 fragment av förhistorisk keramik, varav en bit med markerad skuldra samt ett fragment slagen kvarts (se bilaga 2). Fyndplatsen är belägen inom objekt 391, ett boplatsläge.

369, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 260 x 140-180 m (NV-SÖ) ca 40 m ö h. Beläget i en sandig flack sluttning mot V i skogsmark. Större delen utgörs av ett hygge som ej är påverkat av markberedning. En höjdrygg i N och NÖ. Inom objektet ligger objekt nr 306/Stigtomta 339 & objekt nr 308/341, (kolningsanläggningar). Ligger i närheten av objekt nr 266/Stigtomta 10:1 och objekt 267/Stigtomta 10:1.

370, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 260 x 40-130 m (NV-SÖ) ca 37 m ö h. Beläget i en flack sandig sluttning vänd mot SV i skogsmark (högväxta tallar). I S en mindre utskjutande höjdrygg. Mitt i objektet finns en större sandtäkt. Inom objektet ligger 5 kolningsanläggningar, objekt nr 324/Stigtomta 396, objekt nr 325/Stigtomta 398, objekt nr 328/Stigtomta 402, objekt nr 333/Stigtomta 424 objekt nr 334/Stigtomta 427 samt objekt nr 327/Stigtomta 401.

371, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 115 x 75 m (NV-SÖ) ca 36 m ö h. Beläget i en flack sandig sluttning mot SV med ett vagt synligt strandhak. Ligger i både skogs- och åkermark. Inom objektet ligger lägenhetsbebyggelsen objekt nr 272/Stigtomta 212, Erikslund.

372, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 315 x 100 m (ÖNÖ-VSV) ca 36 m ö h. Beläget på en sandig svag förhöjning med en flack sluttning mot V och S i åkermark. Inom objektet ligger lägenhetsbebyggelsen objekt nr 274/ Stigtomta 214:1, torpet Höglunda.

373, Hägnad

Stenmur, ca 35 m l (SV-NÖ), 1-5 m br och 0,6 m h. Uppbyggd av ca 0,3-1,0 m st stenar. Delar av kallmur synlig i V intill ett block. Stora delar av stenmuren täkt av röjningssten. Belägen i befintlig gräns mellan skog och åkermark.

374, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 110 x 80 m (NV-SÖ) ca 35 m ö h. Beläget på en flack förhöjning i åkermark med ett impediment. På impedimentet finns lägenhetsbebyggelsen objekt nr 269/Stigtomta 206:1, torpet Linde. Morän/silt.

375, Hägnad

Hägnad, ca 375 m l (SO-NV), 1 m br och intill 0,5 m h. Uppbyggd av ca 0,3-0,5 m st stenar lagda i en enkel rad. Stensträngsliknande i den S delen i övrigt en vall av röjsten. Ligger i befintlig ägräns invid ett dike.

376, Stensättning?

Stensättning?, rund, ca 6 m i diam och ca 0,8 m h Uppbyggd av ca 0,3-0,8 m st stenar som är övermossade. I N ligger stensättningen kant i kant med röjningsten (spräckta stenar). Belägen på plan skogsmark och beväxt med gran.

377, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund 13 m diam och 0,2 m h. Omgiven av 10 gropar ca 1 m st och 0,5 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,40 m tj stybblager. Belägen i skogsmark. Skadad av körspår.

378, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila belägen i skogsmark, rund, 13 m diam och 0,3 m h. Omgiven av ett dike, ca 1 m brett och ca 0,5 m djupt. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,25 m tj stybblager. Påträffad genom LiDAR bekräftad vid inventering.

379, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 14 m diam och 0,3 m h. Omgiven av 10 gropar ca 1 m st och ca 0,3 m dj. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,30 m tj stybblager. Belägen i skogsmark.

380, Förvaringsanläggning, övrig

Potatisgröpar, 3 stycken, 2 är ca 1,5 x 1,5 m st och ca 1 m dj. 1 är 2 x 3 m st och minst 1,5 m dj. Belägna på en mindre förhöjning i plan skogsmark ca 90 m SÖ om torpet Gröndal.

381, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 205 x 110 m (ÖNÖ-VSV) ca 32 m ö h. Beläget i en mycket flack sandig sluttning mot SV med flera svagt utbildade strandterrasser i skogsmark (tallplantering). Inom objektet finns 3 kolbottnar, objekt nr 377, 378 & 379, 1 förvaringsanläggning övrig, objekt nr 380 samt objekt nr 320/Stigtomta 389 (kolningsanläggningar).

382, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 145 x 55 m (ÖNÖ-VSV) ca 31 m ö h. Beläget på en plan yta med flack sluttning mot Ö i åkermark. Sand. I N delen av objektet finns hopsamlade rester efter lägenhetsbebyggelsen Simonstorp, skylt uppsatt av Hembygdföreningen på platsen.

383, Brunn/kallkälla

Brunn, kvadratisk, 2,5 x 2,5 m och 0,5 m dj. Insidan klädd med stående träkluvor. NÖ om brunnen finns ett dike som ansluter till en mindre våtmark. Till synes torrlagd. Belägen i i skogsmark (tät granplantering) vid vägen till Simonstorp.

384, Lägenhetsbebyggelse

Lägenhetsbebyggelse, bestående av ett spisiröse, ca 3 x 3 m st. I övrigt har byggnadsresterna plockats bort och lagts upp i ett avlångt röjningsröse ca 10 m l, 2 m br och 0,4 m h. I Ö finns ett åkerhak som går i vinkel runt röjningsröset. Belägen i skogsmark. Lämningen påträffades genom kartstudien på den Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900 (RAK id J112- 56-4) och bekräftades vid inventeringen. Skyltat av hembygdsförening med namnet Gröndal. På den äldre ekonomiska kartan från år 1958 (RAK id J133-9H3b60) finns vare sig namn eller bebyggelse utmarkerad på platsen.

385, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 190 x 170 m (NV-SÖ) ca 30 m ö h. Beläget på ett flackt höjddparti som sluttar åt V och Ö i åkermark. Silt/lera. Inom området ligger gården Aspedal. På gården finns en fyndplats för en skafthålsyxa av bergart, objekt nr 268/ Stigtomta 201:1.

386, Kolningsanläggning

Kolbotten efter resmila, rund, 11 m diam och 0,2 m h. Omgiven av ett dike, ca 1 m br och ca 0,2 m dj. Diket är mar-kant i S halvan, i övrigt diffust. Vid provstick med sond framkom ett ca 0,30 m tj stybblager. Belägen i skogsmark.

387, Färdväg

Vägbank, ca 20 m (NÖ-SV), 5 m br och 0,5 m hög. Övertorvad. Belägen i skogsmark. Finns utmarkerad på den äldre ekonomiska kartan från 1958 (RAK id J133-9H3b60) och utgör dåvarande järnvägsövergång.

388, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 115 x 120 m (N-S) ca 35 m ö h. Beläget på flack sandig sluttning mot Ö och en brantare sluttning mot V i åkermark. Ligger i anslutning till objekt nr 348, en boplats.

389, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 200 x 90 m (Ö-V) ca 39 m ö h. Beläget på flack plåtå på gårdstomten för Listorp och i skogsmark. Sand. Ligger i anslutning till objekt nr 348, en boplats.

390, Boplatsläge

Boplats, ca 420 x 180 m (ÖNÖ-VSV) ca 41 m ö h. Belägen i en plan till mycket flack sandig sluttning mot V i skogsmark. Den V delen är kraftigt påverkad av markberedning, medan den Ö är opåverkad. Svår att avgränsa topografiskt.

391, Boplatsläge

Boplatsläge, 90 x 85 m (Ö x V). Beläget på en mycket svag förhöjning i den annars närmast helt plana åkermarken. Sand. Inom området framkom fynd av förhistorisk keramik, objekt nr 368.

392, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 30 x 15 m (NV-SÖ) ca 40 m ö h. Beläget på naturligt plan sandig yta som sluttar svagt åt SV i skogsmark. Inslag av enstaka stenblock. Gles granskog.

393, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 150 x 15 m (VNV-ÖSÖ) ca 35 m ö h. Beläget i flack sandig sluttning mot ÖSÖ i åkermark (gräsodling).

394, Boplatsläge

Boplatsläge, ca 140 x 20 m (VNV-ÖSÖ) ca 38 m ö h. Beläget i flack sandig sluttning mot ÖSÖ i hagmark (hästhage).

2. Fyndtabell

Fnr	Objekt	Socken	Sakord	Typ	Material	Hel/frag	Antal	Vikt (g)	Anmärkning
1	67	Svärta	Ben	Brända ben	Ben	Frag	10	2,42	
2	67	Svärta	Kärl	Buk	Keramik	Frag	1	50,58	Brungrå. Magrad med krossad bergart med inslag av glimmer. Allmän förhistorisk karaktär.
3	67	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Hel	1	25,2	Nodulutsida.
4	67	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Frag	3	4,16	
5	67	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	1	9,82	
6	67	Svärta	Avslag	Bränd flinta	Flinta	Frag	1	1,36	Vitbränd.
7	68	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Frag	4	120,76	God kvalitet. Nodulutsida.
8	68	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	1	23,92	Nodulutsida.
9	70	Svärta	Kärl	Bukbitar	Keramik	Frag	10	26,32	Tegelfärgad. Grov magring av krossad bergart. Bronsålder ?
10	70	Svärta	Klining	Bränd lera	Lera	Frag	7	37,86	Pinnavtryck.
11	70	Svärta	Ben	Brända ben	Ben	Frag	1	1,02	
12	70	Svärta	Slipsten		Sandsten	Frag	1	7,14	
13	70	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Hel	2	6,94	
14	70	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	2	9,02	
15	72	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Frag	3	15,54	
16	72	Svärta	Kärna	Bip-kärna	Kvarts	Frag	1	27,24	
17	74	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	3	11,36	
18	121	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Hel	6	72	God till medelgod kvalitet.
19	125	Svärta	Avslag	Pf-avslag	Kvarts	Hel	1	21	
20	125	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	1	1,26	God kvalitet.
21	126	Svärta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	1	12,28	God kvalitet.
22	126	Svärta	Kärna	Bip-kärna	Kvarts	Hel	1	56,06	God kvalitet.
23	180	Helgona	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Hel	1	0,76	God till medelgod kvalitet.
24	180	Helgona	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	4	2,72	God till medelgod kvalitet.
25	180	Helgona	Splitter		Kvarts	Frag	2	0,36	God till medelgod kvalitet.
26	348	Stigtomta	Ben	Brända ben	Ben	Frag	5	0,56	
27	348	Stigtomta	Avslag	Pf-avslag	Mylonit	Frag	2	11,28	Beigefärgad.
28	348	Stigtomta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	4	9,88	God till medelgod kvalitet.
29	348	Stigtomta	Avslag	Bränd flinta	Flinta	Frag	1	0,2	Vitbränd.
30	348	Stigtomta	Avslag	Pf-avslag	Flinta	Hel	2	2,66	Påminner om "thinning flakes". Senon och bryozoan flinta.
31	348	Stigtomta	Avslag		Flinta	Frag	1	2,44	Danienflinta.
32	348	Stigtomta	Kärl	Buk	Keramik	Frag	1	2,14	Yngre rödgods. Glasyr på insidan.
33	354	Stigtomta	Ben	Brända ben	Ben	Frag	6	0,98	
34	354	Stigtomta	Kärl	Bukbitar	Keramik	Frag	10	59,54	TRB keramik. Grov magring
35	354	Stigtomta	Lerskiva	Kantbit	Keramik	Frag	1	1,76	TRB keramik.
36	354	Stigtomta	Skrapa		Flinta	Frag	1	0,32	Retuscherad. Egg till ändskrapa. Danienflinta ?
37	354	Stigtomta	Splitter		Kvarts	Frag	1	0,12	
38	368	Stigtomta	Kärl	Bukbitar	Keramik	Frag	3	1,58	Ett fragmenet uppvisar en markerad skuldra. Allmän förhistorisk karaktär.
39	368	Stigtomta	Avslag	Bip-avslag	Kvarts	Frag	1	1,58	God kvalitet.

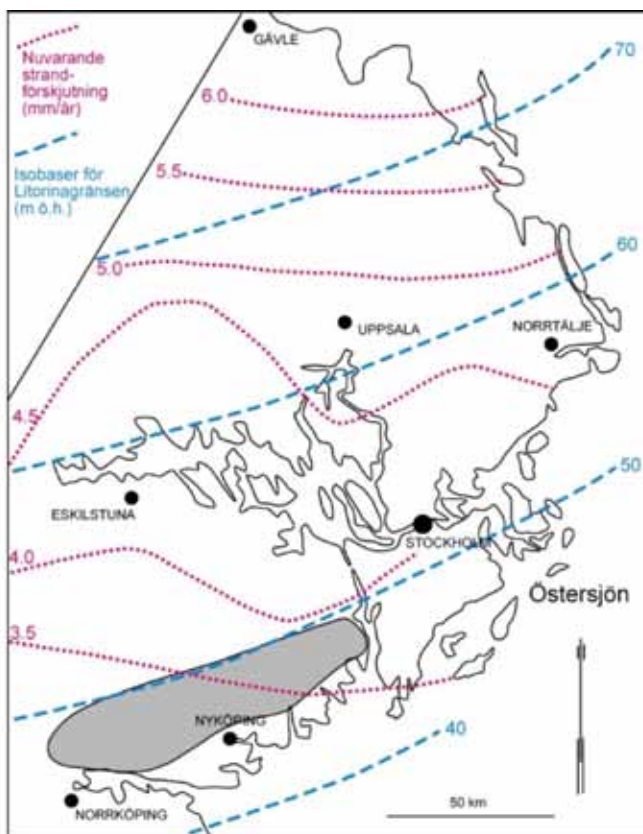
3. Identifiering av lokaler för konstruktion av strandförskjutning i södra Södermanland

Av Jan Risberg, Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi, Stockholms universitet

Introduktion

Det aktuella området är beläget nordväst och nordöst om Nyköping i södra Södermanland. Nutida strandförskjutning är c 3.5 mm/år med en OSO-VNV riktning (figur 1). Den högsta uppmätta marina gränsen (=Litorinagränsen) är belägen på c.45-50 m ö.h. med en NO-SV riktning (figur 1). För att beskriva strandförskjutningen bör inte undersökningsområdet sträckas ut mot norr utan snarare ha en öst – västlig utbredning. I det ideala fallet är samtliga lokaler belägna på en gemensam isobas för den isostatiska landhöjningen. Detta kan i praktiken aldrig uppnås varför ett visst avkall på noggrannheten måste accepteras. Det är inte heller möjligt att enbart använda lokaler inom det för arkeologi angivna utredningsområdet. Denna är alltför snäv vilket medför att anantalet lokaler är för få och dessutom inte alltid belägna på nivåer som möjliggör en rekonstruktion av strandförskjutningen.

Det här valda utsnittet följer i stort sett isobaserna för Litorinagränsen, dvs marina gränsen, i området. Detta kan diskuteras eftersom isobaser för nutida strandförskjutning har en mer öst-västlig riktning. Anledningen till denna diskrepans kan ha att göra med en omflyttning av centrum för maximal isostatisk landhöjning.

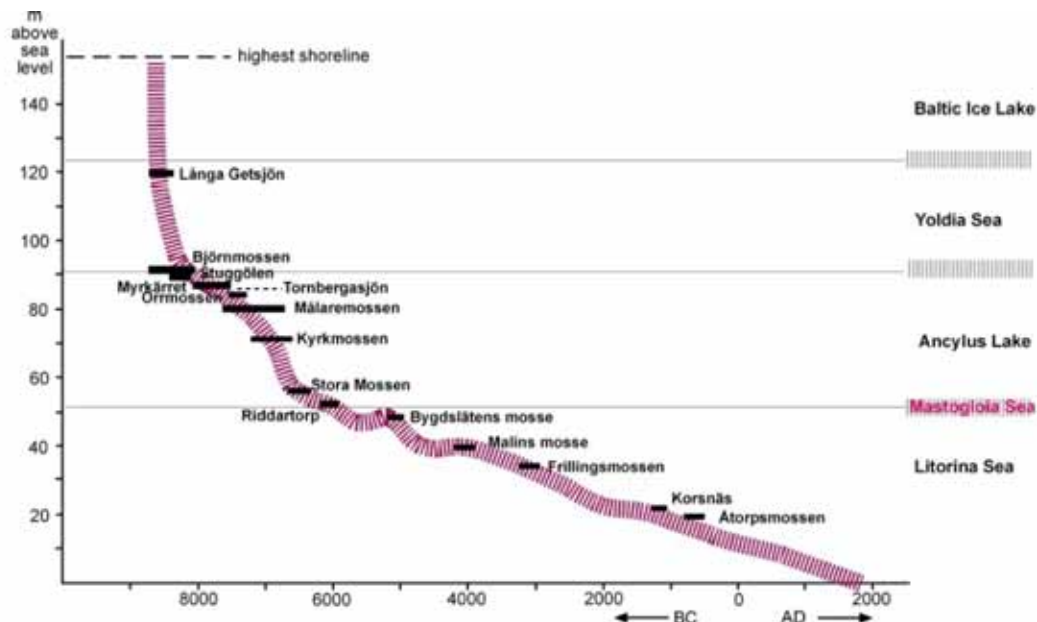
Figur 1. Omritad från Miller & Hedin (1988). Grå yta markerar ungefärlig utbredning på genomgången område

Tidigare utförda undersökningar som kan förmodas gälla för området är Persson (1979). Geografiskt läge för använda lokaler och strandförskjutningskurva visas i figur 2 och 3. Dessa äldre undersökningar har dock problem med kronostratigrafien medan lito- och biostratografi oftast är väl dokumenterade. De flesta av de i Persson (1979) använda lokalerna borde kunna återanvändas med applicering av mer modern metodik. Detta gäller främst bestämning av nivåerna för isoleringströsklarna där den nya DEM (Digital Elevation Model) kan användas. Dessutom borde material samlas in för att extrahera terrestra makrofossil, som är fria från reservoirsträkningar, för ^{14}C dateringar. Denna metodik gör att resultaten direkt kan jämföras med arkeologiska kronologier. Däremot bör lokaler belägna på Södertörn, dvs Tornbergasjön, Riddartorp och Korsnäs, undvikas vid sammanställningar av strandförskjutning i sydöstra Södermanland. Anledningen är Södertälje kanal att utgöra en mycket markerad sprickzon i berggrunden. Det kan inte uteslutas att ytor på respektive sida har höjts med olika isostatisk hastighet (jfr Hemström 1999).

En transgression under Litorinatid, 4500-4300 BC, har identifierats av Persson (1973). Denna är baserad på litostratigrafi och diatoméanalys på två lokaler. Tre av de högst belägna lokalerna, c. 90-120 m ö.h., inom sydöstra Södermanland har analyserats med avseende på pollen och diatoméer samt ^{14}C -daterats av Florin (1977).

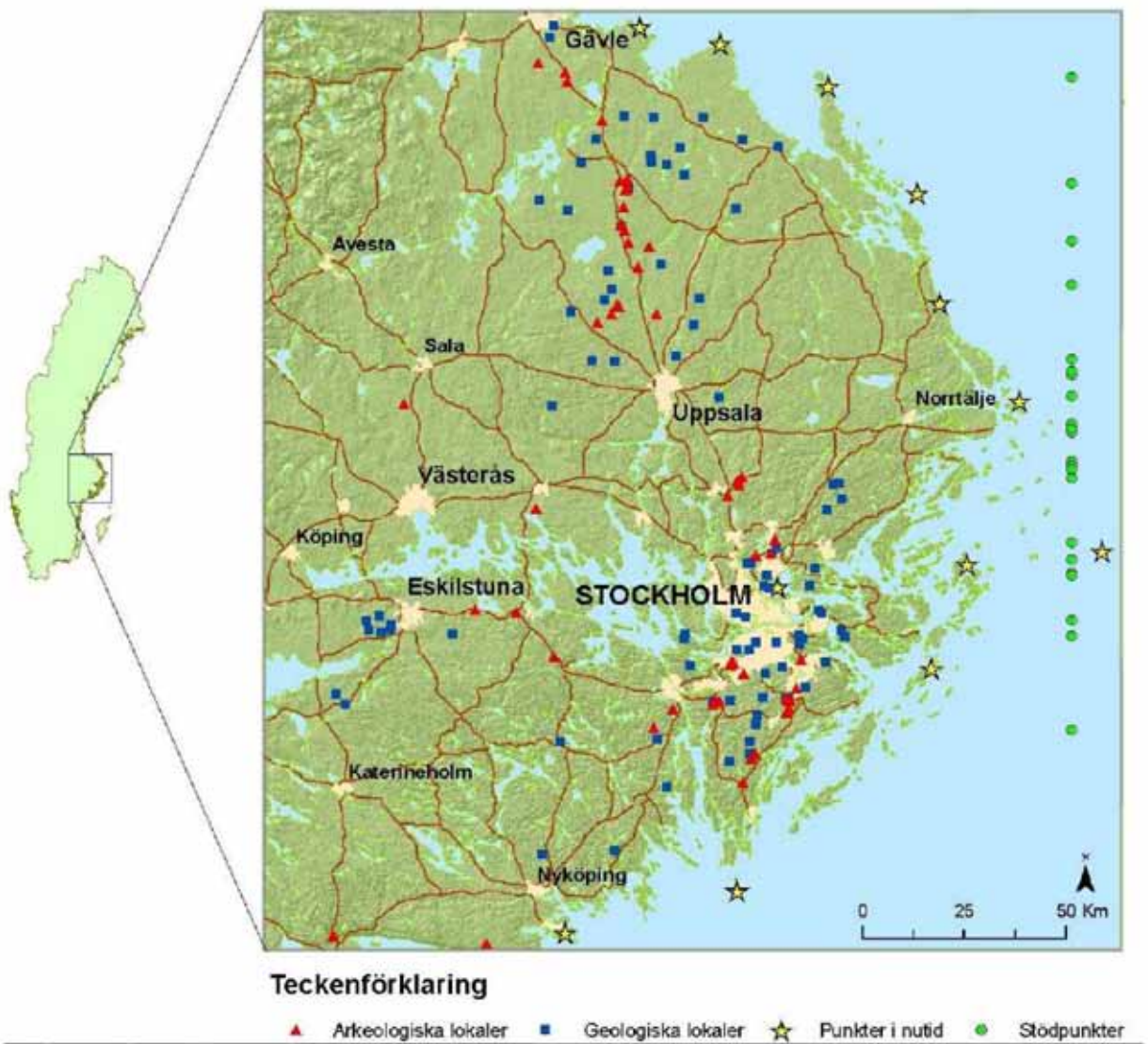

Figur 2. Positioner för lokaler använda av Persson (1973) vid sammanställningen av strandförskjutningen i sydöstra Södermanland.

Figur 3. Strandförskjutning i sydöstra Södermanland enligt Persson (1973). Notera att åldersskalan inte är baserad på dateringar av terrena makrofossil.

Sund (2010) har sammanställt ett relativt stort antal lokaler, både isoleringar av sjöar och strandbundna arkeologiska lokaler, med syfte att konstruera paleogeografiska kartor för östra Svealand. De nedan visade kartorna är baserade på geografiskt läge, höjd och ålder för lokaler visade i figur 4. De tar hänsyn till ojämlik isostatisk höjd och beskriver därför landskapet relativt exakt för respektive tid. För sydöstra Södermanland är dock lokaltätheten låg vilket skapar osäkerheter.

Figur 4. Utbredning av lokaler för konstruktion av paleogeografiska kartor visade i figur 5a-g.

Figur 5 a-g. Paleogeografiska kartor för sydöstra Södermanland för tidsutsnittet 7000 till 1000 BP.

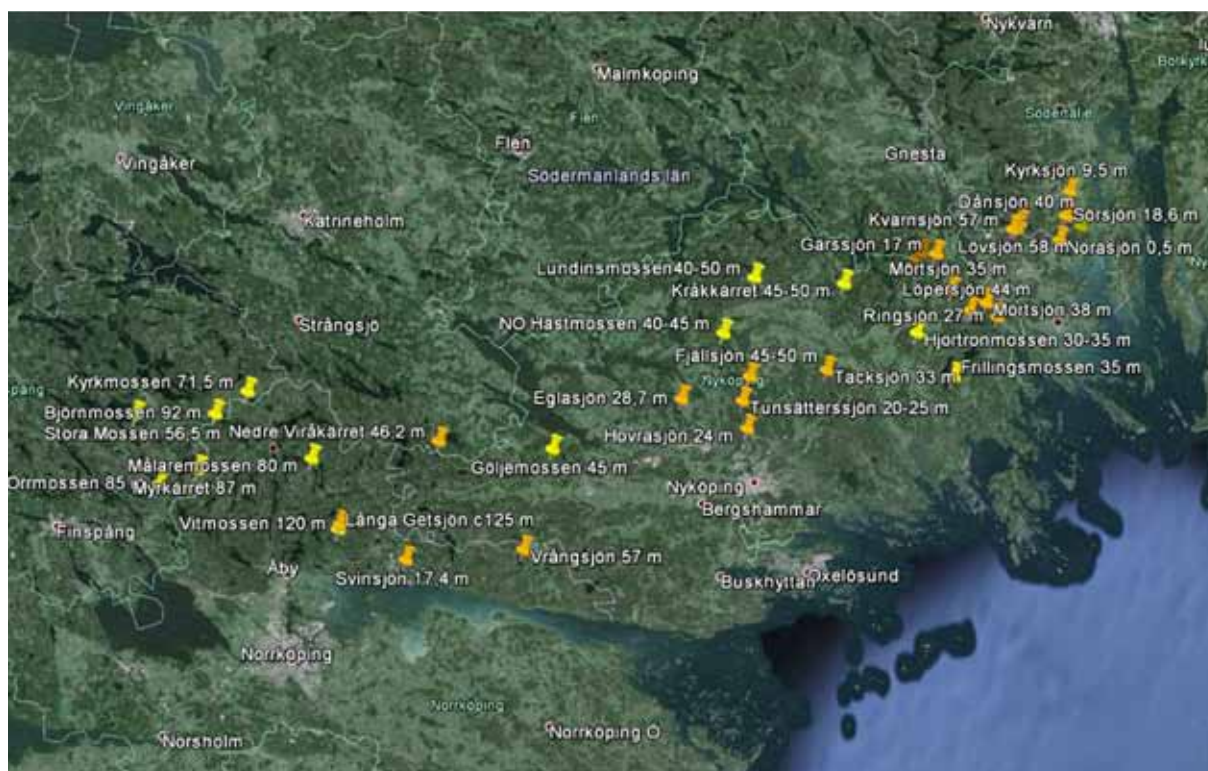

Framtida arbeten

Två typer av lokaler kan användas med syftet att beskriva strandförskjutningen; dels sjöar som inte är alltför stora och djupa, dels igenväxningstorvmarker, dvs våtmarker som en gång varit sjöar vilka har fyllts med sediment och tillåtit ackumulation av torv (tabell 1). I figur 6 har förmodat lämpliga sjöar markerats med orange färg. Om dessa är kunskaper angående lagerföljder, trösklar etc obefintliga. De kräver provtagningar vintertid då tillförlitlig is finns. Den andra typen av lokaler, markerade med gul färg, har tagits från litteraturen i området speciellt SGU's kartbladsbeskrivningar där ibland lagerföljder finns beskrivna (Lundström & Persson 1972, Persson & Lundström 1973, Persson 1975, 1977, 1981, 1982, Berg 1982). Exakta höjder kan dock inte alltid hittas utan där bör fältstudier göras och/eller den nya DEM användas.

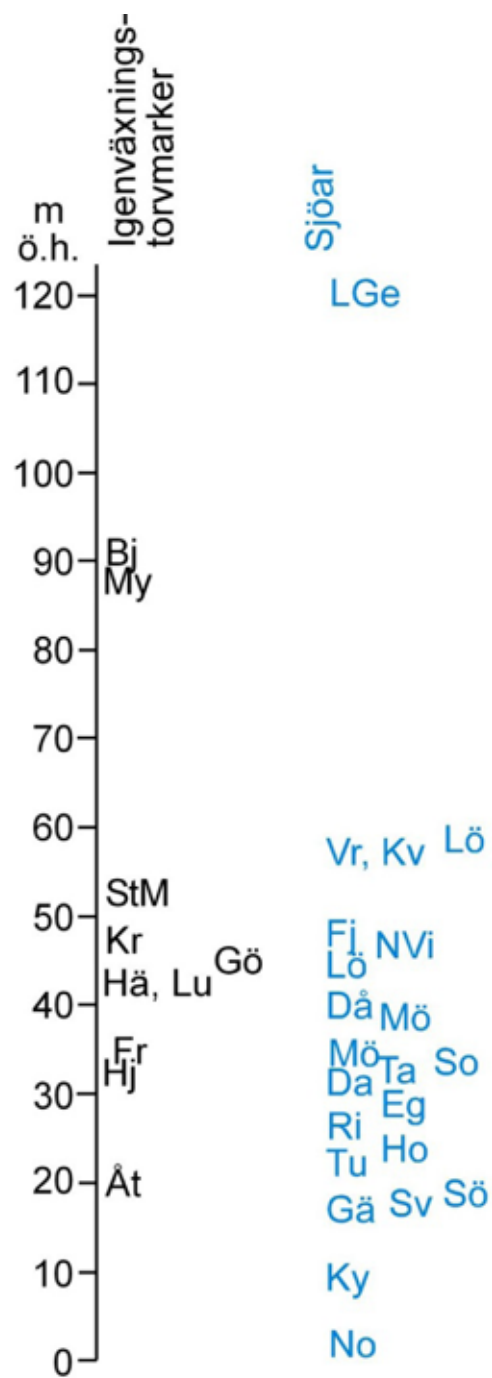
Figur 6. Utsnitt från Google Earth med positionering av valda lokaler. Gula markeringar visar torvmarker; orange sjöbassänger.

Föreslagen arbetsgång

Beroende på ekonomi väljs ett antal av de här visade lokalerna (enstaka andra kan förstås också väljas). Trösklar bestäms med hjälp av den nya DEM, alternativt avvägningar i fält. Ungefär 25 parallella sedimentkärnor från varje vald lokal, innehållande övergången mellan antingen Ancyclus eller Litorinasediment och lakustrina gyttjor, tas till laboratorium för vidare analyser. Diatoméanalys används för att bestämma isoleringens läge i lagerföljden. Kärnorna korreleras med hjälp av litostratigrafi och c. fem nivåer per lokal väljs för datering. Från dessa extraheras terrestra makrofossil för att ge åldrar som är jämförbara med arkeologiska fyndplatser. Erhållna åldrar och isoleringströsklar sammanställs till en modell av strandförskjutningen. Lokalerna läggs även in i databasen för framställning av paleogeografiska kartor.

Tabell 1. Sammanställning av förmodade lämpliga lokaler att använda för rekonstruktion av strandförskjutningen i södra Södermanland. Förkortningar används i figur 7.

Lokal	c. höjd (m ö.h.)	Ref	Nordläge	Östläge
Igenväxningstörvmarker				
Åtorpsmossen (Åt)	20	Persson 1977, 1990	58°58'28.61"N	17°35'18.70"O
Hjortronmossen (Hj)	30-35	Persson 1976	58°52'42.06"N	17°17'33.90"O
Frillingsmossen (Fr)	35	Persson 1989	58°50'16.71"N	17°21'26.51"O
NO Hästmossen (Hä)	40-45	Berg 1982	58°52'42.59"N	16°56'53.29"O
Lundinsmossen (Lu)	40-45	Berg 1982	58°55'45.71"N	17° 0'13.08"O
Göljemossen (Gö)	45	Persson 1982	58°46'19.64"N	16°38'43.21"O
Kräkkärret (Kr)	45-50	Persson 1975	58°55'25.17"N	17° 9'47.63"O
Stora Mossen (StM)	56,5	Persson 1986	58°47'58.56"N	15°54'18.46"O
Myrkärret (My)	87	Persson 1982	58°45'2.48"N	16° 1'1.93"O
Björnmossen (Bj)	92	Persson 1980	58°48'6.01"N	16° 2'48.92"O
Sjöar				
Norasjön (No)	0,5		58°57'43.87"N	17°32'54.75"O
Kyrksjön (Ky)	9,5		59° 0'26.33"N	17°34'4.69"O
Gärssjön (Gä)	17		58°57'1.85"N	17°19'40.88"O
Svinsjön (Sv)	17,4		58°40'10.52"N	16°23'10.32"O
Sörsjön (Sö)	18,6		58°59'4.26"N	17°33'37.78"O
Tunsätterssjön (Tu)	20-25		58°48'59.32"N	16°58'55.52"O
Hovrasjön (Ho)	24		58°47'27.73"N	16°59'24.74"O
Ringsjön (Ri)	27		58°53'33.07"N	17°26'11.60"O
Eglasjön (Eg)	28,7		58°49'5.32"N	16°52'25.31"O
Dalsjön (Da)	31		58°56'47.20"N	17°17'29.45"O
Tacksjön (Ta)	33		58°50'39.96"N	17° 7'54.77"O
Solbergasjön (So)	34		58°57'6.10"N	17°18'9.72"O
Mörtsjön (Mö)	35		58°55'3.04"N	17°21'16.28"O
Mörtsjön (Mö)	38		58°54'19.56"N	17°24'59.41"O
Dånsjön (Då)	40		58°58'42.33"N	17°28'38.63"O
Löpersjön (Lö)	44		58°53'54.66"N	17°23'14.99"O
Fjällsjön (Fj)	45-50		58°50'18.87"N	16°59'42.36"O
Nedre Viråkarret (Nvi)	46,2		58°46'42.97"N	16°26'37.48"O
Vrångsjön (Vr)	57		58°40'46.94"N	16°35'40.28"O
Kvarnsjön (Kv)	57		58°58'20.65"N	17°27'50.82"O
Lövsjön (Lö)	58		58°58'24.93"N	17°28'19.55"O
Långa Getsjön (Lge)	120	Persson 1979	58°41'50.19"N	16°16'2.28"O

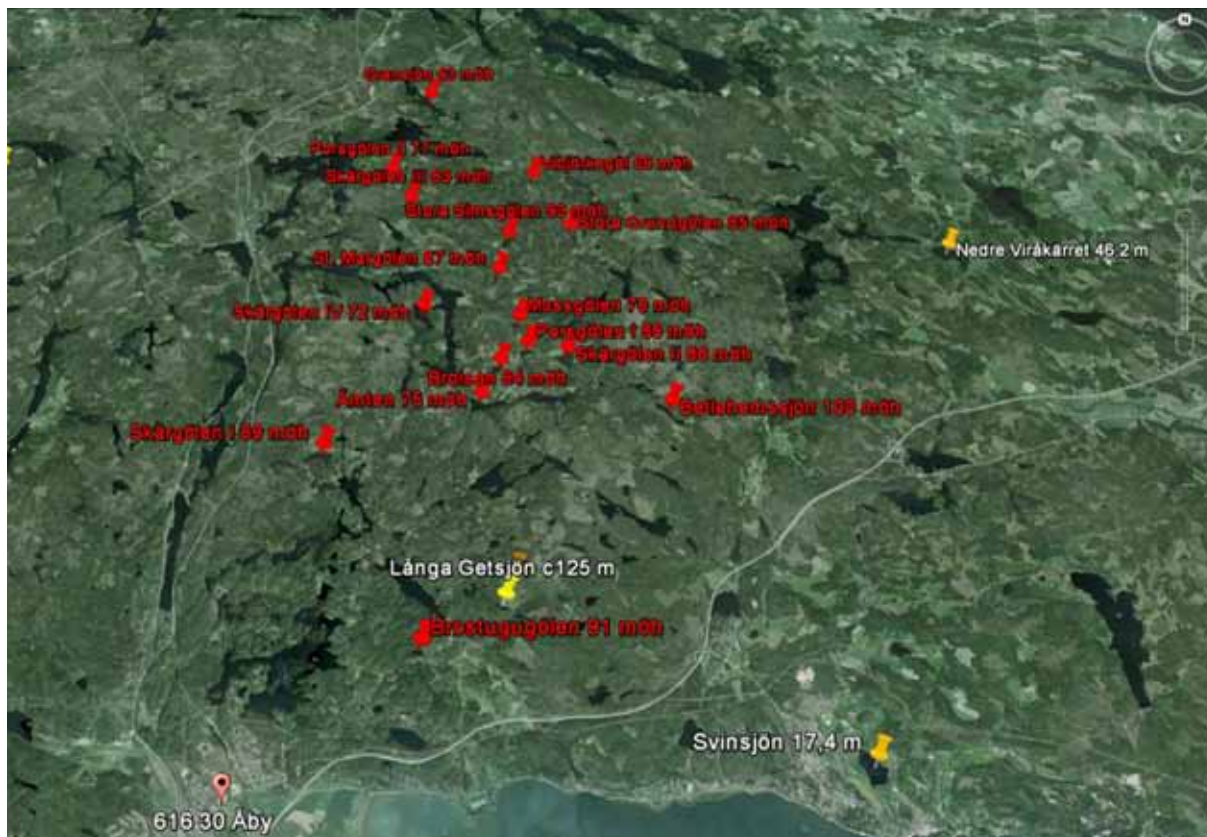

Risberg Figur 7

Figur 7. Position för respektive lokal i meter över nuvarande havsyta. De flesta lokalerna ligger idag mellan 15 och 60 m ö.h.

Projekt "Människan i det tidiga landskapet"

Inom ovanstående projekt (Åkerlund m.fl. 2002) utfördes 1999 fältstudier av 16 sjöar med syftet att identifiera lämpliga lokaler för rekonstruktion av den äldsta strandförskjutningen i södra Södermanland (Hammar & Risberg 2002). Geografiska positioner visas i figur 8 och tabell 2. Av dessa bedömdes samtliga lämpliga för detta syfte.

Figur 8. Markeringar med röda nålar för lokaler undersökta inom projektet "Människan i det tidiga landskapet"

Tabell 2. Sammanställning av lokaler undersökta inför projektet "Människan i det tidiga landskapet"

Lokal	c. höjd (m)	Ref	North	East
Betlehemssjön	100	Hammar & Risberg 2002	58°44'15.74"N	16°19'36.31"O
Stora Simsgölen	93	Hammar & Risberg 2002	58°46'51.63"N	16°15'51.94"O
Brostugugölen	91	Hammar & Risberg 2002	58°41'20.69"N	16°14'23.40"O
Skärgölen I	89	Hammar & Risberg 2002	58°43'42.31"N	16°11'57.94"O
Skärgölen II	88	Hammar & Risberg 2002	58°45'1.91"N	16°17'17.91"O
St. Margölen	87	Hammar & Risberg 2002	58°46'15.83"N	16°15'39.07"O
Porsgölen I	86	Hammar & Risberg 2002	58°45'8.07"N	16°16'22.96"O
Stora Grundgölen	85	Hammar & Risberg 2002	58°46'59.17"N	16°17'22.05"O
Broisen	84	Hammar & Risberg 2002	58°44'52.38"N	16°15'45.84"O
Skärgölen III	83	Hammar & Risberg 2002	58°47'28.30"N	16°13'22.57"O
Mossgölen	79	Hammar & Risberg 2002	58°45'31.50"N	16°16'10.17"O
Porsgölen II	77	Hammar & Risberg 2002	58°47'58.38"N	16°12'50.30"O
Ämten	75	Hammar & Risberg 2002	58°44'23.58"N	16°15'21.65"O
Skärgölen IV	72	Hammar & Risberg 2002	58°45'41.22"N	16°13'54.76"O
Vibjörkegöl	69	Hammar & Risberg 2002	58°47'53.88"N	16°16'26.27"O
Gransjön	63	Hammar & Risberg 2002	58°49'24.54"N	16°13'39.44"O

Referenser

- Bergh, G., 1982: Beskrivning till jordartskartan Nyköping NV. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 52. 70 s.
- Florin, M.-B., 1977: Late-glacial and Pre-boreal vegetation in southern central Sweden. II. Pollen, spore and diatom analyses. *Striae* 5. 60 s.
- Hammar, D. & Risberg, J., 2002: Litostratigrafiska undersökningar av sexton sjöbassänger i västra Kolmården. I: Åkerlund, A., Risberg, J., Hammar, D., Wikell, R., Luthander, A., Pettersson, M., Andersson, H. & Asplund, M., 2002: Projektet Människan i det tidiga landskapet. Inventeringar i höglänta skogsområden i nordvästra Södermanland, sydöstra Närke och nordöstra Östergötland. Stockholm Archaeological Reports Field Studies. Rapport.
- Hemström, S., 1999: Fördelningen land-hav i östra Mellansverige 7000 BP med hänsyn tagen till olikformig isostasi. *QUATERNARIA* Ser. B, Nr. 15. 33 s.
- Lundström, I. & Persson, Ch., 1972: Beskrivning till geologiska kartbladet Nyköping SV. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 11. 73 s.
- Miller, U. & Hedin, K., 1988: The Holocene development of landscape and environment in the south-east Mälaren valley, with special reference to Helgö. Excavations at Helgö XI. 72 s.
- Persson, Ch., 1973: Indications of a Litorina transgression in the Nyköping area. Sveriges Geologiska Undersökning C 680. 23 s.
- Persson, Ch., 1975: Beskrivning till jordartskartan Nyköping NO. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 21. 83 s.
- Persson, Ch., 1977: Beskrivning till jordartskartorna Nynäshamn NV/SV och Nynäshamn NO/SO. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 31-32. 83 s.
- Persson, Ch., 1979: Shore displacement during Ancylus time in the Rejmyra area, south central Sweden. Sveriges Geologiska Undersökning C 755. 23 s.
- Persson, Ch., 1981: Three peat deposits in south-eastern Södermanland. *Geologiska Föreningens i Stockholm Förhandlingar* 103, 91-103.
- Persson, Ch., 1982: Beskrivning till jordartskartan Katrineholm SO. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 46. 56 s.
- Persson, Ch. & Lundström, I., 1973: Beskrivning till geologiska kartbladet Nyköping SO. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 12. 56 s.
- Sund, C., 2010: Paleogeografiska förändringar i östra Svealand de senaste 7000 åren. Examensarbete avancerad nivå. *Naturgeografi och kvartärgeologi*, 45 hp. NKA 16. 72 s.
- Åkerlund, A., Risberg, J., Hammar, D., Wikell, R., Luthander, A., Pettersson, M., Andersson, H. & Asplund, M., 2002: Projektet Människan i det tidiga landskapet. Inventeringar i höglänta skogsområden i nordvästra Södermanland, sydöstra Närke och nordöstra Östergötland. Stockholm Archaeological Reports Field Studies. Rapport.

4. Inventering av hällristningar mellan Svärta och Stigtomta

Av Sven-Gunnar Broström och Kenneth Ihrestam (BOTARKRAPPORT 2014-31)

Redogörelse för specialinventering av hällristningar för del av Ostlänken förbi Nyköping.

Bakgrund

Hösten 2014 beställde Trafikverket en arkeologisk utredning steg 1 för den blivande järnvägen "Ostlänken" som kommer att gå mellan Järna och Linköping. Sörmlands museum fick uppdraget att genomföra utredningen för sträckan förbi Nyköping. Etappen består av delsträckan mellan Svärta i norr och Stigtomta i söder. Eftersom sträckan till stor del passerar genom ett kulturlandskap med rika lämningar från bl. a. bronsåldern behövdes en specialinventering av hällristningar. Uppdraget för denna specialinventering lämnade Sörmlands museum till undertecknad med firma BOTARK.

Uppdraget

Inventeringen genomfördes under två dagar i oktober 2014. Stora delar av järnvägssträckan kommer att passera genom det sörmländska kulturlandskapet. Dessa områden innehåller fornlämningar från alla tidsperioder. Eftersom hällristningar huvudsakligen gjordes under bronsåldern så prioriterade vi de landskapsavsnitt där det fanns kända bronsålderslämningar. Det var dels området omkring Klippinge i Svärta socken, dels området mellan Hagnesta och Bullersta rakt norr om Nyköpings stad. På övriga sträckor gjordes enbart stickprovskontroller. Undantaget var ett mindre område utmed "bibanan" vid Stenkulla där arkeologerna från museet tipsade om bra hållar i en tänkbar bronsåldersmiljö.

Klippinge

I detta område fanns tidigare ett antal skålgropslokaler kända, samtliga i kalkstenshällar. Ett par av dessa ligger inom inventeringsytan. Objekt 17/Svärta 350 som är belägen på en övervuxen hållrygg tror vi oss ha återfunnit. Eftersom detta är ett stort hållområde så är vi inte helt säkra på att de skålgropar vi fann är desamma som de registrerade. En bit söderut (utanför utredningskorridoren) ligger Svärta 293 och 294. Här är skålgropar registrerade men vi fann bara naturliga vittringsgropar i dessa kalkstenshällar. I dalen omkring Klippinge gård fann vi fem tidigare okända skålgropshällar. Fyra av dessa var i kalksten, en i vanlig bergart. Nyfynden förstärker Klippingeområdet som en viktig bronsåldersmiljö.

Området mellan Hagnesta och Bullersta

Här finns inga kända ristningar men miljön och fornlämningsbilden visar att här skulle kunna finnas sådana. Vi konstaterade att det fanns gott om hållar i bra lägen och bergarten var det inget fel på heller. Felet var att man nästan inte gjort några hällristningar i detta område. Vi fann i alla fall en förekonst. Den ligger på områdets enda kalkstenshäll i en betesbacke norr om Myra gård. Större delen av hällen är förstörd av ett kalkbrott så här kan ha funnits fler skålgropar.

Stenkulla

När fanns många bra hållar i anslutning till bronsåldersstranden men trots ivrigt letande fanns inga spår av ristningar.

Sammanfattning

Inventeringen av hällristningar, för denna etapp av ostlänken, resulterade i fynd av sex skålgropsförekomster belägna på fem platser. Fem av fynden gjordes i Klippingeområdet. Det utgör västra delen av ett större område med skålgropskultur som sträcker sig mot sydost ner mot den forntida viken vid Valsta. Det enstaka nyfyndet vid Myra i Helgona socken kan ha en koppling till de ristningar och skålgropar som är kända söderut närmare Nyköpingsån. Resultatet av inventeringen har resulterat i intressanta tillägg till spridningskartan över Södermanlands hällristningar. Området kring Skavsta väster om Nyköpingsån verkar inte ha lockat till ristanter under bronsåldern.

Kommentarer inför fortsatt utredning steg 2

I Klippingeområdet bör man granska en del av skålgropslokalerna vid en fortsatt utredning. Objekt 116/Nyfynd 2 kan vara större och här bör en större del av hällen avtorvas. Detta gäller också objekt 119, där det dessutom är osäkert om vi återfunnet rätt skålgropar (objekt 17/Svärta 350). Om järnvägen berör de båda förekomsterna Svärta 293 och 294 bör dessa granskas för att se om där finns riktiga skålgropar eller om det bara är naturliga vittringar. Väster om Nyköpingsån, mellan ån och infarten till Skavsta finns ett par hållar i åkermark. De har ett sånt läge att det bör friläggas och granskas ifall de berörs av järnvägen.

Administrativa uppgifter:

Uppdragsgivare: Sörmlands museum
Fältarbete: Sven-Gunnar Broström / Kenneth Ihrestam
Rapportarbete: Sven-Gunnar Broström BOTARK

Tumba i november 2014

Sven-Gunnar Broström
BOTARK

OSTLÄNKEN registrering av hållristningar i Svärta socken.

Objekt 115, Nyfynd 1 vid Klippinge

På låg kalkstenshäll i åkermark ligger:

N = 6520823 E = 622339

Hållristning bestående av

2 skålgropar 4 – 6 cm i diameter och 0,5 – 1 cm djupa

Objekt 116, Nyfynd 2 vid Klippinge

På mindre åkerholme och på nordvästsluttande kalkstenshäll
9 meter OSO om åkerhörn ligger:

N = 6520740 E = 622307

Hållristning 1,8 x 0,4 m (OSO – VNV) bestående av

15 skålgropar varav 14 runda 3 – 9 cm i diameter och 0,5 – 2 cm djupa samt en avlång,
10 x 6 cm och 1,5 cm djup.

Förekomsten kan vara större och vid en fortsatt utredning skall hällen avtorvas.

Objekt 117, Nyfynd 3 vid Klippinge

I betesmark och på norrsluttande kalkstenshällrygg
5 meter sydost om åkerhörn ligger:

N = 6520402 E = 622024

Hållristningsområde 2 x 1 meter (N – S) bestående av följande två förekomster:

På hållryggens krön ligger:

A/ Hållristning 0,3 x 0,1 m (N – S) bestående av

2 skålgropar 4 – 6 cm i diameter och 0,5 – 1 cm djupa.

På hållryggens norrsluttning ligger:

B/ Hållristning 0,3 x 0,1 m (NNV – SSO) bestående av

2 skålgropar 6 – 9 cm i diameter och 1 – 2,5 cm djupa.

Objekt 118, Nyfynd 4 vid Gillinge

I betesbacke och på krön av hållrygg ligger

N = 6520298 E = 621730

Hållristning 0,3 x 0,1 m (N – S) bestående av

3 skålgropar 3 – 5 cm i diameter och 0,5 cm djupa.

Objekt 119, ommätning av objekt 17/Svärta 350 vid Klippinge

På ostsluttning av låg häll i skogsmark ligger

N = 6520861 E = 622842

Hållristning 0,6 x 0,1 m (NNO – SSV) bestående av

3 skålgropar 4 – 8 cm i diameter och 0,5 – 1,5 cm djupa.

Utanför utredningsområdet:

Svärta 293:1-2 = naturbildningar, Svärta 294:1-2 = naturbildningar

OSTLÄNKEN registrering av hållristningar i Helgona socken.

Objekt 229, Nyfynd 5 vid Myra

*I betesbacke, på nordostsluttande kalkstenshäll och
2 meter nordost om stenbrottskant ligger:*

N = 6517983 E = 616737

Hållristning 2,2 x 1,0 m (NNO – SSV) bestående av
41 skålgropar 3 – 7 cm i diameter och 0,5 – 1,5 cm djupa.